HUGO RAES

LA STÎNGA LINIEI DE ELICOPTERE

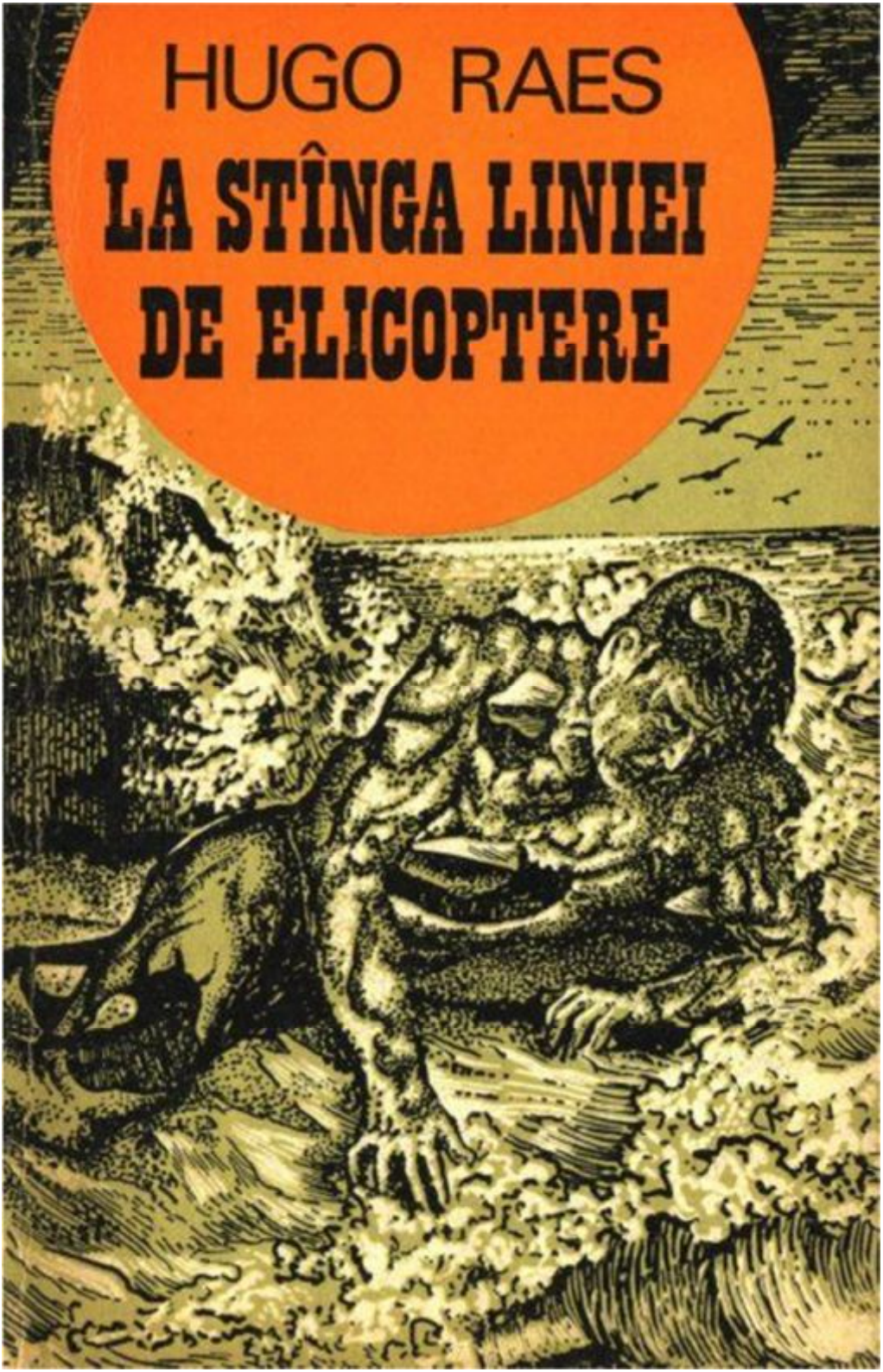

HUGO RAES

LA STÂNGA LINIEI DE ELICOPTERE

Versiunea digitală 1.0 – ianuarie 2025

Realizată după volumul apărut la Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1974

Traducere: H.R. Radian
Cuvânt înainte: Ion Hobana
Ilustraţia copertei: Florin Creangă

CUVÂNT ÎNAINTE

Primul florilegiu de poeme al lui Hugo Raes[1], *A vâna şi a fi vânat* (1954), cuprinde în germen întreaga tematică a operei scriitorului, după cum stau mărturie astfel de versuri:

„A căuta şi a presimţi ameninţarea şi primejdia
de când de unde
moarte şi schilodire boală mortală nebunie
spectru strident ca un ţipăt
împreunare
zboruri bruşte de vulturi atacând un scriitor vulnerabil”.

De altfel, însuşi titlul volumului pare mai curând o tălmăcire a crudului aforism *homo homini lupus,* decât o metaforă. Să fie o simplă coincidenţă semantică? Sau sacrificiul adus de un debutant modei contestatare? Nu, de vreme ce Raes rămâne conştient de starea conflictuală cronică a lumii care-i oferă tipuri şi subiecte. Iată una dintre viziunile lui Michael Houtdrager, eroul romanului *Un faun cu corniţe reci* (1965): „Şi apoi, pe neaşteptate, vin marile bufniţe flamande din copacii în care stăteau în aşteptare. Cinci dintre ele se năpustesc asupra păinii. Se ameninţă una pe alta: cu ciocurile căscate, ţipă groaznic şi se ameninţă. Se ciupesc. Nu se îndură să renunţe la pâine, încearcă să şi-o smulgă una alteia din cioc, ţipând. Michael îşi dă seama foarte limpede: asta e viaţa”. Şi pentru a nu lăsa să planeze nicio îndoială asupra poziţiei sale, scriitorul declara într-un interviu relativ recent: „În cazul anumitor povestiri fantastice, pornesc într-adevăr de la imaginaţie, dar ea este atât de întrepătrunsă cu critica socială sau cu revolta (...) încât de multe ori pornesc de la un sentiment de revoltă”.

Mă grăbesc să precizez că revolta se exprimă în forme poate mai puţin familiare cititorului acestor rânduri. Fantezia lui Raes plămădeşte imagini halucinante, groteşti, uneori de-a dreptul macabre. Naraţiunile lui sunt dominate de obsesia deformării şi a descompunerii, a bolii şi a morţii. Un ochi atent descoperă o gradaţie probabil involuntară. Alergic la obiectele ascuţite, personajul din *Modificarea* rotunjeşte colţurile mobilelor şi

[1] Scriitor belgian de expresie flamandă. Născut în anul 1929. Profesor de olandeză într-o şcoală medie. Autor al romanelor *Regii trândavi* (1961), *Cer şi animal* (1964), *Un faun cu corniţe reci* (1965), *Aventurile* (1968), *Călători în anti-timp* (1970), *Smaranul şi toate celelalte culori ale istoriei* (1973) şi al volumelor de povestiri *La stânga liniei de elicoptere* (1957), *Un monument temporar* (1962), *Falimentul unui „charmeur”* (1967), *Uriaşul flamand* (1974).

curbează pereţii, sfârşind prin a avea senzaţia că a devenit el însuşi o sferă imobilă. Experimentatorul din *Dezintegrarea,* iradiat accidental, se transformă într-un monstru străpuns de o reţea de tuneluri săpate în carne, atras irezistibil de mediul acvatic căruia i se abandonează în final. Supunându-se unui tratament cu o substanţă stimulatoare a creşterii, soţii din *Broasca ţestoasă* devin abulici, îşi măresc volumul corporal şi... plesnesc. Existenţa întregii omeniri este ameninţată, în *Antigeneza,* de o nouă specie, născută „din putregaiul civilizaţiei. O geneză a descompunerii, o antigeneză, o coagulare inversă în forme vii a murdăriei, a deşeurilor care acoperă şi copleşesc şi inundă şi îneacă totul..." Şi mai explicită este *O mică pledoarie împotriva decăderii,* suită de constatări nude, a căror forţă de şoc nu e mai prejos decât aceea a metaforelor. „Sentimentul de revoltă" apare aici în formulări neechivoce: „Ţările noastre au început să putrezească! Fiinţe vii, oameni sunt împuşcaţi în plină stradă, cu puşti cu lunetă şi surdină. Sălbăticirea, decăderea, stricăciunea, degenerarea se întind".

Dând frâu liber înclinaţiei sale către bizar, insolit, fantastic, Raes nu dispreţuieşte tiparele şi modalităţile tradiţionale. Semnificativ în acest sens mi se pare a fi rolul pe care-l joacă somnul, visurile, starea de semitrezie, favorabile unor viziuni terifiante (*Antigeneza, Explozie, Vizită oficială la noua fabrică de hârtie*). Confuzia dintre planul real şi cel oniric, manifestându-se pe un plan obiectiv în *Un vizor spre timp,* pune stăpânire pe mintea celui care asistă la *Asasinarea unui bătrân singuratic:* „Fusesem oare treaz, sau abia acum sunt? Ce e realitate şi ce e închipuire, trăire interioară?" Hărţuit de incertitudini, el nu mai ştie dacă a fost doar spectator, sau a săvârşit crima „inconştient, într-un fel de semisomn".

Tema dublului, împrumutată de la romantici, este şi ea prezentă în opera lui Raes. Utilizată uneori într-o manieră clasică (povestirea *Dublul* pare vădit inspirată de *William Wilson* a lui Edgar Allan Poe), ea dobândeşte o aură de prospeţime în romanul *Un faun cu corniţe reci,* făptura mitică fiind un fel de întruchipare a erosului lui Michael Houtdrager. Amintita obsesie a scriitorului se manifestă pregnant mai ales în *Cancerul,* relatare a desfăşurării unui proces malign care se arată a fi de fapt o dedublare ratată de conservatorismul şi lipsa de curaj a medicilor.

Un loc aparte îl ocupă, în creaţia lui Hugo Raes, elementele de anticipaţie, science fiction-ul, cu toate că scriitorul afirmă, în interviul citat: „Trebuie să spun că, de fapt, am citit foarte puţină literatură SF. Cu totul, o carte sau două, vreo povestire izolată, şi asta demult, au trecut de atunci cu siguranţă 10–12 ani, aşa că nu pot spune că SF-ul a avut o influenţă directă asupra mea. De altfel, sunt considerat povestitor de întâmplări fantastice şi mai puţin de SF". Fără a pune la îndoială sinceritatea acestei declaraţii, consider

că influenţa SF-ului este evidentă nu numai în culegerea de faţă. Să ne rezumăm însă la textele care ne îngăduie o confruntare de opinii.

O primă categorie este aceea a povestirilor în care science fiction-ul slujeşte drept amorsă a unei desfăşurări de evenimente fantastice. În *Broasca ţestoasă* este vorba despre experienţe biochimice urmărind crearea unei substanţe „cu care să devină posibilă o nebănuită înnobilare şi întărire a rasei". În *Dezintegrarea* ne sunt înfăţişate încercări reuşite de a dizolva şi recompune animale primitive. Dar finalurile, evocate mai sus, decurg doar formal din aceste premise.

Există apoi câteva naraţiuni de mică întindere cu tematică şi o atmosferă tipice de science fiction: *Viespile, În memoria rasei umane, La stânga liniei de elicoptere*. Nu le voi dezvălui conţinutul, socotind că am păcătuit destul în această privinţă (dar cei care preţuiesc surpriza ştiu că un „cuvânt înainte" poate fi citit şi „după"!). Voi spune doar că fiinţele terestre neantropomorfe au devenit demult un loc comun al genului.

În sfârşit, o pondere deloc neglijabilă o au rapidele incursiuni în viitor. Scriitorul nu urmăreşte să schiţeze liniile de forţă veridice ale evoluţiei omului şi a societăţii. Preocupat, după cum ştim, de anumite stări de lucruri şi tendinţe îngrijorătoare, sesizabile în realitatea contemporană, el le supune unei hipertrofieri menite să reliefeze primejdia acceptării lor ca o fatalitate. Cea mai izbutită povestire din această categorie mi se pare a fi *Monumentul temporar,* o circumscriere lucidă a surselor alienării.

Am vorbit până acum mai ales despre temele, obsesiile şi tiparele operei lui Hugo Raes. O analiză succintă a metodei lui de creaţie trebuie să pornească de la răspunsul dat, în amintitul interviu, unei întrebări privind geneza subiectelor fantastice: „O singură idee care pune vehiculul în mişcare şi care apoi, în cursul prelucrării, se leagă de alte lucruri". Textele prezintă însă nu numai legături, ci şi discontinuităţi, salturi aparent ilogice, reveniri, datorate lipsei unui plan iniţial. De aici impresia de spontaneitate, de imprevizibil, de desfăşurare capricioasă a firului narativ.

Am arătat că scriitorul utilizează modalităţi consacrate în timp. Observaţia este valabilă şi în ceea ce priveşte procedeul său de obţinere a unui oarecare procent de credibilitate. H.G. Wells scria undeva: „De îndată ce trucul magic a reuşit, tot ce-i mai rămâne de făcut scriitorului fantast este să menţină celelalte elemente într-un cadru uman şi real. Sunt imperios necesare notaţii de detaliu prozaice..." Raes construieşte cu grijă un decor împănat cu elemente banale, cotidiene, vădind un extraordinar simţ al detaliului. Romanele şi povestirile lui abundă în impresii senzoriale descrise cu o mare plasticitate, trăirile fizice ale personajelor ocupă un loc important

în economia naraţiunii. Să ne gândim la transformarea lentă a lui Appo şi a Grenei din *Broasca ţestoasă,* a omului fără nume din *Dezintegrarea*...

Voi încheia aceste simple gânduri pe marginea volumului de faţă şi a operei lui Raes în general cu un pasaj semnificativ din romanul *Regii trândavi* (1961): „Am uneori viziuni înfricoşătoare. Mă duc de pildă să mă uit cum dorm copiii, intru în camera lor şi, pe scaunul pe care sunt puse hainele lui Erik, zăresc în semiîntuneric un cap de mort; e copilul, nu vorbeşte, mă priveşte doar, nemişcat. Vreau să-i spun: Ai ceva la ochi, băiatule (sunt nişte cavităţi atât de întunecate), dar când mă apropii văd că el doarme liniştit şi că mă lăsasem înşelat de formele capricioase ale hainelor. Trebuie să fie groaznic să-ţi moară copilul, o tristeţe de multe veacuri comprimată în câteva zile". Ultimele fraze dezvăluie, după opinia mea, slăbiciunea lui Hugo Raes. Acest obsedat al putreziciunii, şi al pieirii, acest pesimist incorigibil, acest trubadur cinic al dragostei trupeşti este de fapt un mare sentimental. Aş spune că scrisul reprezintă pentru el un mijloc de a exorciza o realitate pe care ar dori-o mai aproape de aspiraţiile omului însetat de linişte, de siguranţa zilei de mâine, de frumos.

ION HOBANA

NOTĂ

Traducerea textelor s-a făcut după volumele:

BANKROET VAN EEN CHARMEUR, ediţia a IV-a, Editura De Bezige Bij. Amsterdam, 1970, Copyright 1967 De Bezige Bij *(Viespile, Un izvor spre timp, În memoria rasei umane, O mică pledoarie împotriva decăderii, Moartea oşteanului, O povestire simbolică, Seară de revelion, Evoluţia de la Brak înainte).*

EEN TIJDELIJK MONUMENT (Dezintegrarea, Vizită oficială la noua fabrică de hârtie, Asasinarea unui bătrân singuratic, Un automobilist pasionat, Omul e de piatră, Un monument temporar, Explozie).

LINKS VAN DE HELIKOPTERLIJN (Broasca ţestoasă, Dublul, Lighioana, La stânga liniei de elicoptere), cicluri publicate întâi în volume separate şi reeditate într-unul singur, prin colaborarea editurilor De Bezige Bij, Amsterdam şi Ontwikkeling, Anvers, ediţia a III-a, 1969. Copyright 1962 şi 1967 Hugo Raes.

Povestirile *Într-un viitor depărtat,* cunoscută de traducător în fotocopie după manuscris, şi *Nici pavilioane, nici banderole,* tipărită iniţial într-o revistă, au fost încorporate de autor în romanul *HET SMARAN,* Editura De Bezige Bij. Amsterdam, 1973, Copyright 1973 Hugo Raes.

O gaură în văzduh, Antigeneza şi *Fluviul amazoanelor* sunt inedite.

VIESPILE

O fâşie gri-deschis se lungeşte până în zare. Banda de piatră cenuşie are doi metri şi jumătate lăţime şi duce de-a dreptul spre orizont. Acolo, strada se termină brusc în albastrul văzduhului.

Dinspre orizont se apropie un bâzâit, un zbârnâit. Un scârţâit multiplu şi zgomotos pe trotuarul gri-deschis. Un ton două, trei... scârţâitul este însoţit de sunete. Acute, tot mai acute, duble, repetate, ca un cor. Patinele pe rotile se apropie, apoi se depărtează. Odată cu copiii şi cu zgomotele lor.

Ceva mai jos decât trotuarul se află o suprafaţă gri-deschis mai lată; partea carosabilă, goală, e de beton. Locuinţele sunt de zid şi se înşiră, liniştite, la distanţă una de alta, pe ambele laturi ale străzii, spre orizont şi spre câmp şi spre pajiştea din apropierea orizontului.

Sunt multe grădini acolo: lângă fiecare casă e câte una sau, poate, câte două.

Răsună în văzduh, aşa cum numai primăvara poate răsuna, un zumzet şi un fel de clinchet surd. Până ce trenul de marfă ivit în depărtare se apropie. Sârmele negre şi stâlpii liniei ferate electrice par mai mici decât sunt în realitate.

Cei şase copii pe patine prevăzute cu rotile s-au întors; se iau acum la întrecere cu micul grup de copii încălecaţi pe biciclete sclipitoare (curăţate sau noi), împodobite cu panglici de plastic, colorate, care foşnesc pe mânerele ghidoanelor. Se iau la întrecere, dar deodată patinatorii vin înapoi, iar bicicliştii sunt nevoiţi să facă o curbă mai mare când îi ajung pe patinatori, care se întorc iarăşi, repede, iar bicicliştii se întorc iarăşi, şi ei.

Domnul De Wulf dă din cap, mişcându-l spre spate şi înapoi. Când şi-l lasă pe spate simte, datorită mişcării rapide, mirosul propriului său păr lucios şi al briantinei. Ascultă chiotele copiilor. Îşi lasă capul pe spate ca să-şi miroasă părul şi parfumul de pe faţă. În acest cartier nou, casele sunt proprietatea unor oameni tineri, cu copii. Domnul De Wulf este una dintre persoanele cele mai vârstnice din cartier. „La anul voi fi inspector vamal la pensie", îşi zice el în gând. Şi se simte grozav de mândru. Vremea s-a încălzit de-a binelea. Domnul De Wulf vede că, în cele două grupuri, copiii au bujori în obraji şi transpiră şi poartă cămăşuţe sport. Domnul De Wulf e în haină de casă, de mătase bleumarin, şi în papuci. Se uită în jos. Terenul nepavat din faţa casei domnului De Wulf are nenumărate găurele. Ici şi colo, din găurele ies nişte insecte, viespi, care apoi îşi iau brusc zborul şi dispar repede. Domnul De Wulf scoate nişte sunete slabe, pe jumătate plescăituri şi pe jumătate sâsâituri, cu buzele, cu limba, cu cerul gurii. Fluieră. Cheamă. Îşi îndeamnă căţelul să nu stea pe porţiunea de teren nepavat, unde animalul ar

vrea să se întindă la soare. Îi place aici, îşi zice în gând domnul De Wulf, dar aici e prea primejdios, din pricina viespilor. Am întors până acum pământul de două ori cu lopata şi am presărat peste el o groază de sare, dar viespile au reapărut în primăvara asta şi au să mişune toată vara prin faţa casei.

Cu sacoşa în mână, se duce, binedispus şi privind în dreapta şi în stânga, la magazinul modern din colţul străzii. Se simte plin de viaţă şi grozav de sigur de sine; simte în el o mare rezervă de putere şi de vitalitate. Îşi trage umerii înapoi şi merge ceva mai drept, pufăind dintr-o ţigară de foi subţire şi lungă.

În cameră intră soarele. Prin fereastra deschisă, doamna De Wulf îşi vede soţul pe trotuar. Goleşte scrumiera şi o pune la locul ei. În trecere, mai şterge un pic cu cârpa de praf marginea dulapului lustruit. Se înclină puţintel şi închide pe jumătate ochii; i s-a părut că vede în colţ, aproape de pardoseală, o pânză de păianjen care sclipeşte roşiatic în razele soarelui. Dar când se uită mai de aproape n-o mai vede. Se duce mai departe, spre bucătărie, fredonând.

Domnul De Wulf merge agale, prin soare, savurându-l şi resimţind un sentiment de plenitudine. De braţ îi atârnă sacoşa. Pe picioarele albe i se văd vine albastre, groase. Fumează şi zăreşte la mică distanţă o femeie care iese din grădiniţa unei vile. Femeia poartă un şorţ foarte scurt şi colant, aşa încât locul de tranziţie de la coapse la fese este vizibil şi formează la fiecare pas o cută discretă. Îşi leagănă în mod izbitor coapsele. E franţuzoaică. Soţul ei pleacă dimineaţa cu Simca lui şi se întoarce acasă la ore neregulate. Şi-au făcut şi ei casă aici. Într-un asemenea cartier nou, cu oameni tineri, viaţa este totuşi mult mai interesantă, mai vioaie, îşi zice domnul De Wulf. Priveşte bărbăteşte fâşia de piele uşor bronzată de sub bluza ei, ale cărei colţuri din faţă sunt înnodate chiar sub sâni. Femeia poartă o pălărie de soare enormă. Ai zice că se crede pe plajă. Se duce tot la magazin, unicul prin partea locului. Câţiva bărbaţi în salopete albastre, care mergeau încovoiaţi, se îndreaptă din spate şi trag nepoliticos cu coada ochiului spre ea; fluieră insinuant şi spun cuvinte porcoase în dialect brabantin. Franţuzoaica zâmbeşte ostentativ; poartă o pălărie mare de paie.

Astea se comportă aici de parcă ar fi în concediu la mare. Umblă toată ziua cu fundul aproape gol, ori stau întinse în grădină şi fac baie de soare în bikini, de cele mai multe ori cu panglicile sutienului dezlegate, încât bărbaţii care trec au ce să vadă şi să ghicească. Doamna De Wulf îşi încheie la loc fermoarul jachetei albastre. I se descheiase când se aplecase.

În colţ, pe covorul cu desen mărunt, sclipeşte ceva. Ceva foarte fin. Ceva roşiatic deschis, sau de culoarea aramei vechi. Seamănă leit cu un ghemuleţ de păr lung, de femeie. Se rostogoleşte un pic mai încolo. Acuma nu se mai vede, când doamna De Wulf trece din nou pe acolo ca să ude cu mare băgare de seamă o plantă înaltă de casă.

Acum ghemotocul e chiar lângă ghiveciul uriaş, în spate, la umbră, aşa că firele de păr nu mai sclipesc. Doamna De Wulf se duce spre plantele de pe glaful scund al ferestrei. De câte ori toarnă apă într-un ghiveci, se uită o clipă pe fereastră, spre soare, spre grădini, spre trotuarul de beton alb şi curat. Doamna Van Krieken spală clăbucul de pe noul ei Renault de culoarea tomatelor.

Trebuie să scăpăm de insectele astea, îi spune domnul De Wulf soţiei sale. De trei ani mişună pe aici. Am să îmbib tot terenul cu creozot, sunt sigur că aşa am să le vin de hac. Freacă pământul cu vârful papucului albastru de mătase şi priveşte apoi locul. E periculos pentru Maru, zice el în timp ce ridică privirea de la găurelele din sol spre soţia lui, care stă la fereastra deschisă. Lângă picioarele albe care i se văd fără ciorapi de sub halatul de mătase se leagănă sacoşa. Viespile zumzăie în jurul lui. Până la urmă o să-l înţepe dacă nu le stârpim, zice el frecând cu piciorul nisipul galben ca să astupe câteva găurele. Sunt mai multe decât anul trecut. Cu mâna stângă, la care poartă două inele groase, goneşte viespile din jurul capului său parfumat. Se uită spre spate, pieziş în sus, ca să vadă dacă au plecat şi vede mişcare la ferestruica deschisă sus în zidul lateral al locuinţei vecinilor săi. Priveşte atent cele două braţe care se ridică împreună cu rochia. Sunt ale doamnei Vanderbergh, care, cu părul vâlvoi şi cu bărbia în vânt, aruncă o scurtă privire afară; pesemne că stă în vârful picioarelor. Doamna Vanderbergh priveşte soarele, îşi priveşte grădina şi apoi dispare. De după ferestruica deschisă începe să se audă duşul. E plăcut să locuieşti aici. Domnul De Wulf are un sentiment de profundă satisfacţie.

În camera de zi e cald şi linişte, numai vocea domnului De Wulf şi zăngănitul vaselor de bucătărie se aud din când în când. Soarele desenează pe covor o pată mare, alb-gălbuie. Firele extrem de fine se deplasează foarte lent de-a lungul tivului covorului. Sunt aproape invizibile chiar pentru ochii cel mai ageri. În deplasare, reţeaua de fire pluteşte suplă, cu mustăţile lungi ale unei meduze în apă. Un ghemotoc de fire, transparent ca vata de sticlă, un animal mare şi foarte subţire, ca un păianjen blond şi vaporos.

Nu sunt nici cincisprezece zile de când părea că nu se mai termină iarna asta aspră şi îndărătnică. Pretutindeni auzeai spunând: te îmbolnăveşte, ţine prea mult, te distruge. Şi, pe neaşteptate, a venit vremea frumoasă, călduţă. Surprinzător de brusc, soarele, aerul catifelat. O primăvară venită ca un val dulce de căldură. Simţi pe dinăuntru un val care se umflă şi caută să iasă şi eşti gata să faci explozie, ca şi cum ai dat peste o comoară, îşi zice domnul De Wulf. Îşi fumează ţigara de foi, groasă şi lungă, şi suflă mulţumit fumul prin fereastra deschisă. Lalelele au înflorit în grădină, mugurii s-au deschis şi au devenit mici mănunchiuri verzi. Aici e aer şi libertate şi soare, cugetă el. Aici e viaţă fără griji, în mediul acesta, în acest interior intim. Aici e plăcut să locuieşti. Picioarele lui albe, încălţate în papuci şi străbătute de multe vinişoare vinete, se odihnesc lângă măsuţa de fier forjat din salon.

În spatele fotoliului stă ascunsă şi nemişcată făptura subţiratică, aproape invizibilă. Convieţuind discretă, adaptându-şi culoarea la fond. Numai noaptea, mişcându-se cu mare dibăcie, se caţără pe plantele de cameră şi pe oamenii adormiţi.

UN VIZOR SPRE TIMP

Un radio-concert cu numeroase bucăţi de muzică italiană se încheie cu un ropot de aplauze şi numaidecât după aceea o voce anunţă sfârşitul emisiunii.

O crainică drăguţă, cu gura largă, pune punct – concomitent cu cea de la radio – unui program de televiziune la fel de plicticos ca atâtea alte programe urmărite de milioane de oameni. Telespectatorii se târăsc alene spre butoni sau spre întrerupătoare, căscând şi bodogănind: veşnic numere artistice, şedinţe academice, tarafuri mediocre, iar în telejurnal înmormântări şi sărbătoriri ale unor bărbaţi bătrâni sau femei tinere. Prea rar sport, programe distractive, revistă sau filme de succes.

În colţul străzii, tonomatul din local este redus la tăcere. Patronul pune pe măsuţe taburetele confecţionate din ţeavă metalică. Ospătara scoate din gentuţa de la brâu monezile, le numără şi pune o grămăjoară în faţa casierei şi o grămăjoară în faţa ei. Am să te spun mamei, să ştii! îl ameninţă ea pe un omuleţ cu ochelari, cu buza de jos proeminentă şi cu nişte ochi mici şi melancolici, care stă singur la uşă şi ar mai vrea să intre, dar în prag ezită. Un beţivan de duminică, spune patronul. Peste drum o maşină claxonează în faţa uşii închise a unui garaj.

Locuiesc aici de trei ani şi n-am urmărit încă niciodată cum trece seara şi începutul nopţii şi miezul nopţii, ca să nici nu mai vorbim de sfârşitul nopţii. Omul trăieşte fără să bage de seamă evenimentele esenţiale. De pildă: cine rămâne treaz într-adins, ca să stea la fereastră şi să vadă cum înaintează noaptea? Sau măcar ca să observe cum se deplasează stelele. Ca să vadă cum mijeşte de după orizont lumina când se crapă de ziuă. Sau cum lunecă luna jucându-se cu norii. Tot gândind astfel, priveşte din nou strada, unde lămpile cu abajururi cromate proiectează pe pavaj, la distanţe egale, nişte arene albe. Fiecare lampă cu cercul ei.

Aerul miroase a vegetaţie puternic aromată. Verdele a început să se altereze din pricina toamnei. Vântul s-a potolit sau îşi schimbă direcţia. Coroanele plopilor s-au legănat şi s-au clătinat, dar acum par să se fi liniştit: stau drept şi trag cu urechea, sau dorm în aerul nopţii.

Îşi umflă pieptul şi îşi zice: să mai respir o dată adânc şi pe urmă închid fereastra. Mai stă o clipă pe gânduri. Apoi întoarce cremona ferestrei şi separă odaia de noaptea de afară. E o mare deosebire între noaptea de afară şi noaptea dinăuntru. Deschide din nou fereastra, dar numai de un deget.

La trei noaptea se trezeşte, când se răsuceşte în pat. Jos în grădină foşnesc frunze care cad din copaci. În noapte răsună foarte departe duduitul

unui tren şi după câteva clipe se aude un fluierat prelung. Acum fluieratul melancolic care străpunge liniştea nopţii de afară l-a trezit de-a binelea. Trebuie să fie un tren lung, huruitul trenului pe şine şi la macazuri se stinge lent. De la o distanţă mult mai mare, locomotiva ţipă a doua oară. Vântul mână sunetele încoace. Ochii i se închid. Vine de foarte departe, căci nu ştie să fie vreo linie ferată prin împrejurimi. Adoarme din nou.

Ai dormit bine de data asta? îl întreabă soţia. El se scarpină şi îşi pune bluza pijamalei pe un scaun. Îi spune că s-a trezit o singură dată, din pricina unui tren. Vântul sufla încoace. Îi auzi poate ecoul de departe, zice ea. Te face să te gândeşti la o călătorie undeva, într-o ţară în care noi n-am fost niciodată. Poate prin peninsula Balcanică sau cam aşa...

Ai auzit şi tu trenul azi-noapte? întreabă el după două zile. Nu, dă ea din cap. Ai început să veghezi în fiecare noapte, că tot auzi mereu câte ceva? Nu, dar se aude foarte tare. Mă întreb din care parte a oraşului vin sunetele. Ia un somnifer şi dormi câteva nopţi ca lumea. Te obişnuieşti cu somniferele. Nu e sănătos. Atunci bea un sirop calmant, l-a preparat mămica anume pentru tine. De ce să dormi din făină şi zahăr ars sau din lapte fierbinte sau din cacao, zice el. Sunt mulţi care după-masă nu-şi pot ţine de somn ochii deschişi, răspunde ea. Da, dar numai după-amiază, bineînţeles.

Poate că mă culc prea târziu, chibzuieşte el. Peste zi, toată după-amiaza, tândălesc, nu mi-e somn. Poate că ar trebui să mă bag în pat mai devreme. Se uită la deşteptătorul fosforescent. Din depărtare aude cum se apropie huruitul trenului de ora trei. De data asta se pare că sunetele sporesc în intensitate şi că trenul trece în goană la câteva sute de metri de casă. Cum poate să transporte vântul prin aer sunete atât de perfect coerente, încât la atâţia kilometri distanţă să fie încă atât de veridice? Se dă jos din pat, se sprijină de parapetul ferestrei deschise, aude vântul, frunzele veştede şi vagoanele trenului, sus, în aer. Îşi umezeşte degetul arătător şi încearcă să afle direcţia vântului. Dar nu e vânt aproape deloc. Simte un fel de curiozitate, care îl mână spre noapte. Caută să nu-şi trezească soţia, mişcându-se cu cea mai mare precauţie şi dându-şi osteneala să nu facă zgomot.

De îndată ce închide cu băgare de seamă uşa după el, simte o adiere nocturnă care îi face bine. Respiră adânc şi aproape cu voluptate şi o ia spre capătul străzii. Acolo unde se termină casele, aude cum se depărtează şi se stinge, încet-încet, huruitul trenului de noapte. Poate că prin cartierul acesta

periferic al oraşului circulă prin aer niscai curenţi puternici. Simte răcoarea nopţii şi tremură un pic.

În noaptea următoare îşi reazemă bicicleta de un copac şi trage atent cu urechea. Frunzişul ofilit trăieşte. Are impresia că în jur miroase a ochiul-boului sau a alte flori: mireasmă iute şi umedă de flori târzii. Se apleacă şi pipăie iarba, care e rece şi udă. O parte a cerului de noapte e presărată cu stele.

Huruitul răsună la început departe şi îi face impresia că se deplasează sus, în aer. Îşi îndreaptă capul ascultând, gura îi este deschisă, priveşte aerul fără să vadă nimic, numai auzul îi este extrem de atent. Aude cum se apropie trenul în liniştea neagră, cum se micşorează distanţa. Steaua polară sclipeşte peste măsură de tare. De fapt, cât o fi ea de departe de aici, de locul acesta, se întreabă el. În afară de foşnetul câtorva frunze, liniştea este totală, dar are ca fundal huruitul şi mugetul tot mai intens al trenului. Acum auzul parcă i-a devenit ultrasensibil, nu mai poate să suporte. Vede cum se apropie, la o distanţă nedefinită, luminiţele. Izbuteşte să vadă trenul de noapte. Şi, deodată, se apropie repede cele două lămpi mari de poziţie, ca o catastrofă. Pironit locului simte curentul de aer produs de primele vagoane care trec în goană prin faţa lui. Unii călători se uită pe fereastră şi şterg abureala de pe geamuri. Unii se distrează jucând cărţi, alţii citesc. Se dă un pas înapoi, şi deodată nu mai vede nimic, dar simte o presiune uriaşă pe ochi. Face repede câţiva paşi şi trenul apare din nou lângă el, dar acum nu mai vede decât o felie de tren, ca printr-un mic vizor circular deschis spre timp, spre noapte. Ţipătul trenului îl sileşte să-şi înfunde urechile cu pumnii.

Trece trenul! exclamă el în dormitor. Soţia se sperie şi se trezeşte. Ce e? Ce s-a întâmplat? Trece trenul la trei şi zece, zice el gâfâind. Trenul? Care tren? Trenul de noapte pe care îl auzim? Da, e plin de călători, se uită pe fereastră, sau citesc. Dar unde? Uite colea, peste câmp, în faţa pădurii, e un tren fantomă, să ştii, e un tren fantomă!

Biletul, vă rog, mulţumesc, dincolo de linie, domnule, dincolo de linie, doamnelor şi domnilor! Trebuie să priviţi oblic în sus în partea aceea, iar ca să-l puteţi vedea nu trebuie să veniţi în faţa liniei, altminteri trenul iese din unghiul dumneavoastră vizual. Publicul formează un singur rând lung şi strâns lângă linia trasată cu var şi lângă sârmă, iar în spate e un al doilea rând şi în spatele lui un al treilea pe o treaptă. Lămpile palide se leagănă în vântul nopţii. Îngheţată! Îngheţată! Alune! strigă vânzătorii ambulanţi. Tumult de voci. Unii fumează, alţii beau cafea din ceşcuţe de carton, sau ling

îngheţată, sau aşteaptă. Dintr-un difuzor se aude deodată o voce: e ora trei, deci peste câteva minute trece trenul fantomă, atenţie la direcţia din care vine întâi zgomotul, la început pare că vine din aer, din tărie, apoi aveţi să-i vedeţi luminile. Vă rog să nu vă mişcaţi de la locul dumneavoastră ca să nu-i împiedicaţi pe ceilalţi să vadă şi ca să nu ieşiţi din unghiul dumneavoastră vizual. Atenţie!

Conversaţiile amuţesc şi, de foarte departe, se aude fluieratul unui tren. În aerul nopţii răsună ecoul unui huruit surd a nenumărate vagoane, al unui tren lung. Deodată, printre privitori se iscă un murmur, căci văd în depărtare un şir lung de luminiţe care trec simetric în goană prin noapte şi care apoi fac o curbă lină. Cele două lumini mari ale locomotivei vin pieziş spre şirurile de oameni care îşi lungesc cât pot gâturile. Zgomotul se intensifică repede devenind asurzitor şi, în timp ce trenul trece în goană, fluierul ţipă preţ de câteva secunde. La ferestre stau călători. Şi...

Trece trenul, zice el, e trei şi ceva. Se întoarce şi fără să vrea trage pe jumătate plapuma de pe umerii soţiei.

ÎN MEMORIA RASEI UMANE

Pentru Bert Leul

Lăptarul, cu capul scos parcă dintr-un film de desene animate, sună la uşă, toarnă laptele, ia banii şi dă restul. O gospodină bună de gură face pe stradă schimb de idei cu o cumătră; pălăvrăgeala despre război şi pace continuă. Se va recăsători oare ţarina cu ţarul şi îl va chema în ajutor pe Rasputin şi va stăvili scumpirea vieţii?

Fărâmiţând pâinea în lapte pregăteşte mâncarea *omenească*. Bucătăria e plină de aburi şi picături de apă şi dulăpioare colorate. Cărarea grădinii e vizibilă în spate, alături piticul de beton în mărime naturală şi complet uitate, podeţele eleşteului, aceste mici cocoaşe vopsite, arcuite deasupra apei acoperite cu frunze.

Apoi undeva, foarte vag, femeia simţi ceva. Pe braţ. Şi-şi agită într-acolo mâna, crezând că e vreun ţânţar sau vreo muscă, atinse ceva şi se uită într-o parte şi văzu o gânganie mare, metalică, instalată pe mădularul ei, o gânganie de mărimea unei broaşte ţestoase şi foarte înaltă, cu carapace sclipitoare de titan, şi încremeni.

O altă femeie, Kate Den Bosch, necăsătorită, cunoscu animalul acela mare altfel; dimineaţa, când se trezi ea din somn, el era instalat pe sânul ei stâng şi îi vorbea pe şoptite.

Şi fură văzute pretutindeni, tot mai multe, pe bărbaţi singuratici şi pe femei singuratice, ca o invazie de omizi, de unde? Şi uneori, când erau văzute, începeau să discute cu omul şi era prea târziu ca să mai poată face ceva împotriva lor. Aveau nevoie de rasa umană pentru hormoni şi pentru scoarţa cenuşie a bărbaţilor şi femeilor. Monştrii masculi imobilizau femelele oamenilor, le convingeau cu mijloace magice, le hipnotizau sau le paralizau. Şi apoi le înţepau pe rând sânii, cântând, vorbind. Apoi le violau. Şi apoi făptura omenească se pietrifica în chinuri. Leul *văzuse* toate acestea.

Animalul femelă punea stăpânire pe bărbaţi, convingându-i, şi apoi îi străpungea, omorându-i. Şi masculul uman se pietrifica fărâmiţându-se, crăpa pe alocuri, şi lua înfăţişarea seculară a eroziunii.

În Sahara am descoperit o pădure pietrificată, ramuri, trunchiuri, cioturi de lemn putred cu inele anuale şi linii autentice, dar grele ca granitul. Mai trăiau pe acolo şi animale. Jivine de metal şi de sticlă, care se cuibăreau prin frunzişul alb şi cenuşiu, sau pe crengile tari ca piatra. Pădurii i s-a dat numele meu, filmului cel al lui Leslie Howard şi al lui Humphry Bogard, iar săpăturilor efectuate în templul de cristal şi de tuf vulcanic, situat în apropiere, cel al lui Bert Leul.

Pentru că aproape totul s-a petrecut în istorie. Ştim despre aruncarea în var nestins şi despre cufundarea în ulei clocotind, cunoaştem instalaţiile pentru ucis copii schilozi şi infirmi, camerele de gazare, crematoriile de la Dachau. Dar timpul n-a stat în loc. Atunci a început dezgustătoarea coacere a oamenilor. Deasupra unor focuri deschise, uneori pe frigări lungi. Uneori în tigăi de sticlă termorezistentă. Tot atunci a început oribila topire în ceară şi bitum. Mâini, picioare, bucăţi de cap se calcinau, se chirceau şi se desprindeau. Se căutau braţe carbonizate. Atitudinea era uneori nobilă. Leul a arătat, *a dovedit* toate acestea. La Tokio, Paris, New York, Heerlen (L), Milano, Bonn, Geneva, Buenos Aires şi Aberdeen a urmărit asta, sau altceva. Amintindu-şi între timp în mod arhaic de BX-27, uriaşul supersonic apter în formă de săgeată, cu nouă motoare de-a lungul fuzelajului, cincisprezece mii de tone, zborul de linie la fiecare oră, trei sute de pasageri Port of call. Fairbanks photo. Urlă, urlă, urlă. Termodinamic şi MACH-3.

MOARTEA OŞTEANULUI

Scenariu radiofonic

1: Comentatorul operaţiilor de război (bătălia de la Cannae, la 2 august 276 î.e.n.). Concis ca un radioreporter. Vocea lui străbate uneori eterul ca şi cum s-ar transmite prin radio un reportaj direct de la faţa locului.

2: Vocea în surdină care comentează moartea oşteanului şi a vieţii omeneşti.

Fond sonor: Vuiet nelămurit denotând prezenţa unei mase mari de oameni; trompete izolate răsună foarte departe, uneori de câte două ori, ca semnal de adunare.

1: Când s-a crăpat de ziuă, s-a dat semnalul. Oastea cartaginezului Hanibal, fiul lui Barcas, cel care i-a urât pe romani, şi-a aşezat tabăra cu spatele spre siroco, vântul care suflă zile de-a rândul şi stârneşte spre noi nisip şi praf. Consulii noştri, Marcus Terentius Varro şi nobilul Lucius Aemilius Paulus, nu se poate să nu-şi fi dat seama că Hanibal ne-a impus câmpul de bătaie ales de el pe şesul de la Cannae, între marea Adriatică şi râul Aufidus. Pe vicleanul general cartaginez îl cunoaştem de la Saguntum şi Trebia şi lacul Trasimene. E de temut, dar o oaste mai mare ca aceasta a noastră, opt legiuni, n-a fost adunată niciodată: sub drapel se află şaptezeci de mii de pedestraşi, cu şase mii de călăreţi pe flancuri.

2: Se zice că s-a iscat o ceartă între consulii Marcus Terentius Varro şi Lucius Aemilius Paulus şi că a domnit îndoiala între ei şi în rândurile trupei, iar pe de altă parte oastea a dat semne de nerăbdare din pricina tergiversării.

1: În diferite ţinuturi s-au semnalat minuni prevestitoare de nenorocire, aşa că s-a trecut la numirea de consuli. În Sicilia, unor soldaţi le-au luat foc lăncile, iar în Sardinia, tot aşa, unui paznic de pe zidul de incintă, toiagul pe care îl ţinea în mână. Două scuturi au sângerat. La Praeneste au căzut din cer pietre incandescente. La Arpi au fost văzute pe cer scuturi, şi soarele luptându-se cu luna. La Capena au răsărit două luni. Pe fântâna lui Hercule au fost văzute pete de sânge. Dar cel mai grăitor semn a fost că, la Roma, statuia lui Marte de pe Via Appia a transpirat, şi tot aşa şi statuia Lupoaicei.

2: S-a luat hotărârea ca aceste semne miraculoase să fie îmblânzite prin jertfe de animale, în parte vite adulte, şi în parte de lapte, şi s-au oferit daruri zeilor.

1: Dar ştirile privitoare la noi semne prevestitoare au stârnit o teamă generală, aşa încât decurionii au primit ordinul să consulte cartea sibilină. Deoarece la Caere un izvor termal a dat apă rece. În ţara sabină, pe nişte

coloane sacre a apărut din belşug sudoare de sânge. Şi tot aşa s-au mai raportat foarte multe alte evenimente tulburătoare. Mai trebuie adăugate relatările înfiorătoare ale unor refugiaţi despre oştenii cartaginezului Hanibal Barcas, care şi-a pierdut un ochi lângă lacul Transimene.

2: A venit de departe, din ţara punilor, cu patruzeci şi cinci de mii de oşteni, din care zece mii de călăreţi pe cai urâţi, dar mici şi iuţi, de rasă africană. Şi de acum doi ani a pornit cu temeritate peste Alpi şi, după de am aflat, cu numeroşi elefanţi, dar aceste dobitoace au murit în creierul munţilor din pricina altitudinii şi a frigului iernii. Pe lungul său drum n-a lăsat în urmă decât foc şi cenuşă, pustiind sate, luând ostatici, trecând prin oraşe, jefuind pe unde s-a putut jefui.

Fond sonor: Zăngănit ritmic de paloşe pe scuturi şi pornirea legiunilor în marş cadenţat.

1: Soarele e acum mai sus, au trecut două ore de când s-a crăpat de ziuă şi oştile au soarele lateral. Şi iată, legiunile pornesc în ordinea de bătaie în careu... Prăştiaşii şi trupele auxiliare cu suliţi, în frunte în prima linie, după ei arcaşii şi ceilalţi, în rânduri strânse, închise; iar în mijlocul lor comandantul Geminus Servilius. În aripa dreaptă Marcus Terentius Varro cu călărimea lui, iar în aripa stângă Lucius Aemilius Paulus. Este vădită intenţia de a forţa o străpungere prin linia galilor, dispuşi în formă de semilună în centrul armatei inamice.

Vocea devine mai nervoasă, mai încordată.

Galii intră în luptă goi până la brâu, cu paloşe lungi, late, teşite la vârf, şi cu scuturi ovale, lunguieţe. Răspândiţi printre trupele lui Hanibal: tinerii nobili din Cartagina, numiţi Detaşamentul Sacru, cu puternicul lor corp de gardă.

2: Distanţa se micşorează, milele se împuţinează, primele cohorte se apropie de barbari. De pe colină se pot vedea trupele de elită ale iberilor, care vin după gali. Poartă coifuri roşii, de bronz, care sclipesc şi zale de fier peste tunicile albe, tivite cu purpură, şi au scuturi rotunde.

Fond sonor: rumoare lugubră, vacarm, tumult, trompete şi, apropiindu-se, intensificându-se ca prinse pe loc în microfon, ţipete şi zăngănit de spade şi măciuci pe scuturi şi zale.

Soarele este de două ceasuri pe boltă, bătălia de pe câmpia de la Cannae a început. Cavaleria atacă şi stârneşte nori mari de praf.

Fond sonor: Paşi în marş ritmic, relativ surd, cu zgomot şi vacarm haotic, şi lovituri ritmice în ultimul plan.

Linişte.

2: Soarele a început să dogorească.

Sutaşul Iulius Augustus Callo a fost străpuns mortal şi e pe moarte. Născut lângă câmpul de luptă, se întoarce acum la mama lui, care i-a dat viaţă.

Scâncete sau suspine surde, nu prea evidente.

Sângele i se scurge. Aspre şi sfâşiate de pietre şi prăfuite îi sunt sandalele; tunica şi pieptarul îi sunt pline de sânge, faţa plină de nisip.

Deplasarea unui picior, zgomote apropiate, nelămurite. Mai tare:

Lângă el, calul lui mort înţepeneşte lent.

Oşteanul, centurionul, trage să moară şi vede...

Fond sonor: Prin zgomotul imens, depărtat, se aude, ca la stetoscop, bătaia surdă a unei inimi, vacarmul luptei scade ca intensitate, bătaia surdă a inimii se intensifică, apoi se transformă într-o bătaie de tobă care se aude tot mai tare din depărtare, apoi un răpăit de tobă mai rapid: o grupă şi un sergent din armata britanică şi cimpoaie în depărtare... Mormăit ininteligibil, scâncetele centurionului muribund, apoi se desluşesc cuvintele: Octavianus, tată, mamă, surorilor...

Fondul sonor care urmează ţine mult. Din ce în ce mai tare: mici ţipete scoase de fete, clopote de căluşei, muzică de bâlci, exclamaţii ale saltimbancilor în faţa barăcilor lor, răpăitul tobei unei barăci de tir... O muzică de flaşnetă se transforma treptat într-o fugă de Bach, din ce în ce mai tare.

2: Centurionul zace întins şi plin de sânge. El, bărbatul, el, oşteanul, omul

el care se naşte ca un mic animal fără apărare şi creşte devenind o mare nelinişte

şi dintr-o privire îl vede pretutindeni pe omul care este aidoma cu el, care îl duşmăneşte

pe omul care pentru om este o bombă cu întârziere.

În poziţie orizontală, slab, este neputincios şi liniştit şi continuă să trăiască neştiutor în el însuşi,

trăieşte în el însuşi o viaţă în continuare, somnul.

Are un orificiu aici şi un orificiu acolo.

Pe unde intră mâncare iese zgomot,

face cu gura mişcări care produc sunete,

cu gura aceasta produce nori albi din beţişoare moi

ca din focul pe care l-a găsit cândva.

Ochii lui văd:

termitele: / ordinea de bătaie

uliul: / atacul

dihorul: / prada

mişcarea: / invazia

viermele: / nimicirea.
Urechile lui clădesc şi alcătuiesc: amintirea.

Voci amoroase ale unor îndrăgostiţi, dintr-un film francez: pe jumătate pe şoptite, în surdină. Apoi, acoperindu-le, o placă de gramofon (italiană), dramatică, foarte veche. Un copil care bâiguie. Dangăt sumbru de clopote de biserică. Sonorul se stinge, apoi îşi revine: vacarm tot mai puternic de război, vocea de reporter a comentatorului care, de asemenea, se aude tot mai tare, de la faţa locului:

...linia centrală, subţire, a galilor este străpunsă, cavaleria luptă în mare dezordine, aşa încât aproape că nu poate fi vorba de luptă, călăreţii se trântesc unii pe alţii de pe cai în învălmăşeală, mijlocul, unde comandă Mago, fratele lui Hanibal, a cedat, cohortele noastre în falangă înaintează, dar din marele vălmăşag de pe câmpul de luptă vedem că oştenii nubieni călări din aripa stângă a lui Hasdrubal au pornit în jurul trupelor noastre, risipindu-i pe ai noştri prin numărul lor mare, aşa încât ei – inamicii – trecând printre rândurile noastre, atacă pe la spate cavaleria care, sub comanda lui Lucius Aemilius Paulus, acoperă flancul stâng. Nemaifiind ocrotite de cavalerie, legiunile noastre sunt asaltate din toate părţile de africani şi de iberi şi, înaintaţi în cete compacte, le vine greu să se apere, nu ştiu încotro să-şi îndrepte mai întâi atenţia, n-au loc să se aşeze în poziţie defensivă, reperele sunt călcate în picioare şi înfundate în pământ, numeroasa cavalerie a cartaginezilor s-a năpustit asupra trupelor pedestre. E un masacru, măcelărirea unor legiuni încercuite şi neputincioase...

Tribunul de război Gnaeus Lentulus, trecând călare, îl vede pe Lucius Aemilius Paulus, consul, care, grav rănit de un bolovan lansat cu praştia, stă pe o piatră, plin de sânge. Încearcă să-l ocrotească în grabă cu soldaţii lui şi să-l convingă să se suie pe un cal ca să fugă: aici nu mai e nicio speranţă, exclamă el. Celălalt rămâne nemişcat pe piatră şi se observă că e pe moarte.

Lent vine vocea în surdină a celui de-al doilea comentator.

2: Aşa e sfârşitul unui oştean.

Ce e un om...

El, care nu e ca jivina înotătoare, ca jivina zburătoare, ca jivina umblătoare, e peşte, pasăre, câine,

Începe un grandios concert de vioară.

viaţă în continuare, care se desfăşoară şi clădeşte pe nevăzute mereu mai repede.

Mâinile lui ţin strâns un băţ şi o cutie din care scoate sunete şi tonuri.

Stoarce rădăcini comestibile

şi mănâncă lucruri plate, lucruri iuţi.

Mâinile lui ating,
şi meşteresc

Ascuţirea unei seceri.
lucruri moi, lucruri sclipitoare, lucruri care se rostogolesc, lucruri care înţeapă, lucruri care rup.

Are pălării înalte.
Tictac de ceasornic.
Înţelege repede
nici leul, nici râsul, nici lupul
n-are o închizătoare rotativă la vizuină.
Trage linii cu beţigaşe lucioase lasă urme albastre,
îşi drege faţa cu culori şi licori,
face sticle pentru tuburi,
şlefuieşte lentile,
posedă becuri: fructe albe, tari, fragile, clopote incandescente uşoare ca fulgul.
De ce vrea să-şi combată bezna cu lumină, foc, incandescenţă?
Vrea să facă ordine, confecţionează cadrane care arată
Comunicare automată a centralei telefonice: „Numărul corespondentului dumneavoastră a fost modificat, formaţi 6 7 9…" (se repetă de câteva ori).
sticlă care reflectă propria lui imagine exterioară,
ace, vârfuri subţiri, lucitoare, pentru făcut înţepături şi injecţii în carne.
Se apropie de stele ca un obiect special
timpul prezent, timpul trecut şi viitorul.
Mari reţele acustice de metal prind planetele,
milioanele de stele, atât de departe, le ascultă,
urechea omului ascultă radioastronomic.
Susur de stele.

Voce cu sunete: Delfinul, Orion, Câinii de vânătoare, Părul Berenicei, Corabia Argo, Vizitiul, Lebăda, Pocalul, Corbul, radioemiţătoare alternante, rapide momente de muzică, fragmente de conversaţie, voci în limbi străine, şuierături, ca atunci când cauţi un post la radio. Apoi iar un fel de zbârâit al unui instrument electronic sau ceva de felul acesta… În timp ce fondul sonor se stinge:

îndreaptă cu ochi de cobalt spre părţile bolnave
vede plan prin om

şi e dibaci:
deserveşte cepul şi aruncă zarurile
distilează rachiul.
Motorul diesel al unei nave pescăreşti; zgomotul motorului se stinge lent…
construieşte maşina – motorul – mecanismul
aparatul de vorbit
audiţia
televizorul, picupul, bacul, barca, pluta, peştera.
Lătrat de câini, focuri de armă de vânătoare (ţin până la „iepurele”)
…urmăreşte în hăţiş mistreţul, fazanul şi iepurele
…căprioara şi cerbul
…în zare o haită de lupi.
Linişte
fiul lui e un prostănac sau un şmecher
fiica lui e o frumuseţe sau o pocitanie
omul: un netrebnic,
Cor (cu acompaniament de amoniu) al Armatei Salvării, plus chetă
un derbedeu, o cârpă, un înapoiat.
Totuşi cunoaşte înfăţişarea elocventă, grăitoare,
topirea dulce cu limba şi cu mâinile,
dezmierdarea şi strânsoarea,
talazurile care produc convulsii, care nu sunt boală, nu sunt moarte.
Un factor nemuritor de înmulţire
şi se grăbeşte şi graba i-a devenit scop.
Zgomote: maşină de găurit, maşini de calculat, maşini de concasat, eşapament de aer comprimat, cu pauze intermediare.
…e o făptură care acţionează, care creşte
un spectator.
Ropot de ploaie care cade pe frunziş într-un codru secular; ploaia scade treptat şi apoi încetează; ciripit de păsări, clar şi vesel, la început şovăielnic, apoi tot mai multe păsări.
un auditor
În depărtare tună; tunetul se stinge.
un făcător, un făuritor.
O escadrilă de bombardiere se apropie, se aude tot mai tare, apoi urletul unor avioane cu reacţie şi explozii de bombe; zgomotul unor rachete sol-sol în succesiune rapidă.
e un privitor.

Paşii de paradă ai unei formaţii militare germane, plus muzică de marş triumfal, cu clopote.

Sunetele se transformă în tropot de cai şi se aude vocea unui reporter care comentează agitat şi surescitat desfăşurarea cursei de cai.

1: Mark II e în frunte, cu o singură lungime după el vine Belle au bois dormant…

Se suprapune vacarmul bătăliei de la Cannae.

2: Lent:

E un ştiutor:

montant (substantiv masculin): piesă verticală, suport;

fanon (substantiv ambigen): lamelă cornoasă fixată pe maxilarul superior al balenei;

tritiu: izotop radioactiv al hidrogenului cu masa de trei ori mai mare ca a hidrogenului;

şaibă de siguranţă: şaibă dinţată care împiedică slăbirea piuliţei de strângere a unui inel de rulment;

titru: masa de substanţă, exprimată în grame pe milimetru, conţinută într-un litru de soluţie;

Vocea se stinge lent.

stratificare: dispoziţie în straturi suprapuse (vezi strat).

Linişte. Apoi, zgomote liniştite, ale unei familii la cină: zăngănitul tacâmurilor lovite de farfurii etc. şi voci slabe ale unor copii care mai întreabă sau povestesc ceva.

2: Căutătorul adevărului, căutătorul de aur…

Textul se citeşte rece, ca un buletin de ştiri.

pod suspendat din beton precomprimat şi echipă feminină de hochei şi a pronunţat cuvântul de deschidere la care cei prezenţi au cerut să li se dea pachetul cu hrană rece şi s-a rostit un toast în sănătatea reuşitei efortului de promovare a relaţiilor cu scopul tratativelor în vederea acordurilor şi obţinerii unui contract multilateral pentru garantarea libertăţii şi civilizaţiei şi dezvoltării iar problemele de…

Strigăte, la început ca ecouri, apoi multiplicate în masă, – nu zece voci, ci o întreagă masă, – în cadenţă:

…OAMENI, OAMENI, OAMENI! OAMENI! OAMENI!

Bărbaţi: chiote pe terenul de fotbal, intensificându-se până la comoţie, din pricina unui gol ratat.

Copii: cântă într-o clasă de şcoala primară sau de grădiniţă.

Femei: vocile unor actriţe într-o mare tragedie clasică, de pildă „Electra”, ceva care se poate recunoaşte repede.

2: Să fierbi un pic de fier

să mănânci un pic de cauciuc
să zdrobeşti un pic nişte pietre
un pic să cauţi, să scotoceşti
să baţi fierul, să creezi.
Lent:
Iată, îi picură sângele, îi picură,
dregătorului, centurionului,
bărbatului
Zgomot de picior care se deplasează; clinchet de cataramă – înghiţitură – horcăit – tare:
fărâme, spart, fractură...
Voce care şopteşte, cu un ecou ca al unui mort, sau duh sau muribund:
mâna e rece
ochiul e alb
umezeala e rece
tendonul e ţeapăn.
Zgomote: ale bătăliei, în surdină, de departe.
1: Foarte lent, sincopat:
Postscriptum: Când / umbrele / eucalipţilor au devenit/ lungi şi apoi / vagi, / şi apoi / au fost şterse / de către / amurg, / zăceau / pe câmpul de bătaie / cel puţin / şaizeci de mii de oşteni / grav răniţi / şi morţi.
2: Printre ei / consulii / Minucius Thenmus, / Lucius Attilius, / Furius Bibalulus.
1: După noapte, în zori, cartaginezii s-au reîntors pe câmpul de bătaie ca să-i caute pe supravieţuitori, să-i înmormânteze cu mare cinste pe generalii şi ofiţerii morţi şi iată ce au văzut:
2: unii răniţi grav se sculau sub influenţa răcorii dimineţii, care le contractase rănile, muribunzi peste tot, unii îşi dădeau sufletul printre alţii, unii le dăduseră camarazilor lor lovitura de graţie, mulţi îşi dezgoleau în faţa învingătorilor gâtul şi pieptul şi implorau să fie ucişi, unii săpaseră cu mâinile o mică groapă şi îşi vârâseră capul în ea ca să-şi pună ei înşişi capăt suferinţelor.
1: un numid încă în viaţă a fost găsit sub un roman mort care, nemaiavând putere să-şi folosească armele înainte de a muri, sfâşiase cu dinţii gâtul, faţa şi urechile inamicului său.
2: La Roma, ca ispăşire, două vestale fecioare, Opimia şi Floronia, învinuite de necastitate, au fost îngropate de vii lângă Porta Collina, potrivit obiceiului...
Linişte, apoi începe să se audă croncănit de corbi şi ciori deasupra câmpului. Zgomotele se sting.

O POVESTIRE SIMBOLICĂ

Suntem duşi cu maşina afară din oraş. Un peisaj verde şi vălurit, întins la infinit, alcătuit din câmpuri în pante line. Ne oprim pe un acostament, al unui drum în semi-debleu. Ne căţărăm pe taluzul gazonat, de înălţimea unui om. Acolo se află o pajişte, ca într-un peisaj flamand. O întindere nesfârşită, acoperită cu iarbă, şi numaidecât în faţa noastră o banană metalică enormă, uşor ondulată, un obiect lung, un fruct ţuguiat, făcut din metal alb. O pasăre fără aripi. E un aparat de zbor, o rachetă. O formă extrem de zveltă, ca o ţigară de foi, ca fuzelajul unui avion intercontinental sau interplanetar de pasageri, dar mai subţire şi fără aripi, animalul are numai câteva aripioare de peşte, subţiri, de-a lungul trunchiului uşor ondulat, curbat ca acela al unui rechin, şi terminat într-un vârf prelung. Stă culcat în iarbă, cu nasul îndreptat spre depărtări, vizând văzduhul cenuşiu noros, care vine mai aproape de pământ acolo unde câmpia gazonată coboară în pantă. Linişte deplină. Nimeni nu rosteşte niciun cuvânt. Persoanele neidentificate ne-au adus pe amândoi încoace, până la rachetă, sau la avion, şi simţim intensa lor voinţă, porunca lor. Nu există nicio scăpare. Ne arată cele două orificii din partea de sus a fuzelajului neted şi zvelt, două deschideri pentru piloţi, una în spatele celeilalte, dar între cele două deschideri distanţa este de mulţi metri. Necunoscuţii arată cu braţele întinse pajiştea, apoi, ridicându-le oblic, aerul. Iar în prelungirea degetelor lor arătătoare vedem acum în văzduh un avion cu reacţie, lung, care despică spaţiul aerian zburând pe muche, parcă ar vrea să vină spre pământ, dar dispare la orizont. Acum auzim maşina cum urlă în faţa noastră, la mare înălţime, şi străbate ca săgeata spaţiul aerian. Apăs pe un comutator şi urletul se transformă în şuierat. Dacă maşina zboară acum mai repede nu ştiu, însă zgomotul intens înseamnă că zburăm spre ţintă. Dar unde e ţinta? Care oraş e ţinta? Nu-l voi putea vedea, asta încerc să le explic acum; nu cunosc instrumentele de bord, nu ştiu să manevrez aparatul, iar parbrizul de plexiglas, scund şi înclinat, din faţa ochilor mei, căci stau vârât adânc în carlingă, e riglat şi mat, deci netransparent. Ochii mei privesc înfrigurați tabloul de bord căutând o busolă, dar pe tablou nu găsesc nimic altceva decât butoni negri şi clape şi beculeţe. După o îndelungată căutare îmi apare în faţa ochilor un vitezometru, dar dispare din nou. Privesc din nou cu încordare şi apare iar, aşa încât acuma ştiu că este de ajuns să privesc cu încordare ca să pot citi viteza pe vitezometru, dar viteza maşinii este imposibil de imaginat când eşti în ea. Cu greu îţi poţi face o idee despre viteza adevărată, aşa cum o resimţi ca pilot al aparatului, cu greu o poţi realiza cu gândul, stând pe pământ şi uitându-te în sus. Nu pot vedea prin plexiglas, care a devenit mat

din pricina zgârieturilor fine. Atunci încotro trebuie să-mi îndrept aparatul? Nu mai pot aştepta mult, trebuie să aleg o direcţie, numaidecât, goneşte prea repede ca să pot aştepta, şuieratul intens produs de zborul ca fulgerul indică urgenţă extremă. Dar nu ştiu încotro s-o iau, le spun acelor domni. Ei însă nu răspund şi arată direcţia înainte şi ştiu că numesc un oraş mare, anonim, pe care eu trebuie să-l distrug, dar nu-i aud vorbind şi nu aud numele repetat de ei în gura mare. Şi tot arată, braţul lor continuă să rămână întins înainte. Şi nu pot să întorc maşina înapoi şi nici nu pot s-o pun pe sol, le explic eu. Ei mi-l arată pe camaradul meu, care stă în fundul primei carlinge. Nici el nu ştie să conducă, zic. Rămâneţi în legătură între voi, spun ei. Dar nimeni nu rosteşte niciun cuvânt. Nu auzim decât vântul care vâjâie deasupra pajiştii. Maşina, lungă, stă nemişcată, jos, în iarbă. Cât e de lungă? Are vreo patruzeci de metri, apreciez eu, când îmi plimb din nou privirea pe întreaga lungime a fusului lung şi strălucitor. Acum e extrem de urgent, ştiu. Domnii aceia continuă să aştepte. Mă caţăr, de pe scaunul rabatabil, ca să mă pot uita înainte, dar îmi dau seama că e cu neputinţă să fac asta în plin zbor, mi-ar lua ochii, capul mi-ar fi smuls de enorma frecare în plin zbor. Atunci, dacă nu pot să pun maşina la loc pe sol, – şi cum aş mai putea regăsi pajiştea aceea! – trebuie totuşi să mă pot salva cu scaunul ejectabil, îi conjur eu. Ei dau din cap că nu, ca şi cum n-ar trebui să mă preocupe problema aceasta. Dar *vreau* să mai trăiesc, le explic eu. Ei dau din umeri indiferenţi, ca şi cum ar vrea să spună: în privinţa asta fă ce vrei, e treaba dumitale, n-ai decât să foloseşti scaunul ejectabil, sau pune maşina pe sol după ce ţi-ai îndeplinit misiunea. Sunteţi doi, spun ei arătându-l pe camaradul meu. Îl cunosc bine, bine, dar cine e? Nu-l mai pot vedea, oricât mi-aş suci capul într-o parte: departe de mine văd o bucăţică din cascheta lui de pânză sau de piele lăsată pe ceafă şi o bucăţică din ochelarii lui de aviator. Mă simt zdrobit, şi deznădăjduit. Cum putem găsi oraşul fără nume? Caut o hartă, dar nu este niciuna. Întorc un buton şi văd că apare printr-o fantă a tabloului de comandă o fâşie a unei hărţi de aviaţie. Trebuie să mă aplec pentru ca să pot desluşi linioarele şi fondul galben, dar ar trebui să am o hartă generală, cum pot să-mi dau seama după câteva linioare care se intersectează unde mă aflu şi încotro trebuie să mă îndrept. Văd în gând o hartă mare pe care se găseşte undeva o pată cenuşie întinsă: oraşul, ţinta, mă uit acum la busolă şi văd în ce direcţie trebuie să zbor. Dar nu există busolă la bord, nu există hartă şi nu pot să mă uit afară şi nu ştiu cum să iau legătura cu camaradul meu. Şi, mai ales: nu mai e vreme; urlând şi cu o viteză inimaginabilă, – viteza de zbor a unui avion-rachetă, pe care omul de pe pământ nu şi-o poate închipui, – pornim acum de la mare înălţime oblic spre pământ. Acolo se află oraşul, acum îl pot vedea, într-o parte, reuşesc acum să conduc mai departe, mergem precis la

ţintă, ne îndreptăm spre el, dar cum pot să ştiu exact în câteva secunde când trebuie să dau drumul la bombe, sau să lansez rachetele, sau poate că trebuie să trag cu tunul. Acum e extrem de urgent: suntem chiar lângă el, poate că am şi ajuns prea departe ca să mai nimerim ţinta. Atunci să coborâm în picaj, altminteri proiectilele ratează ţinta, cad dincolo. Trupeşte simt că nişte proiectile necunoscute sunt expediate, lansate, şi curând maşina e goală. Acum, după ce rezerva a fost lansată şi ştiu că am ales momentul just, mă simt uşurat. Să îndrept repede racheta în sus şi s-o duc de aici, înainte ca situaţia să devină fatală. Trec ca fulgerul şi mă îndepărtez de oraş, deasupra căruia începe să plutească un fum gros, aud sirene, şi simt o mare uşurare de îndată ce văd că străpungem norii inaccesibili, acum sunt mai liniştit, calm, ţinta a fost atinsă, sarcina a fost îndeplinită şi acum ştiu că pot conduce maşina, cu toate că nu mai pot s-o aşez pe sol. Deci singurul mijloc de a supravieţui este: să pun în funcţiune *acum* scaunul ejectabil, înainte ca maşina să fi ajuns la o înălţime prea mare pentru această operaţie. Şi deodată sunt aproape sigur că butonul spre care îmi îndrept degetul este cel just, da, *este* cel just, afară numai dacă nu e butonul de explozie, care face ca maşina să explodeze când nu mai există scăpare, când nu mai trebuie să fie găsită şi văzută de către inamic. Şi apăs, şi sunt lansat în sus, în văzduh, şi o clipă mi se face frică văzând pământul la mare adâncime cum se roteşte şi se deplasează sub mine, în timp ce eu basculez neajutorat în spaţiul aerian. Dar atunci mi se deschide paraşuta şi spre liniştea mea văd că stau suspendat absolut singur în spaţiul aerian, că nu se vede niciun avion, şi că acum cobor încet spre o mare întinsă, de un albastru deschis. Poate că nu ajung departe de coastă, şi am şi zărit un crucişător luxos care vine spre mine ca să mă culeagă. Vacanţa pe plajă începe, simt, sau începe vara, în timp ce cu o explozie surdă, foarte depărtată, pasărea lungă şi subţire se face fărâme la o înălţime incomensurabilă. Acum totul e în ordine.

SEARĂ DE REVELION

Evident, sunt mult mai mulţi oameni pe stradă decât anul trecut. Grupuri mari de bărbaţi fac zgomot cu cutiuţele lor muzicale, care pot pârâi, pot bâzâi în cele mai caraghioase feluri, pot cârâi, ciripi, ţiui. Cele noi, ultimele din anul acesta, pot imita cele mai caraghioase sunete omeneşti, ca nişte mici papagali.

Grupurile se întâlnesc unele cu altele şi se deplasează în toate direcţiile. Evident, este mai multă lume care petrece decât în alţi ani în seara de revelion, zice unul dintre băieţii din grupul care trece prin faţa maşinii; grupul s-a oprit acolo o clipă ca să-i privească pe cei patru bătrâni care execută un fel de bătută pe acoperişul turismului. Băieţii exclamă, bat ritmic din mâini, fac un zgomot asurzitor cu cutiuţele lor muzicale electronice. Câţiva au şi luat-o agale înainte, ceilalţi îi urmează la mici distanţe, ducându-se după ei la cârciuma următoare, aprinzând o nouă ţigaretă hilariantă. Se amuză, rânjesc mai întâi minute întregi, tot mai vârtos, apoi izbucnesc în hohote de râs. Se lovesc unii pe alţii pe spate, bat din picioare de plăcere.

Prin stradă străbate un puternic răcnet de claxon, şi iată că vine un car alegoric festiv, de lemn, acţionat de pasageri prin pedale; în car, un grup amestecat, alcătuit din şapte bărbaţi tineri şi mai vârstnici, stă claie peste grămadă, aşa încât monstrul, care se deplasează lent, trosneşte şi ameninţă să se prăbuşească. De doi ani, asemenea vehicule se găsesc înainte de Anul Nou la un preţ special; numeroase grupuri pun mână de la mână ca să cumpere un astfel de car şi să se deplaseze cu el, în loc să meargă pe jos, căci toate mijloacele de transport în comun îşi încetează activitatea, iar autovehiculele nu au voie să circule în ultima seară a anului.

Vehiculul cu petrecăreţi trece scârţâind. Mâine n-are să mai existe: în curând îi vor da foc undeva, în piaţa oraşului, al cărei mijloc este rezervat în acest scop pentru seara de revelion, sau undeva prin apropiere de splaiuri, pe cheiuri. Din ordinul Serviciului Consumaţiei, nu e voie să fie păstrate pentru anul următor.

Se aud câteva voci: să mâncăm ceva undeva. Sau să intrăm mai întâi într-o casă de jocuri? e de părere cineva. Zgomotoşi şi neobişnuit de veseli, se duc cu toţii la „Acrobaţi", local a cărui firmă colorată, care, ticăind, se tot aprinde şi se stinge nervos, îi ispiteşte să intre pe uşile cu deschidere electronică. Plin ochi. Zgomot. Ziua cea mai aglomerată a anului. Peste tot, bărbaţi care ţipă în telefon, unii cu mâna făcută pâlnie în jurul receptorului. Datorită nesfârşitelor posibilităţi de combinaţii şi prietenilor care iau fără încetare locul celorlalţi, se eliberează mereu zeci de aparate. E o neîntreruptă fluctuaţie. De la aparatele de vorbit, mulţi aleargă la cutiile de marcat, ţinând

în mâini tabela individuală de punctaj, însemnând şi numărul de zor. De la cutia de marcat de pe perete, la calculatoare, unde, privindu-şi tabela de punctaj apasă pe clape şi urmăresc febril zecile de posibilităţi de câştig care apar în formă de tabele luminoase pe ecranul portocaliu. În ciuda aerului condiţionat, este îngrozitor de cald. Poate că intenţionat, pentru ca publicul să nu zăbovească prea mult pe aici şi să facă mereu loc unor noi grupuri de petrecăreţi, care se înghesuie într-una, unele după altele, spre uşile turnante acţionate de celule fotoelectrice. Luminile se sting brusc, fulgeră repede, aprinzându-se şi stingându-se, de trei ori, aşa încât întorc cu toţii capul, căutându-l pe norocosul care a pus mâna pe potul cel mare şi, vorbind şi chiuind de zor, jucătorii urmăresc combinaţiile jocurilor pe grupe. Undeva, un grup provoacă alt grup, cu un ţipăt forţat. Calculatoarele luminează, cutiile de marcat se rostogolesc fără încetare, vertical, pe perete, în sus şi în jos, cei mai dibaci încearcă să marcheze numerele, să citească posibilităţile de combinaţii, să completeze tabelele de punctaj, şi se strecoară prin masa compactă spre prieteni, spre aparatele de vorbit şi spre mesele rotative.

Scoţând ţipete stridente şi agitate, trec pe străzi fetele. Fiecare grup îmbrăcat care mai de care mai trăsnit. Ţinându-se de braţ, în rânduri lungi şi cântând, hoinăresc prin cartierele fetelor. În oraşul femeilor este, dacă se poate, mai mare neastâmpăr chiar decât în oraşul bărbaţilor. Grupurile de fete sunt mai puţin alcătuite după vârstă. Femei mai vârstnice şi fete tinere împreună sunt o grupare obişnuită, pe când la bărbaţi e mai frecventă gruparea indivizilor de aceeaşi vârstă.

Şirul lung de femei care cântă trece pe lângă zgârie-nori, de la un local de distracţie la altul. La fiecare colţ de stradă firmele radiază în culorile curcubeului. Fetele nebunatice se caţără una pe spatele celeilalte şi organizează un fel de cursă, în ţipătoarele lor podoabe de sărbătoare. Acum se opresc, formează un cerc, ridică braţele în sus, se apleacă, bat cu palmele în pământ, una dintre ele se duce în mijlocul cercului şi începe să se învârtească pe loc, şi să strige cuvinte pe care celelalte le repetă în cor, iar când jocul încetează se uită cu toatele la moneda care hotărăşte, ca întotdeauna, după ritualul de alegere sau de grupare. Se aud strigăte de aprobare şi murmure şi exclamaţii „hu-hu!", dar fetele îşi văd de drum la braţ, traversează strada oblic, spre casa de jocuri de peste drum, unde sunt nevoite să aştepte câteva clipe din pricina unui grup care tocmai iese. Se înghesuie în local. Să rămânem împreună, fetelor! strigă cea mai în vârstă, spuneţi-le şi celorlalte! Spuneţi-le şi celorlalte! Înăuntru e un haos nemaipomenit. Toate instalaţiile de căluşei sunt ticsite, iar în faţa balansoarelor femeile formează cozi, aşteptându-şi rândul. Lângă

complicatele balansoare rotative cu câştiguri la tombolă stau pe scaune vreo zece fete, ca să le treacă ameţeala. Aparatele care se ciocnesc şi în acelaşi timp se leagănă sunt pline cu fetişcane. Şi ţipă, şi fac zgomot. Unele stau mână în mână cu câte o prietenă, cu spatele şi ceafa lipite de vibratoare şi se întorc la intervale regulate. Exclamaţii surescitate acoperă tot felul de sunete muzicale. Se formează un spaţiu gol în jurul unei femei care a leşinat şi care e luată de nişte infirmiere. Fetele dintr-un grup care abia a intrat îşi fac semne între ele, arătând ceasul de pe perete şi ceasornicele brăţară. Ridică un deget în sus; apoi fac gesturi spre gură, ca aluzie la mâncare.

Încă o oră şi e miezul nopţii. Atunci anul ia sfârşit.

Începe brusc. Vine de peste tot: semne de pretutindeni. Răsună clopote electrice în toate tonurile şi genurile. Se aud fluierături şi sunete muzicale care îşi schimbă tonalitatea, urcă şi coboară ca în valuri, de foarte sus până neobişnuit de jos. Produc fiori. Dar peste tot zgomotul creşte datorită trompetelor şi fluierelor petrecăreţilor şi devine tumult. Unii oferă altora o pilulă înveselitoare; flacoane şi sticle colorate, sclipitoare, merg de la gură la gură; plutesc nori de fum. Toţi încearcă să se facă înţeleşi, dar nu se poate auzi nicio voce, ci doar vacarmul de ora douăsprezece, în noaptea de revelion. Ultimele cinci minute ale anului au zburat, pe nesimţite, iar vacarmul mai continuă să domine câteva minute, apoi începe să se stingă treptat, începând cu fluieratul şi cu sunetele aeriene ale clădirilor oficiale, cu emiţătoarele de radio şi cu sirenele. Apoi tumultul încetează destul de repede. Numai câteva trompete şi fluiere ale unor bărbaţi se mai aud câteva clipe de pe stradă. Între timp grupurile se duc spre sălile de festivităţi ale sectoarelor şi spre stadioane. Este Noaptea Concilierii, numită popular „ziua întâlnirii". Printr-o organizare împinsă foarte departe s-a asigurat o desfăşurare suplă a sărbătorii. Miile de oameni se revarsă în sălile de festivităţi ale sectoarelor, situate la hotarul dintre oraşul femeilor şi oraşul bărbaţilor. Pe o latură intră femeile, pe cealaltă bărbaţii. Trei bărbaţi iau legătura cu ceilalţi prieteni. Trebuie să se ducă în altă sală. Între timp, cei dintâi din grupul de prieteni intraseră şi acum dau la vizat legitimaţia de conciliere, apoi pornesc spre sala mare. Acolo e un fum gros şi multă mişcare; nimeni nu stă bucuros pe loc. A şi început să se vadă foarte aproape în cealaltă parte cum se mişcă masa de femei. Cei care sunt împinşi spre linia de demarcaţie se opresc o clipă, se apleacă scurt spre femei şi trec dincolo; la fel face şi celălalt sex. Cei din grupul care abia şi-a vizat legitimaţiile şi este dus de curent încearcă să manevreze lateral şi mormăie: haideţi, băieţi, o ştergem, tot nu se vede nimic cu îmbulzeala asta. Iată avantajul de a veni îndată după miezul nopţii, după aceea te pot ţine mai bine sub observaţie

controlorii psihologici, şi eşti obligat să prezinţi salutul de conciliere, nu poţi să scapi de el. Acum sunt prea puţini ca să se ia după toată ceata.

Se strecoară afară din sală, târâţi de curent, strigându-se unii pe alţii ca să nu se piardă din ochi. Afară se şi văd flăcările înalte ale unuia dintre primele vehicule festive care ard.

În partea cealaltă, în oraşul femeilor, tot aşa, miile de oameni se depărtează, răspândindu-se în toate direcţiile, ca în fiecare an în Ziua Concilierii, din timpuri imemoriale, demult trecute. N-a mai rămas decât în subconştient, nu în memorie, că odinioară, demult, a fost altfel. Că pe atunci a fost cândva epoca unui fel de convieţuire a bărbaţilor cu femeile, epoca unor veşnice şi neîncetate greutăţi. De când ţin minte oamenii, nu mai există niciun contact între cele două sexe. Decât în noaptea de revelion. Ziua Concilierii. Numită de autorităţi şi Ziua Curteniei.

Unul din băieţi cască. Se simte cam obosit şi istovit. Să mai ia o pilulă psihotonică? Mai merită osteneala? Şi să mai petreacă? Din fericire, mâine iar e zi de lucru, îşi zice. La urma urmei nimic nu e mai bun decât ritmul obişnuit. De altfel, potrivit zvonurilor provenite de la Serviciul Personal, mâine sau poimâine vine o nouă promoţie de ucenici de la şcoala de meserii. Trebuie să fi fost îngrozitor în secolele trecute, că peste tot se puteau vedea copii care deranjau. De neînchipuit! Aşa e ideal: după ce stau la clocit în centrele de gestaţie biologice sunt ţinuţi în crescătorii până devin destul de copţi pentru şcoala de meserii. Cei care lucrează acolo o pot urma şi ei. Se pare că de data asta sunt printre ei băieţi nostimi. Şi câţiva extrem de îndemânatici la jocul de *ramshacklebaddie*. Băiatul îşi imaginează vag combinaţii de grup, acum răspândite, care lucrează febril cu calculatoare, cu tabele... în goana jocului.

Vede aproape de el un băiat care se prăbuşeşte lângă zid şi începe să ţipe şi-l aude pe şeful grupului că spune: Hai, băiatule, sus! Ţine! Şi către el: Ţine, ia şi tu una, înainte! Hop! Şi iau câte una, şi respiră adânc de câteva ori, şi se uită în sus, înspre noaptea liniştită şi senină. Şi în timp ce simte că se înviorează, vede că luna plină începe să piardă un segment. Şi încă un segment, mai mare, şi că luna scade, de parcă cineva ar mânca din ea o bucată mare. Iarăşi e mai mult zgomot pe lângă el, şi e dus de braţ. Cineva se amuză cu cutia lui muzicală. Deodată se simte iar agitat, urlă ceva, râde, ceilalţi umblă cu toţii la butoni şi la clape, scot sunete şi zgomote, şi trec mai departe, făcând tapaj, suflând în trompete.

Foarte puţini oameni au băgat de seamă că tocmai în noaptea de revelion era eclipsă de lună.

EVOLUŢIA DE LA BRAK ÎNAINTE

Apoi a fost ziua celor tăcuţi, apoi ziua celor tare vorbitori, alternativ. Azi e iar rândul celor tăcuţi, prezenţi la propriu şi la figurat cu nenumărate priviri. Acum stau nemişcaţi şi şoptesc aproape imperceptibil. Aşa încât şi cu acest mod de a conversa, calm şi înăbuşit, se mai producea totuşi un zgomot considerabil pe multe mile în jurul minunii.

Un tumult copleşitor sfâşie văzduhul; alte simţuri decât cele ale tare-vorbitorilor n-ar rezista acestui duduit formidabil. Într-adevăr, azi e ziua zgomotoşilor. După ani de zile de dificultăţi interne s-a simţit nevoia ca cele două tipuri să fie separate în sisteme sociale distincte, dar amândouă cu depline drepturi egale.

Zgomotoşii proveneau din epoca metropolelor gigantice, abisurile vacarmului, unde la sfârşitul acelei ere trebuia să ţipi ca să te faci înţeles. Şi unde auzul şi sistemul nervos s-au tocit în aşa măsură, încât numai sunetele foarte puternice mai puteau fi recunoscute.

Tăcuţii proveneau din rezervaţiile de supravieţuire pe care rasa omenească muribundă şi în curs de modificare le amenajase în mare grabă în locuri liniştite. Simţurile lor nu erau încă tocite, auzul lor avea încă acuitate, percepeau totul şi mureau ca muştele în vecinătatea tare-vorbitorilor.

Înghesuiţi unii peste alţii cu sutele de mii, ba chiar cu milioanele, priveau şi ascultau vuietul care se înălţa neuniform din ocean. La câteva minute după duduit apa începu să se rarefieze şi să se acopere cu spumă sau să devină mai agitată. Ca întotdeauna, manifestau mare interes pentru un eveniment senzaţional. Dacă n-ar fi fost schimbarea de tură, poate că unii dintre cei la început curioşi s-ar fi dezinteresat după vreo trei zile. Dar acuma nu. Aşa încât un număr enorm de încet-vorbitori, care erau de rând în ziua aceea, urmărind cu încredere un bizar şir de pocnete sau explozii submarine înăbuşite, văzură cum apare din apa mării un platou neted de piatră uşor bombat şi cum se înalţă încet-încet. Un suspin de uimire umplu văzduhul pe o rază de mai mulţi kilometri în jurul locului ciudatului eveniment.

Curenţi de aer noi, mai puternici, fură instalaţi spre Oceanul Atlantic, pentru a se putea transporta masa compactă de curioşi la şi de la insula-netedă-se-născuse. La anumite ore masa vie era atât de groasă încât

curentul de aer se încetinea şi nu mai era în stare să menţină propulsia. Avură loc blocări uriaşe.

Fură instalate în mare grabă puncte de absorbţie suplimentare între locurile critice, precum şi numeroase tuneluri pneumatice paralele şi apropiate unele de altele, pentru a putea înghiţi şi digera enormul trafic. În dreptul marilor aglomeraţii tunelurile pneumatice mergeau în parte pe sub pământ, pentru ca lângă mare să iasă din nou la suprafaţă şi să utilizeze din nou spaţiul aerian. Un bâzâit intens de semnale luminoase infraroşii şi ultraviolete însoţea vârtejul şi freamătul canalelor pneumatice, care uneori făceau lupinguri la înălţimi uriaşe şi apoi curbe armonioase, imense şi piezişe, sau apucau pe trasee înclinate şi se încrucişau la nenumărate niveluri, sau deveneau paralele între ele.

Cu cât vederea clară devenea cu timpul mai dificilă, cu atât mai intens priveau idolii ochelarici de piatră. Altarele oculare de piatră, alcătuite din deschideri mari sau tuburi goale pe dinăuntru, se mai păstraseră din Mesopotamia dispărută demult în mileniile vremurilor, din templele oculare din Brak, Ur, Lagaş şi Mari.

Prezenţi, de piatră, idolii ascultau şi urmăreau ce se petrece. Statuile ochelarice fuseseră făcute cândva în trecutul cel mai îndepărtat pentru a vedea scurgerea timpului, pentru a fi veşnic martore. Idolii văzuseră sutele de veacuri cum vin şi se dezvoltă de la materie la formă şi la absenţa formei. Văzuseră cum apar noii locuitori ai pământului, văzuseră cum se transfigurează fiinţa omenească. O văzuseră cum evoluează până la corporalitate, la o inteligenţă plutitoare. La început milioanele rămase deocamdată cu o existenţă parţială, crâmpeie de trup încă sălăşluinde în materie, o ciozvârtă de faţă, o bucată de spinare, un os, plutind alături, însoţindu-se fără rost. Sau ici şi colo câte un cap, ultimul bastion, învelişul, apărarea primară primitivă a inteligenţei, aspectul funcţional provenit din vremurile măciucii, pietrei şi glonţului.

Mai atente ca niciodată şi omniprezente, statuile oculare se uită ţintă, urmăritori acerbi ai timpului. Instalate în câte un muzeu ici şi colo, sau încă îngropate sub pământ în locuri neexplorate unde pe vremuri înfloriseră primele civilizaţii. Sau ca amulete de zeu ochelaric, prezente încă în cercuri restrânse. Găurile de sub piatră văd, asistă şi înregistrează; zdruncinătura şi cutremurul de sub ocean continuă zile în şir şi insula netedă de piatră se înalţă treptat şi devin vizibile concavităţi şi convexităţi.

Întregul spaţiu aerian este acum ocupat, plin cu canale pneumatice, căi pneumatice, deplasări substanţiale de aer, nesfârşite şi în circuit, aer care este presat pe fâşii mai late sau mai subţiri, după nevoi, în zonele de acces, în

regiunile de locuit şi în locul enigmatic din Oceanul Atlantic unde masele venite cu duiumul îşi dau acum seama: din adâncul oceanului se înalţă statuia unui om. Buza de sus a şi început să iasă lent dintre valuri, duduitul surd încetează. Mâine sau poimâine capul de om va fi în întregime deasupra oglinzii apei.

Toţi se întreabă dacă statuia a devenit materie de neant, dacă a dobândit formă prin transpunerea tensiunilor şi ideilor universale.

Tot mai strâns trebuie înghesuiţi cei prezenţi în timpul zborului spre senzaţie, căci o nouă împărţire în straturi aeriene şi curenţi a devenit necesară de când masa reacţionează în mod diferit la evenimentul unic. Din an în an numărul noilor subdiviziuni şi diferenţieri sporeşte.

Lumina devine violentă: intensitatea luminoasă deasupra mării şi a insulei-cap-de-om.

Ce diferite sunt reacţiile!

Azi domneşte din nou şoapta şi şuşoteala ironicilor tăcuţi, impresionant de puternică, în ciuda surdinizării generale. Dar nu pot fi calmaţi. Şi sunt în total contrast cu ceilalţi, cu cei care cinstesc capul uriaş, forma omenească, şi care au început noua religie.

Mâine e rândul lor. Apoi urmează credincioşii tăcuţi ai noului cult al omului. Atunci tot ceea ce se va putea observa va fi o modestă şi intensă fluturare sau fâlfâire. Vremurile par să se întoarcă înapoi, posibilitatea sau imposibilitatea unei renaşteri, a unei noi religii nu mai trebuie cântărită sau discutată: e aici.

Mâine e rândul adepţilor tare-vorbitori ai cultului omului. Atunci zgomotul copleşitor va pluti în spaţiul aerian, la sute de kilometri înălţime, ca un alt obiect mare, enorm, pătrunzând în univers, suind în tăcerea vânătă.

Iar în ziua următoare vin la rând ironicii tare-vorbitori şi fac comunicări despre vremurile trecute, despre evenimentele din trecut şi despre nenorocirile care au ţinut mii de ani, pentru ca în cele din urmă să ajungă la esenţa purificată, la imaterialitate. Intensitatea se încordează în comun devenind revoltă. Numai înmănuncherea tensiunilor progresiste poate frâna o prăbuşire înapoi în timp, o întoarcere spre un cult.

Se comunică prin tunelurile. Pneumatice cu ironicii tăcuţi, concentrarea în comun a curentului, a tuturor curentelor intelectuale ale celor două prezenţe egale în drepturi este unica şansă. Se acţionează repede; adepţii şi adversarii ţin incomensurabile şedinţe de gândire în spaţiile infinite de deasupra tunelurilor pneumatice, păstrate libere anume pentru marile concentrări de mase.

Nemişcat şi întru totul departe de agitaţia fără precedent, idolul zeului, idolul omului, străpunge înaltul deasupra oceanului verde. Fără să gândească – poate – va fi martorul evoluţiei. Aşa cum au fost şi sunt idolii ochelarici din Bar, Ur, Lagaş şi Mari. Privind intens. Prezent.

DEZINTEGRAREA

1

Omul stătea nemişcat ca un cristal uriaş în faţa complicatei sale maşini şi-şi plimba ochii pe tuburile, retortele şi celelalte piese, confecţionate din aliaje de oţel speciale, din sticlă şi din aluminiu, potrivit proprietăţilor lichidelor care urmau să circule prin ele. Instalarea micii camere termice subterane şi a cazanelor de fermentare necesitase eforturi deosebite. Refrigeratorul simplu avea să-şi dovedească importanţa curând, mai ales la primele probe, pentru care omul urma să utilizeze ca element apa de mare.

Aprinse cu băgare de seamă o ţigară şi fumă neîndemânatic, căci fuma rar. Aceasta era ca un fel de ocazie festivă. O ţigară, da, dar nici vin, nici alcool, căci nu obişnuia să bea şi – ciudat bărbat! – nu-i plăceau nici femeile. Individul stătea în faţa construcţiei metalice, maşina automată pe care o realizase după ani de zile de încercări şi de muncă. Acum era gata şi o putea folosi.

Îndepărtă cu piciorul un muc de ţigară pe care un muncitor îl azvârlise pe jos când adusese refrigeratorul. Se întoarse, luă rezervorul cu apă de mare şi cu stridia vie şi o deşertă în micul container. Învârti câţiva butoni roşii şi negri şi, atunci, nişte soluţii chimice slabe se prelinseră extrem de lent în rezervor. În laborator se auzi aproape imperceptibil un fel de zumzet care venea din camera termică şi de la refrigerator. Întrucât instalaţia lucra în parte cu radiaţii periculoase, avea şi elemente componente de plumb şi de beton. Maşina lucra infinit de lent; era un fel de creier electronic care trebuia să poată realiza transformări complicate, noi şi fundamentale. Infinit de răbdătoare, de meticuloasă şi nemaipomenit de sensibilă. După şase zile, un proces straniu era încheiat. Plin de speranţă, omul deschise clapetele şi uşiţele. Surescitat, dar stăpânit, privi. În faţa lui, în acelaşi bazin nu prea adânc, se afla aceeaşi apă de mare în care pusese stridia, dar molusca dispăruse. În maşină nu era nicăieri nici urmă de fibră animală sau de substanţă mucilaginoasă, şi niciun cât de mic ciob de scoică. Stridia se dizolvase în elementul ei natural din care se născuse şi care prin reacţii chimice şi naturale fusese păstrat în stare proaspătă. Cum s-ar spune, prin decalcifiere, o fiinţă vie se întorsese pe cale artificială în cosmos. Dacă experienţele următoare vor confirma acest salt înainte al ştiinţei, misterul vieţii va fi în stăpânirea omului.

Cu băgare de seamă închise orificiile. Apoi începu să simtă încordarea propriu-zisă. Puse la punct tot felul de comenzi ale maşinii şi numaidecât fu demarat un proces cu mult mai tulburător – în sens opus.

După nouă zile, omul se gândi: trebuie să iau un calmant. Relaxează-te, îşi spuse sieşi. Ochii îi tremurau. Când sedativul începu să-şi facă efectul, se duse la maşină şi deschise camera termică. Şoc. În apa gri-verzuie din bazinul termic se afla o stridie. Era mai mică decât cea originară şi avea desigur forme mai grosolane. Aşadar, regenerarea provocată artificial şi bazată pe calciul din apa de mare, avusese totuşi loc. Molusca era mică şi verzuie, ca vai de ea.

În laboratorul mecanic aveau loc în mod regulat dezintegrări şi reintegrări. Cu animale primitive vii era destul de simplu, dar treaba mergea mai greu când era vorba de şopârle, care totuşi se regenerează uşor (să ne gândim la coadă, care le creşte la loc dacă le e smulsă). Nici cu chişcari şi cu şerpi mici nu prea mergea întotdeauna. Foarte bune rezultate fură obţinute cu embrioni scoşi din ouă de găină şi de raţă, şi cu râme. Icrele erau necesare în cantităţi mari pentru a se ajunge la reintegrarea unui număr mic. Un singur lucru îl frapase tot timpul: micile animale reintegrate prezentau întotdeauna uşoare modificări de culoare şi erau mai mici decât în stadiul iniţial al experienţei.

Azi e duminică, îşi zise el când se trezi. Soarele îi căzu pe faţă. Se trase mai spre marginea patului, aşa încât capul îi era acum la umbră. Azi e duminică, îşi zise el. Azi nu trebuie să mă duc să lucrez în laboratorul universităţii. Îi veni să rânjească. De fapt, ce se face într-un laborator universitar? În niciun caz experienţe. Învăţământul superior este vrând-nevrând o fosilă: acolo se compilează şi se completează fondul de cunoştinţe din anii trecuţi. Experienţele le faci pe cont propriu. Ca şi individul de la universitatea aceea din Italia; cum îi zice? Tot un laborant. Unul care făcea avorturi clandestine şi apoi, în timpul vacanţei, în zilele libere şi după orele de program, din fetuşii morţi fabrica săpun.

Având în vedere că la subsol se desfăşura iarăşi un proces de dezintegrare şi că deocamdată nu putea să înceapă nimic nou, ce-ar fi să plece la mare cu maşina? Şi să aducă, în apă de mare, niscai stele de mare, crabi, midii, crevete şi meduze vii – mai ales meduze.

Pe plajă nu prea erau vizitatori. Copiii şi câţiva adulţi îl urmăriră cu oarecare mirare pe omul care, cu un recipient cilindric de zinc în spinare, se plimba pe mal, iar lângă spărgătoarele de valuri îşi umplea vasul cu apă de mare şi cu mici animale marine. Din când în când se căţăra anevoie, printre dune, până la turismul lui negru şi-şi deşerta cilindrul într-un rezervor de

plastic fixat anume în portbagaj. Apoi se întorcea pe plajă şi-şi reîncepea ciudatul pescuit.

Când ajunse acasă era foarte obosit. Şi *ceva* se întâmplă întotdeauna tocmai când suntem foarte extenuaţi şi lipsiţi de rezistenţă. Îşi duse în garaj maşina cumpărată de ocazie, scoase, compartiment cu compartiment, micile recipiente din cuva fixată în portbagaj şi le duse înăuntru, în laboratorul de deasupra pivniţei. Să mă mai uit o dată la instalaţie şi apoi să dorm, îşi zise el, mort de oboseală. Coborî scara spre subsol. Atunci văzu că becul roşu al maşinăriei ardea. Vasăzică instalaţia nu mai funcţiona. De când se stricase? Întrucât nu trecuseră prea multe ore, poate că experienţele n-au dat greş: pentru o eventuală stare de alarmă era prevăzută energie de rezervă, care permitea instalaţiei să mai lucreze câtva timp.

Întâi se simţi abătut şi istovit. Apoi începu să lucreze şi controlă cu manetele butonii şi în primul rând piesele cele mai importante. Mecanismul care nu mergea trebuia să se afle în cadrul instalaţiei. Se uită la ceas: ora 23. Şovăi o clipă dacă să mai încerce acum să pună în funcţiune elementul care prezenta o defecţiune şi în acest scop să-şi sacrifice la nevoie odihna de noapte, sau dacă să lase totul pe a doua zi. Fără să-şi dea seama, începuse să cerceteze, deschisese câteva piese şi deşurubase câteva piuliţe. Erau implicaţi foarte mulţi factori noi, extrem de importanţi. I se păru evident că deranjamentul provenea din apropierea radiatorului. Căldura din laborator îl făcu să transpire din abundenţă.

Era două fără zece când, înainte de a deschide camera radiatorului de lângă prima cameră termică, se uită la ceasul brăţară. Mai întâi să văd cât de repede o fixăm, îşi zise el. Mâinile luară în primire piuliţele şi buloanele. Ciudat, cugetă el, că într-un proces de dezintegrare deranjamentul vine tocmai din compartimentul de pre-iradiere şi de încălzire. Privi ţintă în jos, cu ochii holbaţi. O clipă simţi că-i vine să vomite, apoi fu cât p-aci să strige. În bazinul al cărui capac îl ridicase, o făptură enormă se mişca lent. O masă alb-cenuşie cu margini zimţate, care pipăiau lent pereţii bazinului şi pe alocuri chiar se agăţaseră de muchiile pereţilor. Un fetus uriaş. Avea membre ca nişte cioturi cu forme brute, iar în chip de ochi nişte găuri cu globuri groase, închise. În unele cute se mişca un tentacul subţire ca un fir. Forma necunoscută, de aproximativ un metru lungime, astupa trecerea spre camera termică principală. De aici: deranjamentul în funcţionarea mecanismului. Iată şi cauza că fiinţele reintegrate erau mai mici decât cele originare! Rămăşiţe, o parte a elementelor, se aglomeraseră şi se dezvoltaseră independent. Marginile gri-deschis ale monstrului trecuseră de muchea bazinului. Omul îşi retrase mâna, privi ţintă, plin de groază, polipul şi medită. Fu cuprins de o inexplicabilă scârbă de această fiinţă. Era o

anomalie fizică; îl îmbolnăvea. Nu mai rămânea decât o singură soluţie: să transporte polipul în faţă, în dezintegrator şi să-l dizolve complet cu acizi caustici. Ar fi fost o operaţie mai puţin lugubră decât să-l ardă de viu în focarul de sub cazanul caloriferului. Cu ochii căscaţi, privi masa moale care se mişca încet: numai părţile marginale i se mişcau. Blocul de carne, trunchiul, zăcea lipit de fundul bazicului, ca un morman greoi de creier viu. Trei părţi mai tari se conturau, rigide şi verticale, ca nişte turele incomplet crescute, pe grămada de amalgam alcătuit din animale marine primare, fetuşi şi jivine mici. Începu să desprindă încetişor monstrul cu ajutorul unor cleşti. Tot mereu neregularităţile marginale şi zimţii treceau peste muchia bazinului ca pentru o recunoaştere a noului mediu, efectuată primitiv şi orbeşte. Încet-încet omul izbuti să ridice forma jilavă, care era însă grea şi ameninţa să scape din cleşti. Deasupra hârdăului pe care îl târâse până lângă camera termică, polipul îi alunecă din cleşti şi căzu în rezervorul gol cu un zgomot ca de carne crudă care cade. Cu un cârlig trase hârdăul la celălalt capăt al pivniţei, spre solvent. Simţi că-i vine rău. Nu numai de scârbă: fără îndoială fusese iradiat când deschisese compartimentul defect. Dar asta încă nu era tot ce putea fi mai rău. Când ridicase hârdăul şi îl dusese anevoie spre gura dezintegratorului, simţise că tentaculul ca de peşte al jivinei îi lunecă pe antebraţ şi pe mână. Avusese un fior, şi abia după ce polipul fu pus în rezervor simţi că e ud, ca şi cum ar fi stat ceasuri întregi într-o ploaie torenţială: era leoarcă de sudoare.

Îşi pipăi mâna şi antebraţul pe care văzuse zdreanţa vie, cenuşie. Acum sunt bolnav, îşi zise. Trebuie să mă duc la culcare. Am să iau un somnifer.

Visă că zace pe pardoseala de beton a pivniţei, ud şi plângând, şi că fire cărnoase şi tentacule informe lunecă peste el ca nişte şerpi morţi, inerţi, fără piele.

2

Pesemne că am suferit cumva influenţa contagioasă a radiaţiei, chibzui el. S-a întâmplat ceva cu mine. Ades avea dureri. Şi părea că se întâmplase ceva cu carnea propriului său trup. În unele locuri carnea îi devenise ciudat de cenuşie şi de moale. Apoi, după câteva zile, i se adânci în acele locuri. Se formară nişte mici cavităţi. Cavităţile deveniră tot mai profunde. Se formau întotdeauna câte două şi se adânceau una spre alta ca pentru a săpa un tunel în carne. După alte câteva zile comunicau între ele. Şi, cu timpul, nu mai erau separate una de alta decât printr-o pieliţă. Astfel de canale cu pieliţă, prin care se putea privi ca printr-o sticlă mată, îi apărură la mâini şi pe antebraţe, şi deasupra genunchiului drept şi la şale.

Trăia acum într-o totală izolare, fără să-i trebuiască nimic. Părea că-l hrănește somnul. Și apa. Tot timpul era chinuit de o sete de nestins. Am zâmbit, își aminti el alene, când am citit în ziar despre cizmarul acela iugoslav care suferă de o sete bolnăvicioasă, bea 35 litri de apă pe zi și simte nevoia să bea tot mai mult, iar doctorii nu știu ce să-i mai facă.

Apă. Apă. Când oamenilor le e sete, se dau în vânt după înot și după apă. La început stătea de patru ori pe zi sub duș, dar, treptat, tot mai des și timp mai îndelungat. Simțea nevoia să se bălăcească aproape necontenit sub duș. Ca și cum altminteri s-ar fi deshidratat. Tot mai intens simțea o nostalgie ciudată după apă. După apă și sare. Începu să bea apă cu sare. Apă sărată. I se făcea din nou sete și totodată o frică nelămurită că se deshidratează și că îi vor spori concavitățile. Îi sporiră. Părea corodat. Ca și cum un proces de corodare, de dezintegrare, avea loc în afara instalației, inevitabil, irezistibil.

Când se uita în oglindă înainte și după duș observa cavitățile pe care le avea pe tot corpul. Numai pielițele le împiedicau să fie găuri. Cu timpul avu senzația că starea lui e un fenomen natural. Neliniștea și teama îi dispărură. Ca amețit sau obosit sau înțepenit se privea în oglindă fără emoție. Privea cavitățile.

Într-o dimineață văzu o gaură perfectă: în laba piciorului. Cuprins de un fel de vrajă o privi, își mișcă degetele, ridică piciorul, privi prin gaură pe sus și pe dedesubt. Se simțea bine, dar slăbit; și râse.

În ziua următoare văzu o gaură în mâna stângă și una în falcă. Cavitatea rotundă din obraz îl făcea să aibă o înfățișare ciudată. Apoi îi apăru una în bărbie, una micuță la o nară, apoi altele la șale, pe pulpe, în brațe.

Tot mai puțin își dădea seama că trăiește. Uneori ideea aceasta pătrundea pentru o clipă până la el ca o revelație venită de foarte departe. Orice gândire absentă, părea să fi făcut loc unei existențe intuitive. O existență condusă de instincte necunoscute, o existență acvatică.

Obișnuia numai să bea, și mânca foarte puțin: multă sare și pâine. În fiecare dimineață, când venea brutarul și lăptarul, se ascundea după ușa de intrare și striga cu o voce răgușită și stearsă câtă pâine și cât lapte îi trebuie. Adăuga că e bolnav și că trebuie să stea tot timpul în casă. După ce plecau, își trăgea halatul de casă în sus până la urechi, se apleca prin ușa pe jumătate deschisă, întindea mâna și-și lua alimentele.

În oglindă era un bărbat cu cavități ovale bizare în tot corpul. În unele locuri nu se mai putea vedea sub epidermă decât fibre și os. O vagă conștiență pătrundea uneori de departe până la el când se vedea în oglindă. Dar altminteri stătea numai întins într-o cuvă mare de sticlă, în subsol. În

bocalul acela uriaş îşi mişca imperceptibil membrele sub apă, aproape vegetativ. Vegetal.

Zgomotul apei din bocalul în care stătea şi pe care o mişca încet cu braţele îi făcea bine. Încet-încet se născu în trupul lui perforat, plin de găuri, o dorinţă puternică. Un dor vegetal. O nostalgie arzătoare după ceva foarte depărtat. După apă. După o imensitate, după un infinit. O nostalgie după mare, după ocean. Treptat nu-i mai rămase decât această intuiţie, instinctivă: marea este fiinţa mea, este eul meu.

Într-o sâmbătă dimineaţa se ridică maşinal din bocalul lui, din lichidul lui şi, ameţit, şiroind, se duse la uşa de intrare ca să-şi ia sticla cu lapte. Cu clanţa în mână, rămase locului, cu capul lăsat pe ceafă şi cu ochii ţintă în sus. Secundele, minutele, se scurseră. Apoi luă pe îndelete o hotărâre, sub presiunea unei dorinţi trupeşti. Se duse înapoi la bocal. Îndesă haine şi rufe în apă şi şi le puse pe el cum şi-ar fi pus nişte cârpe. Pe cap îşi înfăşură un tulpan ud, iar în jurul gâtului un fular ud, ridicat mult în jurul cefei şi bărbiei, cum ar face un om sărac iarna. Deschise maşinal uşa interioară a garajului şi se târî cu picioarele slabe până la maşină. Marea, marea, oceanul, îşi zise.

3

Lângă şosea staţiona o motocicletă sport italienească, roşie, cu lanternă frontală îngropată, cu ghidonul jos şi cu şaua bloc, neagră, mai înaltă. Un tânăr cu un pulovăr roşu, larg, stătea călare cu picioarele pe ghidon şi-şi rezema bărbia de genunchi. Pe părul tuns scurt avea nişte ochelari mari anti-praf.

La doi metri lângă el se afla o motocicletă Harley Davidson, albastră, pe care stătea călare alt băiat. Purta şapcă de poliţist şi cămaşă gri-bleu. Părea adâncit în învârtirea butonului unui mic aparat de radio cu antenă înaltă şi care cânta în partea din spate a motocicletei.

Un al treilea băiat stătea întins pe spate în iarbă; îşi scosese cămaşa. Vremea era destul de caldă. Soarele dogorea.

„Am nevoie de un pic de mişcare", zise băiatul cu pulovăr roşu. Cel cu motocicleta Harley Davidson zise binevoitor, cu gura uşor ascuţită: „mmm..." Priviră şoseaua. „Circulaţia e fantastic de intensă", zise cel cu motocicleta italienească roşie. Maşinile goneau pe autostradă ca pe o pistă de curse. Băieţii urmăriră cu privirea traficul rapid.

Deodată auziră un claxon melodios prelung; un Ford galben decapotabil depăşi ca un fulger două autocamioane şi dispăru în depărtare. „Da!" zise băiatul cu pulovăr roşu şi-l fluieră foarte scurt şi tare pe băiatul culcat în iarbă. Cel cu Harley-ul încălecă şi-şi trase nişte ochelari pe ochi. Cel cu

pulovărul roşu coborî o clipă şi se prefăcu, flegmatic, aşezându-se pe vine, că mai are ceva de pus la punct la un mic şurub al motorului. Băiatul cu torsul gol îşi frecă ochii şi pieptul şi-şi puse pe nas ochelarii pe care îi avea lângă el. În timp ce prietenul lui lua loc pe şa, se instală în spatele celui de pe Harley Davidson. „Da!" zise cel cu şapcă de poliţist. Motoarele porniră cu un pocnet impresionant. Harley-ul foarte înăbuşit şi cu o bătaie grea. Motocicleta italiană cu o detunătură asurzitoare. „O să trebuiască să gonim serios", zise rece băiatul cu locul din spate neocupat. „Îl prindem noi", răspunse băiatul cu şapcă de poliţist, zâmbind dulceag şi calm. Se uitară o clipă unul la altul prin ochelari, apoi motocicletele porniră pe iarbă şi se suiră pe autostradă. Băieţii de pe Harley stăteau drept, ca nişte lumânări, cel cu motocicleta sport roşie stătea cu braţele larg deschise, cu corpul întins în partea de jos a motocicletei şi cu ceafa încordată. Ochii lor, imobili, priveau şoseaua. Motocicletele huruiau una în spatele celeilalte şi depăşeau maşinile. Mai întâi cele două autocamioane, apoi un Opel, un Mercedes, un scuter, o furgonetă, apoi un Porsche. Căutau Fordul galben decapotabil, care însă nu se mai vedea. Depăşiră maşini una după alta. Un conducător auto îşi lovi cu degetul arătător tâmpla stângă. Lumea lor consta acum din drumul de beton în linie perfect dreaptă, din vânt şi din duduitul motoarelor. Atunci zăriră foarte departe punctul galben. Băiatul cu torsul gol îl arătă celorlalţi cu braţul întins. Avu impresia că rezistenţa aerului îl va smulge de pe motocicletă. Goneau cu 160 kilometri pe oră, când în faţa lor se înălţă un obstacol. Un autocamion mic fu depăşit de o autodubă neîncărcată şi triplat de un Oldsmobile. Băiatul cu pulovărul roşu strigă ceva, dar nu putu auzi nimic. Se trase până la marginea din stânga a şoselei şi depăşi Oldsmobilul pe bordura de piatră a părţii carosabile, fără să reducă viteza. Harley-ul depăşise duba pe extrema dreaptă a benzii de circulaţie. După ce se văzură dincolo de maşini râseră scurt, fără să-şi dezlipească ochii de pe orizontul drumului. Încet-încet văzură că distanţa dintre ei şi Fordul galben se scurtează. Lăsară în urmă încă patru maşini cu viteză mare şi se apropiară de Ford. Când trecură pe lângă el, vitezometrele lor arătau 170 kilometri pe oră. Veniră unul lângă altul, rulând în faţa turismului galben şi îşi continuară drumul astfel un kilometru sau doi, până ce lăsaseră Fordul o bucată bună în urmă, apoi se deplasară spre marginea autostrăzii şi încetiniră prompt, frânând zgomotos şi energic. Când Fordul trecu apoi pe lângă ei râseră şi claxonară. Le ţiuiau urechile, iar sângele le năvălise violent în obraji. Din unicul aparat de radio auziră din nou muzică; aparatul cântase tot timpul, dar cât goniseră nu-l auziseră.

„Ce căldură şi ce zăpuşeală", zise băiatul fără cămaşă. Aprinseră câte un Lucky-Strike şi suflară fumul peste ceafă, în jos. Băiatul cu pulovărul roşu,

râzând, îşi trecu palma din spate spre faţă pe părul ciufulit. Şapca de poliţist al celui cu Harley-ul mai era încă un pic umflată de vânt. „A fost nostim când a trebuit să depăşim pe bordura din dreapta şi pe cea din stânga”, zise el.

Priviră autostrada. Un Citroën negru trecu pe lângă ei. „Pe ăsta îl mai ajungem şi după o jumătate de oră”, vorbi băiatul cu torsul gol, „fluierând”. „Ne mai jucăm niţel după ţigara următoare”, zise pulovărul roşu.

Când ţigara următoare fu gata, stinseră mucurile călcându-le cu piciorul în iarbă. „Hai, uşurel”, propuse băiatul cu Harley-ul. Încălecară, porniră motoarele, accelerară zgomotos şi se uitară înapoi la iarba culcată la pământ în spatele eşapamentului. Motoarele erau puternic ambalate când se angajară pe carosabil. „Nu mergem până la o sută”, strigă băiatul cu motocicleta italienească de curse. Rulară cu 70 kilometri la oră, întorcând mereu capul lateral ca să se vadă unul pe altul. Harley-Davidsonul ţinea dreapta. Cu băgare de seamă, ca să nu-şi piardă echilibrul, cel cu torsul gol îşi pusese mâinile pe umerii celui cu şapcă, apoi un picior pe şaua lată şi se ridică drept, într-un picior. Stând vertical pe şa, îşi întinse braţele lateral. Motocicleta italienească mergea înaintea şi în spatele lor, în zig-zag; băiatul îşi puse picioarele pe ghidon. Râseră unul către celălalt. Cel cu şapca îi strigă pasagerului din spate: „Preia ghidonul”. Celălalt se aşeză pe şa şi apucă ghidonul, în timp ce băiatul cu şapca se instală de-a curmezişul pe şa, cu braţele şi picioarele întinse lateral. „Dă-i drumul”, strigă el şi prietenul fără cămaşă lăsă motocicleta americană să meargă liber. O maşină claxonă lung şi atunci ei trecură pe dreapta.

„Acum îl ajungem”, strigă cel de pe Harley. Atunci o luară la goană.

După scurt timp văzură Citroënul negru. Pulovărul roşu se duse spre el, apoi alături, începu să facă semne cu mâna şi se uită în maşină. Înăuntru, la volan, stătea o făptură care privea ţintă înainte, un monstru cu nişte cârpe în jurul capului şi umerilor, şi cu găuri în cap şi pe obraz. Râsul băiatului cu pulovăr încremeni. Motocicleta începu să patineze. Cu mâna dreaptă le făcu semn camarazilor săi să reducă viteza şi-şi opri pe acostamentul autostrăzii motocicleta care se zgâlţâia de zor.

Din două găuri mici din cap începuse între timp să i se scurgă o materie cenuşie subţire. El nu bagă de seamă. Cârpele ude îi lunecă încet şi îi cad din ce în ce de pe trup. Mai predomină doar o sete care îl usucă şi îl sufocă. Dorinţa intensă creşte cu fiecare kilometru.

Maşina neagră merge acum într-un uşor zigzag pe şoseaua care duce de la autostradă la mare. Un indicator arată că mai sunt doi kilometri până la plajă.

Maşina opreşte, cu câteva şocuri, între contraforţii dunelor. Portiera se deschide şi o fiinţă inertă, plină de găuri, lunecă din maşină în genunchi. Se târăşte pe nisip spre marea spumegândă. Durează mult. Cu greu, se ridică din nou în picioare. Prin el străbate lumina aerului din faţa lui şi îi aruncă umbre nevăzute pe trup. Zgomotul este foarte puternic acum, e chiar lângă el: valurile înspumate care se sparg. Intră agale în mare, cu faţa ridicată oblic în sus. Se culcă uşurel în apă. Se lasă să se scufunde. Apa îi pătrunde în găuri şi în cavităţi. Se rostogoleşte ca un obiect; apa îl clatină şi îl depărtează încetişor de mal. În larg e mai multă linişte. Sub apă, se leagănă odată cu valurile, aproape imperceptibil. Nu mai simte nimic, decât o uşoară umflare, o creştere în volum. Cu timpul, trupul lui de fibre şi fire şi cavităţi va creşte. Materiile calcaroase din apa mării se vor aglomera. Va deveni o mogâldeaţă care va urma refluxul, se va preface într-o făptură gri-deschis semitransparentă, vâscoasă şi de trei ori mai mare ca un om. Plutind în mare, plecând şi venind odată cu mareele, în timp ce apa sărată îi trece prin găuri şi agită firicelele de un verde aprins ale unor alge subţiri. Pluteşte ca o plantă. Rătăcind, plutind ca o plantă marină transparentă, se leagănă uneori la suprafaţă, uneori se balansează la adâncimi mari şi mici în ocean sau atinge în trecere malul.

VIZITĂ OFICIALĂ LA NOUA FABRICĂ DE HÂRTIE

Se pune un accent deosebit pe importanţa acestei fabrici pentru economia regională şi pentru procurarea de lucru unui număr de cinci sute de muncitori în acest ţinut al ţării atât de greu lovit de şomajul datorat modificărilor intervenite în structura procesului de producţie. Ori trebuie să ţi se pară şi ţie însuţi ridicol sau stupid să tot rosteşti mereu aceleaşi cuvinte de bun-venit standardizate, ori trebuie să fii un gogoman, un cretin, îşi zise unul dintre domnii din grupul care îl urma pe directorul şi pe inginerul-şef al noii fabrici de hârtie.

Lângă director mergea alene guvernatorul provinciei, secretarul general al Ministerului Muncii şi un director din centrală. În urma lor mai venea un funcţionar de grad ceva mai mic şi directorul adjunct al Soc. An. Papyrus, urmat de un mic grup de (cinci sau şase) ziarişti, printre care unul din partea telejurnalului, cu un mic aparat de luat vederi. Cu burta sau cu o coapsă puţin împinsă înainte şi cu o mutră rece şi imobilă, omul acesta trecea la scurte intervale pe lângă feţele celor prezenţi, prinzând din când în când în imagine şi câte un muncitor care se afla întâmplător prin apropiere.

Datorită acoperişului realizat aproape în întregime din plăci de sticlă, hala noii fabrici de hârtie a Soc. An. Papyrus era foarte luminoasă. Oamenii care lucrau aici, în această hală sănătoasă, opt ore pe zi, erau persoane fericite, indivizi fericiţi, cum spunea directorul. Din toate punctele de vedere, era o întreprindere industrială ultramodernă. Nu numai că aici totul sclipea, dar mai exista şi o splendidă cantină pentru salariaţi, unde aceştia primeau un prânz la un preţ moderat, unde le stătea la dispoziţie un automat de coca-cola şi unde în timpul orei de masă se transmitea muzică veselă, iubită de public, executată de acordeoane, orchestre la modă şi cântăreţi de succes. În spatele fabricii fusese amenajat un mic teren de sport, pe care muncitorii şi funcţionarii îl puteau folosi după terminarea programului. Când vremea era prea rea (şi nu numai atunci) le stătea la dispoziţie mica sală de ping-pong şi de biliard. Şi într-adevăr, personalul era îndemnat să facă uz din plin de aceste amenajări. Pe pereţii cantinei şi ai sălii de recreaţii cu automat de coca-cola se aflau lozinci instructive, educative: O voinţă e un drum; Munca înnobilează; Bunăstare şi fericire prin muncă; Fiecare om munceşte ca să construiască un viitor mai bun şi fără griji; Fabrica aceasta este şi a dumitale; A avea în mână un solid atu industrial, înseamnă a avea un atu naţional.

Unde ne putem simţi mai bine decât în acest depozit de hârtie, adăugă domnul Marissen dus pe gânduri. Între timp îi dădea politicos din cap directorului adjunct al fabricii de hârtie, privindu-l pieziş şi ţinându-şi

mâinile încrucişate la spate. Totodată, domnul Marissen, director în administraţie, se gândea şi la faptul – şi mai ales la faptul – că peste câteva zile avea să fie bombardat, sau paraşutat, ca director general în alt departament, fapt încă nedus la îndeplinire de care numai câteva persoane erau informate.

De care propriu-zis nu erau informaţi, în principal, decât Marissen însuşi şi şeful de cabinet al ministrului sănătăţii publice, şi ministrul, plus un prieten bun al acestui ministru: domnul deputat Lafaire.

Norocul era generos cu domnul Marissen; şeful de cabinet al ministrului sănătăţii era, în centrală, un bun prieten al său. Avea să-l sprijine, ca şi politicianul Lafaire, cu care *urmase* întregul liceu în aceeaşi clasă. Frumoase vremuri! Vremea tocelii, a farselor făcute unor profesori, vremea emoţiilor şi a psihozei examenelor, aşa cum se mai petreceau lucrurile acestea odinioară. Îşi aminteşte de *lecţiile* bâlbâitului, de vacarmul şi tropăitul cu picioarele, de bătăile cu degetele arătătoare pe obraji, ca pe tobă, de bâzâitul şi zumzăitul în clasă, de zgomotosul şi revoluţionarul Lafaire, care acum, ca deputat din partea partidului democrat-creştin, nu mai e prea revoluţionar. – Ah, aşa suntem cu toţii, la universitate tot timpul nu facem altceva decât să-i înjurăm pe burghezi, să cântăm cuplete anti-burgheze... *et les bourgeois, c'est comme les cochons, plus ça devient vieux, plus ça devient bête*... Şi cu doi ani mai târziu, cu diploma universitară în buzunar, cu un post bunicel în cercurile de conducere ale ţării, sunt *ei* burghezii. Sau cum stau lucrurile acum? Păi da, aşa e, nu...? Maşina asta este cea mai scumpă din întreaga instalaţie, zise directorul adjunct, toate sunt scumpe, dar asta e la mare distanţă cea mai scumpă. Un ziarist puse câteva întrebări despre maşină, despre capacitatea ei etc... Aici se laminează carton, zise inginerul. Cuvântul „inginer", adică om ingenios, după cum îl tălmăcesc lingviştii regionalişti şi purişti, altă amintire din şcoală. Este o maşină recent proiectată şi introdusă în producţie, un model german, zise directorul adjunct. Rosti o cifră: numărul de milioane, cât costase, sau cât costă. Dar milioanele vă spun la fel de puţin ca şi un număr de kilograme sau o tonă de mercur, nu vă puteţi imagina decât vag ce înseamnă.

Băgaţi de seamă la unsoare, domnilor, şi la scăriţă, zise inginerul. Cei de faţă formară acum un singur rând. Urcară scăriţa de metal care ducea spre mezaninul de beton şi-şi ţinură strâns lipite de coapse pardesiurile de culori închise. În această secţie a fabricii domnea cel mai puternic zgomot, aici aveau loc cele mai importante procese. În partea aceea e laminorul, uscătoarele, maşina de tăiat, aici e moara de maculatură şi cârpe, mai încolo moara de material lemnos. Cei de faţă formaseră acum mici grupuri separate. Marissen se oprise o clipă ca să se uite, aşa că reprezentanţii presei

trecură pe lângă el şi se suiră pe podeţul de fier. Inginerul se oprise ceva mai încolo, ca să-l aştepte pe Marissen; acesta îi privea cu interes pe muncitorii care treceau la parter, conducând mici tractoare electrice, cu câte un şir de vagonete după ele. Inginerul arătă moara de material lemnos, apoi, cu mâna întinsă, un grup de tuburi care introduceau ceva în moară şi reveneau prin partea de sus. Toţi ridicară capul, apoi porniră mai departe. Vacarmul şi duduitul era enorm. La rândul lui, Marissen trecu şi el mai departe. Îşi zise: trebuie să mă adresez secretarului general şi direcţiei. Deodată se pomeni în moară. Se prăbuşise brusc de pe podeţ, dar se mai ţinu agăţat o bună parte de timp în cădere de o bară, jupuindu-şi pielea de o proeminenţă de sub pod. Într-o ultimă străfulgerare văzu cum coboară şi se suie paletele tocătoare şi cele zdrobitoare. Directorul adjunct sări imediat la heblul de control, care se găsea la câţiva metri în spatele lui, printre conducte, şi buncărul se opri. Marissen stătea acum cu capul afară din buncăr, dând din mâini, zbătându-se în pasta groasă şi privind în sus. Între timp ceilalţi îşi vedeau de drum, fără măcar să bănuiască groaznicul accident. Vacarmul şi trepidaţia motoarelor era enormă. Directorul adjunct alergă repede până jos şi trecu dincolo de conducte, spre scăriţa morii, lângă care era accesibilă marginea buncărului. Podul era gol. De după tuburi şi conducte veni un muncitor, care mormăia nu se ştie ce şi care puse din nou heblul pe contact. Tocmai când directorul adjunct întinse mâna spre Marissen, tocmai atunci se puse moara din nou în mişcare. Cuţitele şi zdrobitoarele se roteau repede. Marissen simţi că se scufundă, că totul se întunecă, în timp ce vroia să ţipe, deschise gura, încât îi intră în ea o pastă groasă şi surcele, apoi simţi o împingere puternică în stânga, o tracţiune pe jumătate înapoi. Fu rostogolit, împins în sus, din nou în jos, simţi că lunecă pe lângă peretele unsuros al morii, că e împins cu putere înainte, apoi că i se deschide umărul, ca şi cum i s-ar deschide acolo trupul fără durere, că e despicat, apoi ceva la burtă şi *simţi* cum i se smulge un organ, tras de ceva, cu senzaţia că trosneşte, ca la extracţia unei măsele. Simţi cum i se goleşte pântecele, tot trupul. Apoi moara se opri din nou. Muncitorul se uita ţintă la pasta din moară, cu o groază de nedescris. Doi, trei, cinci, mai mulţi muncitori stăteau acum şi priveau piciorul încălţat care ieşise din pastă şi care mai tresărea, şi o dâră roşie, ca un fir lung de păr, care, subţire ca o sârmă, şerpui capricios prin pastă şi apoi se opri.

Oficialităţile ajunseseră mai departe în timpul acestor 22 de secunde şi se găseau acum în cealaltă parte a fabricii, unde maşina de mucavale îşi debita foile.

Uneori moartea e incalculabil de rapidă, şi bizară, de un grotesc plin de toane. Cazi lângă scăriţa de fier, în moara de fărâmiţare, eşti strivit, măcinat, în doi timpi şi trei mişcări, îşi zise Marissen. Te pomeneşti în buncăr înainte ca să-ţi dai măcar seama, îşi zise Marissen. Iată ce s-ar fi putut întâmpla. Se minuna că nu se întâmplă mai des. Zise: pardon, îl împinse la o parte politicos şi uşurel pe un reporter care îşi nota ceva şi în acelaşi timp îi spunea un banc unui coleg, ajunse din nou lângă secretarul general şi îl întrebă pe director: în astfel de fabrici sau în general în fabrici se prevede şi un procent de accidente de muncă mortale? De pildă aici aveţi morile şi malaxoarele astea... Dacă da, la cât se apreciază procentajul?

ASASINAREA UNUI BĂTRÂN SINGURATIC

Acum câţiva ani am trăit o întâmplare foarte ciudată, care pe atunci mi-a produs un şoc puternic, dar a cărei semnificaţie n-am înţeles-o decât abia mai târziu. Într-o seară, după ce gazda mea se culcase şi tot ce era viu în casă părea să fi adormit, stăteam fără nicio treabă, privind în gol şi fumând o ţigară. Tot felul de gânduri fără importanţă, superficiale, îmi treceau prin cap. De fapt, nu-mi era încă somn şi nici n-aveam destulă energie ca să mă ocup de ceva. Există clipe în care omul e în stare să aprecieze la justa valoare trândăvia sau farnientele. Numai cei ce ştiu să trândăvească şi să viseze şi să gândească sunt în stare să creeze ceva care să stea în picioare, aşa am citit cândva undeva. Fără farniente, poetul nu poate realiza nimic. Mi-aduc aminte şi azi că nu acestea erau gândurile care îmi umblau prin cap atunci. Nu mă stăpânea ideea de farniente, ci însuşi farnientele. Stăteam liniştit, pe jumătate culcat în fotoliu, având încă, pe rezemătoarea braţului, o carte deschisă, pe care o studiasem îndelung, iar în faţa mea, pe masa de salon, alt maldăr de cărţi şi de lucrări de referinţă, aşa încât nu mă mai gândeam la nimic, mă uitam ţintă în faţa mea şi fumam. Atunci am avut brusc un mic şoc, pricinuit de ceva. N-am ştiut numaidecât ce era, dar am ştiut că era ceva. Atunci, uitându-mă la vaza cu lalele pe care mi-o pusese gazda în cameră, am văzut că din una dintre flori iese un omuleţ. S-a căţărat pe laleaua învoaltă, a încălecat petala, şi-a dat drumul în jos pe tulpină şi, cu o mână întinsă, a încercat să apuce laleaua de alături. Am urmărit, cu ochii holbaţi, sforţările micului personaj şi am fost martor când a lunecat pe tulpină în jos şi apoi s-a căţărat repede pe altă tulpină şi a dispărut în corola respectivă.

Întregul spectacol, ireal, durase poate vreo zece secunde şi, cum începuse mişcarea, tot aşa de brusc s-a restabilit liniştea şi imobilitatea. Abia după câteva secunde mi-a revenit răsuflarea, dar acum respiram anevoie. Am vrut să mă duc numaidecât să-mi vâr nasul în lalelele din faţa mea, dar, parcă reţinut de o forţă ciudată, n-am izbutit. Ai citit cine ştie ce prostii, băiatule, mi-am zis, ai halucinaţii. Dar ştiam că, dacă mi-ar fi fost dat să-l descopăr în una din lalele pe omuleţul acela ciudat, aş fi trecut pragul nebuniei. Deodată am pufnit într-un râs zgomotos şi nervos. Şi *nu ştiam* de ce râd.

După ce m-am calmat şi n-am mai simţit decât vreo câteva ticuri nervoase în gât şi la gură, m-am sculat din fotoliu şi m-am dus spre pat, dar n-am fost în stare să mă dezbrac. Nu mi-am dat seama decât vag că, de frică, evitasem să cercetez florile. M-am trântit în pat îmbrăcat, în măsura în care mai eram îmbrăcat. Pentru prima dată după mulţi ani de zile, din copilărie sau din adolescenţă, am lăsat lumina aprinsă şi m-am cufundat numaidecât într-un somn greu. Trebuie să fi fost destul de târziu, pentru că atunci când m-am

trezit brusc am avut impresia că nu dormisem adânc decât vreo câteva ore. Un somn fără vise. Mi-am amintit imediat tot ce văzusem cu câteva ore mai înainte.

Se luminase de ziuă, deşi nu complet; ciripitul zgomotos şi intens al mierlelor şi al altor păsărele răsuna supărător de tare, chiar exagerat. Primăvara sau vara, mulţi oameni îşi închid spre ziuă, pe la patru sau cinci, ferestrele camerelor de dormit, ca să nu fie treziţi din nou de scandalul îngrozitor şi de piuitul şi ciripitul asurzitor al toantelor de păsări. N-am putut găsi niciodată ceva agreabil la o pasăre. Puţine animale au o înfăţişare atât de stupidă şi de enervantă ca un pui de găină, un curcan, un porumbel, sau orice altă pasăre, asta e părerea mea. Fac zgomote atât de neplăcute şi dau din cap atât de urât şi de sacadat... Când eram mic îmi venea mereu un chef nemaipomenit să sperii păsări ţipând brusc şi făcând mişcări violente, sau să dau în ele cu pietre sau cu beţe. Acelaşi sentiment îl aveam când vedeam copii foarte mici, ţânci cărora le curgeau balele şi plângeau sau făceau prostii, amuzându-se, cu mişcări stupide. Îmi venea să-i gâtui pe ascuns, sau să-i omor într-un fel sau altul, poate pentru că mulţi copii foarte fragezi îşi clatină capul şi trupul de parcă ar fi de cocă şi pentru că pot trăi şi privi atât de lipsiţi de inteligenţă şi de expresie. Mi se pare foarte posibil un masacru de copii în masă, ca cei patruzeci de mii de inocenţi. Cu toate că îmi place să văd copii şi, dacă va fi să mă însor cândva, ţin neapărat să am şi eu. Sentimentele din trecut nu le-am păstrat decât până în epoca pubertăţii, aşa cred.

Cum spuneam, se luminase de ziuă. Păsărelele sculate cu noaptea-n cap ciripeau groaznic. În lumina rece a dimineţii abia mijite, noaptea, seara, zilele precedente păreau acum cu totul ireale. Deodată mi-am amintit de întâmplarea cu laleaua, dar şi asta mi s-a părut foarte ireală. Nu cumva visasem? M-am apropiat de lalele şi m-am uitat curios în florile larg deschise. Corolele, alcătuite din petale cu culori calde, stăteau nemişcate. Totul era atât de paşnic şi de firesc, în contrast cu seara şi noaptea trecută! Păreau două lumi distincte, în care e cu neputinţă să trăieşti în acelaşi timp. Fusesem oare treaz, sau abia acuma sunt? Ce e realitate şi ce e închipuire, trăire interioară? Căci de fapt *acum* ajung acolo unde vroiam să ajung. La copilăria mea.

Când eram băieţaş mic, mi se întâmpla să văd deodată că se petrece în faţa mea ceva, uneori pe întuneric, în timp ce stăteam culcat în pătuţ cu ochii larg deschişi, alteori chiar în plină lumină. Lucruri vârâte mai demult în cap reveneau atunci impresionant de precis, ca într-un film plin de acţiune, dar de scurtă durată. Vedeam cum se apropie tancuri şi cum apar deodată în faţa mea un om sau doi, ceea ce îmi producea un şoc groaznic. Erau oare năluci,

ori morţi? Sau, deodată, tresăream speriat, când eram singur, şi vedeam un bărbat şi o femeie cum se bat şi ţipă şi se lovesc, într-o casă, şi aveam sentimentul că totul se petrecea chiar în acea clipă în una din casele de peste drum de noi. Şi strigam tare şi speriat şi-mi chemam părinţii şi mă uitam îngrozit şi tremurând la casele de peste drum, ca şi cum acolo urma să se petreacă din clipă în clipă ceva înfiorător. Uneori imaginea pe care o vedeam era un tablou static, un fel de fotografie ştearsă, care stătea în faţa ochilor minţii mele timp de câteva secunde.

Pe măsură ce am înaintat în vârstă, toate acestea, imaginile şi vedeniile, au dispărut. Până acum câţiva ani, în seara aceea, când am avut în faţa mea lalelele.

Ce vreau să spun cu toate astea? Vreau să spun următoarele: că adeseori m-am îndoit dacă evenimentele la care am asistat au avut loc într-adevăr, sau numai în gând. La sensul adânc al acestor lucruri mi-a fost dat să cuget abia mult mai târziu. Şi mai ales acum, printr-un concurs de împrejurări, care mi-a zdruncinat viaţa până în temelii şi pe care m-am simţit îndemnat să-l descriu şi să-l tot repet pentru domniile voastre.

În seara de 4 martie a.c., pe la ora 23, mă aflam pe una din cele mai vechi străzi dintr-un cartier periferic: Stradela Tronului. Treceam liniştit de la o casă la alta. Îmi lipeam de faţadă aparatul şi ascultam cu atenţie. De obicei, în cartierele mai sărace munca se desfăşoară destul de comod: acolo, de cum s-a făcut ora 22, totul e aproape adormit. Ascultam cu atenţie cu aparatul sau prin pereţi ca să prind ţârâitul trădător al vreunui robinet care curge. Îmi însemnam numerele caselor unde constatam că un robinet de apă trebuie reparat. Această muncă de control se efectuează neapărat numai noaptea şi, dacă totul merge bine, îmi pot duce rezultatele rondului la Uzina de apă a oraşului Anvers pe la patru dimineaţa. Bineînţeles, adeseori se face şi cinci. M-am obişnuit cu munca asta şi n-aş ţine, nici n-aş fi ţinut, s-o schimb pentru altă muncă, una de zi. N-ai nevoie să te omori cu firea, nu eşti niciodată controlat, eşti liber şi n-ai şef pe cap. Noaptea, fiara uriaşă care se numeşte oraş adoarme, iar zgomotele, forfota, mişcarea, se sting. Fiinţele vii se retrag în colţişoarele şi gangurile lor. Atunci îşi face discret apariţia o mică minoritate de personaje ciudate. Astfel, am avut de mai multe ori prilejul să zăresc câte un spărgător, care se pregătea să dea o lovitură, şi l-am înfundat, telefonând imediat poliţiei. De două ori am dat ajutor unor femei, o dată unei cucoane bătrâne care fusese bătută şi căreia i se furase poşeta, şi altă dată unei fete pe care o acostaseră doi derbedei. Noaptea e şi vremea potrivită pentru a întâlni animale vagabonde sau ieşite la vânătoare, câini fără stăpân, care dorm chirciţi, singuratici, în faţa vreunei intrări acoperite, sau undeva într-un ungher, sau care urlă şi schelălăie în mijlocul

străzii, pisici care îţi trec brusc, în goana mare, prin faţa picioarelor, câte un liliac şi, ades, şobolani, unii uimitori de mari, mai ales în cartierele mărginaşe, sau în zonele vechi ale oraşului.

Cum spuneam, la 4 martie a.c., pe la ora 23, mă aflam pe Stradela Tronului. Fusese o zi urâtă de primăvară, pot spune, şi încă mai suflă de la nord-est un vânt uscat, aspru, unul din cele care aduc curenţi de aer polar şi îţi dau impresia că iarna n-are să se mai termine niciodată. Nu era un vânt puternic, furios şi zgomotos, ci o briză, îndărătnică şi neîntreruptă, în aparenţă calmă şi inofensivă, dar care nesocoteşte temperatura şi timpul. Nu prea mi-a îngreunat ascultatul. După ce am ajuns la capătul ulicioarei şi am „dat cep" ultimei case, am luat-o pe cărăruia care trece printre două locuinţe şi duce la câteva căsuţe muncitoreşti, izolate. Fiecare căsuţă era înconjurată de o grădiniţă. Am hotărât să mă duc întâi la casa cea mai depărtată şi apoi să vin înapoi spre stradelă. După ce am străbătut grădiniţa dinaintea intrării şi am ajuns la faţadă, am băgat de seamă că în gang parcă ardea o lumină slabă, după cum mi-am putut da seama după gemuleţul mat. Când am ajuns la fereastră am văzut că uşa încăperii, care dădea spre gang, era pe jumătate deschisă, aşa încât camera era luminată parţial de lumina din gang, şi mai avea o lămpiţă care ardea pe dulap. M-am oprit o clipă în loc, cu detectorul în mână, dar am continuat să mă uit în cameră, stând lateral lângă fereastră, căci presupun că nimic nu te sperie mai rău decât să te afli într-o cameră şi să te pomeneşti brusc că cineva ţi se uită pe geam, ţinându-şi mâinile la tâmple sau deasupra ochilor. Acolo am văzut întâmplarea cea mai fantastică, cea mai de neînchipuit, din viaţa mea. Mai întâi a intrat în cameră un bătrân în pijama. Bluza pijamalei nu-i era încheiată decât într-un singur nasture, aşa că i-am putut vedea pieptul plin de riduri, acoperit cu păr cărunt. Am simţit un fior când bătrânul s-a apropiat de fereastră, iscoditor, cu capul întins înainte. M-am lipit de perete şi l-am auzit cum îşi reazemă mâinile de geam şi se uită afară. Apoi l-am auzit cum îşi drege glasul şi pleacă de la fereastră. Când am privit din nou camera, el împingea nişte scaune, apoi a pus pe comodă o casetă de metal cu capacul ridicat. S-a întors şi a rămas ca încremenit, uitându-se ţintă la uşa pe jumătate deschisă care dădea în gang. Am auzit clar cum îi vorbeşte cuiva, cu o voce tot mai puternică şi mai piţigăiată. A început să gesticuleze, a făcut câţiva paşi înapoi, a răsturnat un scaun, a căzut, şi a ridicat ceva de pe jos, un obiect în formă de bară, înfăşurat într-o cârpă, cel puţin în cea mai mare parte. Probabil că eram cu totul captivat de acele mişcări ciudate, succesive, dacă am fost martor imobil şi impasibil la tot ceea ce a urmat. Bătrânul, stând în patru labe pe pardoseală, *şi-a tras brusc o lovitură puternică în frunte*. A gemut tare şi îndelung şi şi-a mai tras apoi încă vreo câteva lovituri pe frunte. Între timp

tot arăta parcă pe cineva şi striga: laşilor, tâlharilor! Laşi. La început n-am putut zări sângele, dar încet-încet urmele de sânge au devenit foarte vizibile pe obraji şi deasupra unei sprâncene, cu toate că încăperea se afla în semi-întuneric, fiind scăldată de o lumină slabă. Acum bătrânul începuse pur şi simplu să plângă, vorbea, l-am auzit că *imploră*. S-a târât pe pardoseală ca un animal rănit care vrea să scape de duşman, apoi s-a agăţat, în deznădejdea lui, de faţa de masă, încât aceasta a lunecat de pe masă, târând după ea o vază, care s-a spart în cioburi mari lângă bătrân. A mai ţipat o dată, când şi-a mai tras o lovitură, – un ţipăt ascuţit, ca de fată, – a încercat să se scoale în picioare, a şovăit şi apoi a căzut mototol, ca o vită tăiată cu stângăcie. Abia atunci am băgat de seamă că mă aflu lângă el, tremurând ca o insectă mare. Speriat, mi-am venit în fire. Nu mi-am dat seama complet de cele întâmplate în prezenţa mea şi instinctiv am făcut stânga-mprejur şi am luat-o la goană, pe jumătate gâfâind şi pe jumătate plângând de frică.

De câte ori trăgeam aer în piept sau îl dădeam afară scoteam ţipete îngrozite, pe jumătate reprimate în fundul gâtului şi pe cerul gurii. Credeam că înnebunesc de spaimă şi deodată... a venit spre mine o bicicletă, omul a descălecat şi mi-a spus: hei, neică, încotro alergi aşa, ia stai niţel... Nu eram la mai mult de vreo treizeci de metri de casa cu pricina. Omul m-a apucat strâns de ambele braţe şi am simţit că mâinile lui sunt ca nişte cleşti, din care n-am să mai pot scăpa niciodată. Nici putere nu mai aveam, toată energia părea că-mi pierise şi deodată am simţit că mă înmoi în aşa hal, încât credeam că leşin, iar genunchii mi s-au îndoit; de fapt biciclistul mă ţinea în picioare. Era un individ înalt, cu o şapcă înfundată în cap până peste urechi. Pe iarbă, lângă cărăruie, îşi lăsase bicicleta, a cărei roată din spate se mai învârtea, cu un ticăit slab şi rapid. Atunci am avut un fel de black-out, un gol în cap, am pornit, am făcut câţiva paşi, dar nu mai ştiam nimic, şi apoi mi-am revenit, datorită luminii pe care am văzut-o ieşind prin golul uşii deschise şi datorită strigătelor omului de lângă mine. A strigat peste umăr un nume, un nume de bărbat, apoi mi-a dat drumul şi a fluierat puternic de câteva ori cu degetele. După acest fluierat strident s-a deschis o fereastră şi s-a aprins lumina într-o casă situată cam la o sută de metri mai încolo. Următorul lucru pe care îl mai ştiu este că un al doilea bărbat şi un băiat de vreo şaptesprezece ani erau lângă noi.

Asasinarea unui bătrân singuratic, scria cu litere de-o şchioapă un ziar, iar alte ziare vorbeau despre: Un caz misterios: crimă sau bizară sinucidere? Un bătrân original găsit mort în împrejurări ciudate: făptuitorul presupus tăgăduieşte în modul cel mai categoric şi susţine că l-a văzut pe bătrân cum înscenează o agresiune. Vroia oare bătrânul singuratic să se creadă că e vorba de jaf? Se întrebau mulţi, în ciuda tăgadei mele. Cu toate că nu s-au

putut produce dovezi formale împotriva mea, au continuat să mă ţină în stare de arest şi să mă ancheteze la nesfârşit. Nu-mi intră în cap cum de n-am înnebunit în perioada aceea. Cu cât înainta cercetarea, cu atât mai mult au fost nevoiţi să admită că sunt într-adevăr nevinovat, cu toate că reveneau mereu cu întrebarea de ce n-am intervenit atunci când am fost martor la cele ce se petreceau în cameră, de ce am stat şi am privit cu sânge rece şi am văzut cum este ucis un om (căci a fost mai mult decât o simplă sinucidere) fără să mişc un deget. Ca şi cum aş fi privit cu sânge rece şi m-aş fi amuzat. *Eram paralizat!* Destul. Şi de ce n-am dat imediat o mână de ajutor, căci bătrânul mai *trăia,* a mai trăit încă şapte ore şi ceva, dar n-a mai vorbit decât foarte puţin: fraze incoerente, ceva despre doi bandiţi, despre banii care îi dispăruseră şi despre o bară. Întreaga afacere părea să fie unul dintre cele mai fantastice cazuri din câte trecuseră vreodată pe la poliţia judiciară. Dar cazul cel mai fantastic este de obicei realitatea, căci toate acestea se întâmplaseră cu adevărat. De altfel, istoria cunoaşte mulţi oameni care s-au gâtuit cu propriile lor mâini sau şi-au ţinut răsuflarea până s-au sufocat. Bătrânul era într-adevăr cunoscut printre vecini şi mai ales printre membrii familiei ca un original, un om nestatornic, uneori dezechilibrat, cu multă imaginaţie. Trăia perioade întregi calm şi relativ retras, din pensioara lui, şi apoi avea brusc perioade în care nu înceta să bea şi facă prostii, mormăind şi moţăind nopţi întregi singur în dormitorul lui. Până când într-o bună zi s-a produs undeva în administraţie o *inexplicabilă* încurcătură şi nu i s-a mai trimis pensioara. La reclamaţiile lui a venit bineînţeles răspunsul prompt, cu scrisoare tipărită, că problema a fost luată în cercetare şi că i se va comunica în scurt timp rezultatul. La 23 martie a.c. problema intrase în a patra lună (de cercetări). Rudele bătrânului au afirmat că imobilul era proprietatea lui şi că administra şi banii surorii lui bolnave şi infirme, aproximativ 120.000 franci. Sora aceea, despre care doctorii spuseseră că nu mai are mult de trăit, pusese banii pe numele lui, cu o clauză, că atâta timp cât trăieşte ea, el trebuie să-i plătească întreţinerea şi îngrijirea medicală. Contrar tuturor aşteptărilor, starea sănătăţii surorii condamnate s-a ameliorat: femeia *a rămas* în viaţă. Situaţia *a rămas* neschimbată mult timp. După vreo trei ani, bătrânul tocase toţi banii. Unii au susţinut cât se poate de categoric că dăruise sume importante câtorva târfe, care l-au supt cu măiestrie pe fraier. Până când într-o bună zi pensioara n-a mai venit, iar banii surorii bolnave (încă) se terminaseră. Atunci, într-un acces de disperare şi de remuşcare poate, moşneagul, cunoscut ca om ciudat şi dificil, văzându-şi onoarea ameninţată, a simulat un atac tâlhăresc, ca să dea o anumită întorsătură acestei situaţii insuportabile şi insolubile. O întorsătură care, contrar aşteptărilor sale, avea să-i fie fatală. A durat câteva săptămâni până să fie de

acord anchetatorii cu această explicaţie. Succesul s-a datorat mai ales rudelor, care nu-l vedeau cu ochi prea buni pe bătrânul plin de toane. Sora lui a fost dată atunci în grija uneia din rude, care spera ca în schimb să moştenească mai târziu căsuţa sărăcăcioasă şi prost întreţinută a bătrânului, dar după aceea s-a aflat că imobilul era grevat de o ipotecă de patru cincimi din valoarea lui totală. Oamenii cu multă experienţă şi minte ştiu cât de departe pot merge nesăbuinţele şi ce repede se topesc banii când omul e impulsiv şi (sau) bea şi când un bătrân singuratic, anost şi neatrăgător, mai vrea să aibă femei tinere şi atrăgătoare.

Interogatoriile la care mă tot supuneau mereu nu puteau continua, firește, la infinit. Din fericire, ele sunt acum de domeniul trecutului. Eu sunt iarăşi în serviciul întreprinderii de alimentare cu apă a oraşului Anvers, dar acum nu mai am de făcut munca de noapte pentru controlarea robinetelor de apă uzate şi care necesită reparaţii. Totuşi, cu interogatoriile lor neîntrerupte, până la urmă tot te-ar băga în cofă, oricât de nevinovat ai fi. Vreau să spun: ştii foarte bine că n-ai niciun amestec în treaba asta, dar întrebările lor meşteşugite te-ar face uneori să şovăi, să stai la îndoială. Ei ar vedea în nesiguranţa ta o confirmare a bănuielilor sau a punctului lor de vedere, ar continua cu de două ori atâta energie şi curaj, şi simt, şi ştiu, că până la urmă te-ar putea convinge că ai făcut ceva. Şi tocmai asta e: şi înainte aveam, dar mai ales de când cu ancheta am sentimentul că uneori fac sau iau parte la lucruri de care eu însumi nu sunt conştient, de care nu-mi dau seama. Uneori, după o noapte de somn, mă întreb: unde am fost azi-noapte? Am fost plecat? Ce am făcut aseară? Căci doar m-am culcat târziu. Nu..., nu se poate. Ba da. Am impresia puternică şi convingătoare că am fost undeva, într-un loc pe care l-am uitat cu totul, de care mi-e cu neputinţă să-mi amintesc, dar pe care cu timpul îl ştiu tot mai clar, încep să-l intuiesc. Am făcut ceva. Am săvârşit o faptă sau un şir de fapte, inconştient. Sau cu altă conştiinţă. Şi aşa am început să am îndoieli (iar în alte dăţi eram ferm convins de contrariul) dacă nu cumva aş fi putut săvârşi eu atacul, sau dacă nu l-am săvârşit eu. Inconştient, într-un fel de semi-somn, în timp ce mă vedeam pe mine însumi, sau poate că am văzut după aceea, ca într-un film, sau cu o a doua conştiinţă, un alt eu. Un eu dintre cei mulţi care se ascund în tine şi pe care acum, după atâţia ani, încep din nou să-i simt foarte desluşit. Un eu dintre aceia care ies uneori la iveală şi se impun, şi-i izgonesc pe ceilalţi din conştiinţă, şi se manifestă în mod irezistibil. Şi acum îmi frământ creierul cu întrebarea aceasta: cine ştie ce-am făcut şi nu ştiu. Ce-am făcut şi ce n-am făcut?

UN AUTOMOBILIST PASIONAT

„E pasionat", îşi zise baschetbalistul. „Vinde automobile. E maniac. Un adevărat şi autentic microbist. E şi un mare mucalit, un hâtru. N-am mulţi prieteni atât de veseli ca Macky. Puţini sunt atât de iuţi ca Macky."

„Săptămâna trecută am făcut afacerea", continuă Macky. Vorbeşte foarte repede, ca un meridional. E un tip iute. Îi merge gura ca o mitralieră. Trebuie să-l asculţi cu atenţie. Ochii lui te hipnotizează, clipind din când în când puţin, numai o dată.

„Cum se face că încărunţeşti aşa de repede, Macky?" se întrebă baschetbalistul.

„Cunoşti bulevardul Verde, care dă pieziş în strada Coifului, ştii cum merge treaba acolo: de obicei iese din strada Coifului cu maşina un nebun, un aiurit, dar prioritatea o au cei de pe bulevardul Verde, mă-nţelegi? Eu mă apropii cu maşina, – asta a fost marţi seara, pe la şase, – la ora de vârf, aşa că-ţi închipui, plus că începuse să se întunece, – mă apropii cu maşina, o vechitură, dar vioaie, un Jaguar. Mai traversasem de câteva ori prin locul acela tot sperând să dau de o gutuie care să iasă din strada Coifului aşa, fără să frâneze, fără să oprească, fără nimic. Şi uite că apare deodată de acolo uşurel un Studebaker bej, o maşină din alea asigurate pe sume mari. Cucoana la volan! Pac!" Macky izbeşte cu pumnul în palma celeilalte mâini. La încheietură îi atârnă un lănţişor de argint, cu o plăcuţă pe care e gravat un nume. „Pac! O prind, pe cucoană sau mai bine zis maşina ei, ha-ha, oblic pe dreapta. Întorc la iuţeală volanul, spre dreapta, aşa încât toată maşina mea se freacă de Studebaker şi mă opresc paralel cu cucoana. Cobor, tacticos, mă duc spre dumneaei şi zic: cine plăteşte asta? Pasămite, eu veneam din dreapta, coniţă." Macky poartă azi o şapcă sport cadrilată; acum conduce un Fiat-sport. „Fac un gest graţios cu mâna în direcţia din care venisem. Cât ai clipi a venit poliţia şi s-a adunat popor. Declar:... de aceea am mai vrut să virez repede la dreapta, dar tot am ajuns-o. Aveam prioritate, zic. Cu rabla veche tot nu mai ştiam cum s-o scot la capăt, aşa că am pus chestiunea frumuşel: toată partea stângă trebuie îndreptată şi revopsită, plus bară nouă, far nou şi aşa mai departe. Pe scurt: s-a făcut târgul la iuţeală. Rabla are acum iarăşi oarecare valoare, căci din banii pe care mi-i plăteşte asigurarea o pun la punct şi o vopsesc toată. Ţi-am spus povestea cu puştanca pe care am luat-o cu noi acum vreo...".

Macky îşi freacă halba şi ciocăneşte în masă cu brelocul Esso care îi atârnă de inelul cu cheile maşinii. Continuă să vorbească şi-şi face vânt cu mănuşile subţiri de piele. „Încă două halbe", îi zice ospătarului baschetbalistul. Macky vorbeşte despre un rămăşag pe care l-a făcut în seara

din ajun: de la gara centrală, trecând prin oraş, cine ajunge să treacă primul prin tunelul care duce pe celălalt mal, el, Macky, într-un Volkswagen, iar concurentul într-un De Soto. „Dar n-a avut încotro, a trebuit să se dea bătut, uite aşa", şi Macky îşi pune degetele mari pe măsuţă şi şi le apasă până devin albe şi apoi roşii. Macky e un adevărat amator de automobile. Un amator profesionist. Macky cumpără şi vinde automobile.

„Simca aceea cu care am gonit săptămâna trecută până la Scheveningen, am vândut-o bine, am câştigat gras", zice Macky. „Mai mergea pe cinste, era un tip sport (şi pronunţă cuvântul pe franţuzeşte). Anvers centru-Bruxelles Laken în optsprezece minute, musiu! Acum mai caut o maşinuţă sport bună, una cu temperament, o zvârlugă, ha-ha. Sunt unii care nu mai au curaj să meargă în maşină cu mine."

„Păi te ştiu şofer bun, Macky", zice baschetbalistul. „Mâine joc, se gândeşte, să nu stau prea târziu azi. Am un adversar al naibii mâine..."

„Acum două săptămâni am mai dat gata încă un ambielaj, un vilbrochen, auzi? Da, al unei maşini foarte drăguţe, un DKW. Vroiam să-l încerc un pic cu un prieten, pe şoseaua asfaltată care duce la Zoersel. Merg cu o sută cinci şi, deodată, pac! Ha-ha! I-am spus carosierului meu că, dacă se-ntâmplă să mă fărâm într-un pom sau altcumva, să-mi facă un coşciug de tablă, în forma unui automobil mic. Serios, serios. Dacă se-ntâmplă, are să fie bine plătit pentru asta! Ha-ha. Îl las bucuros să câştige un ban bun, o plăcere face cât cealaltă."

Bert şi Macky râd zgomotos până la urechi. Bert are trupul zvelt şi mlădios. „Ar fi nostim, zice Macky, să fii îngropat într-un automobil mic şi îngust, de formatul corpului, perfect etanş, fasonat şi vopsit cu măiestrie, întocmai ca unul adevărat. Iar pe drum până la cimitir: muzică veselă, din radiouri mici, portabile. Ha-ha."

„Ca o înmormântare cu jazz a unui negru popular la New Orleans", îşi zice în gând Bert. „Didn't he ramble... tö tu tö tu tötu tö tö tötö..." „Dragă, adu-mi o cafea filtru." „Ce?" „Am lăsat-o mai moale cu băutura, am lăsat-o mai moale în ultima vreme, închipuieşte-ţi că într-o zi cu soare fac armonică o maşină serioasă, plătită chiar de mine cu bani grei! Închipuieşte-ţi, ia închipuieşte-ţi, te rog."

„Mâine trebuie să joc, zice baschetbalistul, e un meci important care contează pentru clasamentul final."

„Măi băiatule, mi-a scăpat o ocazie: o MG albă, modelul de anul trecut, dar habar n-ai ce sănătoasă şi vioaie. Am încercat-o pe autostradă: sublimă, unică! Pe toţi i-am depăşit pe toţi, dar era prea scumpă... prea...".

„Am să obosesc”, îşi zice prietenul în gând. Poartă o cămaşă sport italienească, verde-smarald, cu guler răsfrânt. „Trebuie să dorm, să mă odihnesc.”

Epilog

Au fost de faţă toţi prietenii. Bert nu-i cunoştea pe toţi. Mai era acolo şi un alt jucător de baschet. Aproape fiecare avea cu el un mic aparat de radio cu baterii. Macky stătuse destul de mult timp pe catafalc, pentru că meşterul de la atelierul de caroserie fusese ocupat câteva zile până peste cap. Era un model galben, destul de grosolan, dar era totuşi un automobil, scund şi plat. Roţile le avea vopsite în negru şi gri şi geamurile tot aşa, fireşte. Oamenii de pe stradă căscau gura! Nu văzuseră încă niciodată o înmormântare aşa de rapidă. Căci şi asta fusese prevăzut categoric în condiţii: automobilele negre şi maşinile prietenilor care urmau cortegiul claxonau şi goneau nebuneşte pe străzile cu circulaţie intensă; de altfel, Macky lăsase dispoziţii ca şi pentru asta să se plătească tot nebuneşte. A fost o goană, o cursă, până la cimitir. A fost de un haz nemaipomenit. Părea că visezi. Micile aparate de radio cântau de zor, foarte tare. *Didn’t he drive! Yes sir, he sure did!* A fost un automobilist incorigibil, Macky ăsta.

OMUL E DE PIATRĂ

Jos a răsunat o notă şi, zbârnâind, o alta după ea. Auzeau numai tonuri de bas. În fiecare seară: tonuri mai degrabă greoaie şi bâzâind înăbuşit. Pianistul, care nu ştia să cânte, n-avea habar de muzică. Un om care cumpărase un imens pian cu coadă nu ştia să cânte. Îşi punea degetul pe o clapă: o notă. O notă de bas greoaie. În fiecare seară se puteau auzi cele câteva tonuri joase care, oricât de disparate, aveau totuşi o puternică şi ciudată coerenţă între ele.

„Nu e un om care nu ştie să cânte, îi zise el soţiei. Mai mult decât nepricepere, notele, sunetele produse şi ţinute, se leagă între ele". Soţia nu răspunse. Ca întotdeauna – niciodată – nu. Casa neagră, înaltă, fără parter. O casă neagră înaltă. Fără parter. La etajul întâi pianistul. La etajul al doilea El şi Ea. Magazinul părăsit sau dărăpănătura de la parter.

E ora 22 sau cu un minut mai târziu. Clapele lovesc. Pe stradă sunt numai felinarele. Stai de gardă şi priveşti: în două ore va trece sau se va furişa un om pe strada cu ziduri.

Ce mică e camera. La doi metri depărtare e *ea*. În spatele ei e peretele. Peretele cu poza. Acum s-a depărtat orice oră, orice timp, orice ceasornic există izolat în sine însuşi. Dar în fiecare seară eşti martorul unui muzicant. În fiecare seară, după odihnă, vin sunetele distanţate. Foarte aproape se află EA. În fiecare zi mai aproape, dar în fiecare zi sau seară peretele e la fel de aproape în spatele ei. Ori ea vine mai aproape, ori peretele. Ceva proliferează în spaţiul camerei. Ceva proliferează şi cancerizează spaţiul, fărâmându-l. Ceva umflă şi contractă spaţiul. Spaţiul care devine un cub de lumină strict pe măsura încăperii. Între cubul care e pe măsura cubului rămâne spaţiu 1 milimetru. Ca să trăieşti vremelnic în el, dacă ai dimensiunile hârtiei.

Ciuma nu i-a cruţat pe copii. Pe niciunul dintre copii nu i-a cruţat ciuma. Ciuma a fost ca un ochi al providenţei. A secerat ogoarele, camerele, până ce unele au rămas pleşuve şi zbârlite, cu solul neted. Un nou spaţiu: 1 mm.

Pe diagonală se află EA. EA: icoana. Cu ochi mari. Tăcută, sfântă şi nemişcată. *Ea* e cea care micşorează treptat spaţiul. Fenomenul se observă seara.

De fiecare dată notele, incoerente şi foarte disparate, cad şi suie, se observă fenomenul. Mâinile albe, întinse înainte, ţin un obiect de citit. Ochii rămân închişi, neprivindu-l depărtaţi de el. Încet-încet EA vine mai aproape. Icoana. EA. Nefertiti. Capul, trupul.

Orele târzii ale serii îl aduc inevitabil pe omul care nu ştie să cânte. Loveşte clapele daltoniene. Bing şi bang. „Nu e un om care nu ştie să cânte", zice EL, dar *ea,* Nefertiti, vine mai aproape milimetru cu milimetru.

Într-o seară aud ei un sunet ciudat, necunoscut: strune destinse înăbuşite. Cauciuc. O coardă groasă. O mustaţă tetra dimensională a seriozităţii. Un arc fără săgeată, un arc sonor. O răspântie ţâşnitoare. Notă cu notă, lovitură cu lovitură e trasă coarda. Balistica ei conjugă loviturile grele, suspendate şi verticale ale omului şi pianului. EL şi EA ştiu cu antenele: instrumentiştii au în faţa ochilor semiluni negre. Ochii şi vocile lor n-au grai. Pianul şi contrabasul de după ora 22 sunt fluizi şi încremenesc. Uneori ei aud un ţăcănit, apoi un clinchet fin, ca al unui clopoţel minuscul de argint. Vasăzică a mai venit un al treilea muzicant, jos.

Acum ceasornicul ei brăţară prinde lumina unui felinar şi o radiază. Fasciculul e mic şi stins şi nimereşte ochiul pe diagonală. De ieri EA vede ceasornicul foarte aproape. Distanţa iar s-a micşorat. Curând micul ceasornic de damă de pe mâna ei va fi chiar lângă unul din ochii lui. Am să număr minutele, se teme EL. Fiecare notă de jos este o mică unitate de timp. Acum pereţii nu mai sunt decât la o palmă unul de altul. Printre ei, icoana, Nefertiti cea vie, se înghesuie spre EL.

„Mai departe nu poţi să ajungi", zice EL. Ea îşi ridică o clipă privirea de pe mâinile albe cu ceas. Cum aşa, braţele ei sunt de hârtie? De jos EL aude ţăcănitul, o tăcere, clopoţelul care zornăie aproape imperceptibil, o tăcere încordată, strunele destinse, pianul mai înăbuşit decât aiurea. Doi sau trei nebuni.

De îndată ce cromul minusculului ei ceasornic îmi atinge irisul lovesc. Nu-mi rămâne decât legitima apărare. Un foarte scurt moment i-a pricinuit EA dureri în iris cu ceasornicul ei cromat. Atât de scurt încât EL n-a băgat de seamă lovitura dată de el însuşi. „M-a învins, îşi zise el. M-a doborât cu micul ei ceasornic, cu micile ei minutare". Dar când corneea i s-a vindecat, a văzut-o pe Nefertiti roşie pe pardoseală.

De sub planşeu a răzbit sus o notă a contrabasului, una a pianului şi apoi a urmat un interval. Pereţii se depărtaseră milimetric. O nouă ţăcănitură, o

notă a pianului, o liniște îndelungă, o coardă joasă vibrând înăbușit și sfornăind ca o insectă care respiră. Apoi a dat EL în pardoseală cu piciorul. Lovitura s-a acordat cu basul, apoi a urmat pianul, intervalul, clopoțelul, lovitura cu piciorul pe pardoseala de lemn, apoi pe prima treaptă a scării. Acolo a așteptat. Basul, pianul, interval, clopoțel, călcătură pe a doua treaptă în jos... Pian înăbușit – bas prelung – țac – lovitură – interval – picior. Se micșorau pașii, se apropia ușa. Și la fel ca ceilalți trei așezați unul câte unul lângă perete, nu departe unul de altul, lipiți ca niște fluturi, avea și EL ochii vineți, umflați și încercănați. Și făcu mișcări ciudate cu degetele. Surdă, vibrația basului, coarda cea mai de jos, rezonanța pianului, liniște, țac, clopoțel de argint la hotarul perceptibilității, călcătură.

Oamenii sunt de piatră.

UN MONUMENT TEMPORAR

Erau atât de multe aparatele de zbor care coborau şi se înălţau vertical, încât în zborul lor puteai descoperi un anumit ritm, un fel de regularitate, ca şi cum în fiece moment vreo zece din ele se urcau concomitent în văzduh şi în fiece moment tot atâtea coborau.

Strada 82 era cea mai aglomerată din tot districtul 214. Pe benzile rulante mii de oameni se deplasau spre casă. Vorbeau între ei prin nişte microfoane minuscule, instalate în faţa gurii, sub globul transparent, de iarnă, şi legate cu o bandă de metal care trecea pe obraz ca o rană liniară. De fapt era cam prea cald pentru globul de iarnă. Cei mai mulţi oameni se temeau însă de o bruscă şi uşoară fluctuaţie a temperaturii. Se întâmplase destul de des ca serviciul de stabilizare meteorologică să fie neputincios.

În chenarul galben al ziarului, Bengtson citi un articol amănunţit despre starea vremii: temperatura cea mai ridicată (pentru acest anotimp) din ultimii 21 de ani. Azi temperatura maximă: 12°C. De 6 zile timp frumos. În următoarele 3–4 zile: se speră că vremea va putea fi stabilizată pe acest interval. Duminică timp potrivit. Sub chenarul galben se afla prima serie de fotografii mari, în culori, cu scurte legende dedesubt. Aruncă o privire pe un articol tipărit în albastru despre traficul maritim în jurul Americii. Încetul cu încetul se lăsă amurgul, atmosfera începu să se coloreze. Aerul de deasupra clădirilor deveni mai întâi galben şi apoi, un timp mai lung, portocaliu, apoi roşu deschis: accentuarea simbolică a apusului de soare, trecând spre purpuriu şi apoi spre verde. Verdele ţinu de două ori mai mult. Era liniştitor. Apoi culoarea se schimbă din nou. După vreo 15 minute culorile intermediare, pastelate, ale amurgului aveau să fie înlocuite de iluminaţia nocturnă, mai vie.

Bengtson cască. Îşi mai aruncă o scurtă privire spre celelalte informaţii tipărite în ziar cu litere mari, apoi îl împături şi îl puse bine. Un aparat alb al poliţiei coborî foarte brusc, vertical, pe drumul de beton. Vibră o clipă, iar motorul rămase în funcţiune. Cei patru poliţişti îşi rotiră privirea şi vorbiră scurt între ei. Apoi maşina se înălţă cu un zgomot lin în văzduhul devenit între timp albastru-pal.

Până la districtul 216 mai era o bucată bună. Se afla nu departe de marile linii de transport spre sud. Bengtson îşi zise: cum ajung la intersecţie, iau banda rulantă. În districtul lui nu se făcea iluminaţia aerului. Acolo, noaptea, puteai să vezi uneori stelele şi era şi zgomot mai puţin. În anumite locuri se putea auzi freamătul ciudat al vântului. Încă ceva care mă odihneşte, cugetă el. Din ce în ce mai intens tânjea, aproape instinctiv, după factorii odihnitori ai vieţii cotidiene, şi ştia asta. Lucruri de care înainte nu prea se sinchisea.

Îmbătrânesc? se întreba el. Sunt surmenat? De ce nu asculţi muzica recreativă, ştirile, de ce nu locuim şi noi într-un district mai frumos, unul cu iluminaţia atmosferei, îl cicăleau soţia şi fiica. O puteţi vedea pe cea din districtul 214, zicea el. Cum te-ai mai demodat, tăticule, aşa sunau reproşurile.

Simţea că trebuie să ia seama să nu devină un neadaptat tipic. Ci du-te la un psihiatru, eşti din ce în ce mai nervos, o auzea zilnic pe nevastă-sa spunându-i. Înainte erai dornic de viaţă, plin de elan, acum eşti mai degrabă deprimat decât echilibrat. Păi dacă îmbătrânesc, răspundea el invariabil. Dar simţea, ştia că era într-adevăr de câteva ori mai deprimat decât ar fi fost normal. Tensiunea de zi cu zi. Ca de pildă azi: să se ducă la centrul local de conjunctură în domeniul locuinţelor şi stabilizării, să răspundă la întrebările verbale, să completeze formularele. Şi tot timpul zgomotul insuportabil al maşinilor, vocile din casca telefonică, muzica. Şi mai ales oamenii grăbiţi care te împing şi te îmbrâncesc când trec pe lângă tine. Şi statul în picioare: iarăşi ceva care te istoveşte, te doboară. Sunt mulţi care se aşază pe vine pe banda rulantă, lucru pe care persoanele de la un anumit rang în sus nu şi-l pot permite. E un lux pe care şi-l permit copiii, tinerii şi cei care nu sunt nevoiţi să se teamă că-şi pierd prestigiul. Către toţi cei ce ne aud, către toţi cei ce ascultă... Iarăşi se difuza un comunicat al poliţiei. Cu o senzaţie de greaţă, Bengtson întoarse butonul aparatului de radio la zero. Greaţa îi rămase. Îi deveni tot mai intensă, transformându-i întreaga fiinţă, căci odată ce se instalează greaţa, sila, te obsedează, iar mintea începe să ţi se frământe, să pipăie cu nişte antene imaginare, ca pentru a afla de unde vine, cum, de ce. Îi trecu pe dinaintea ochilor filmul fiinţelor, al oamenilor din faţa lui, de lângă el: numeroasele fiinţe în mişcare, trupuri verticale, spinări, capete, cu globuri, braţe, picioare. Persoane, indivizi, mulţi, numeroşi. Eul se simte înghesuit, ştie că trebuie să se mulţumească doar cu un locşor de nimica toată. Să împartă spaţiul, oxigenul, viaţa, cu miliarde şi miliarde de alţi indivizi. Asta nu mai e viaţă, îşi zise el, ci viaţă *cu* alţii, *pentru* alţii. Omul e o fiinţă socială, spuneau lozincile. Oare e adevărat că un om în singurătate ar muri?

Şi simt că devin tot mai singuratic, cugetă el. Să ridici un zid împrejurul tău. Sunt unii care au izbutit să facă asta. Aşa e Jo, căruia îi merge foarte bine în grădina lui. Sunt tot mai mulţi oameni care pun la încolţit seminţe şi cresc plante în răsadniţe anume proiectate. O modă pentru unii, un snobism. Pentru copii e recomandabil: îi învaţă cum a fost acoperit pe vremuri globul pământesc cu viaţă vegetală şi cum a crescut acea viaţă, cum s-a reprodus. La urma urmei, cele câteva grădini botanice pe care le mai poţi vizita azi nu oferă *acea* ilustrare documentară amănunţită pe care o obţii în propria ta

răsadniţă. Dar o obţii temporar. Numai că Jo e un pasionat: comandă de la toate centrele istorico-botanice din lume seminţe de plante care au trăit pe vremuri în aer liber. Şi numai autentic arhaice! Nu hibrizi curioşi, din cei mai noi, obţinuţi în laborator cu materiale şi celule sangvine care produc exemplare vii ciudate, de nerecunoscut.

Poate că în fond acesta fusese motivul, resortul membrilor micilor cluburi de băutori. Să ridice un zid din păstrarea vechii şi uitatei, – aşa spuneau ei, – plăceri de a bea. Oamenii care preferau înceţoşarea alcoolică sedativelor, ca pe vremuri. Azi nu mai sunt mulţi cei care se cramponează nebuneşte de băuturi amare sau neplăcut usturătoare, ca berea, whisky-ul sau cum le mai zice, şi care susţin că gustul lor îţi poate da satisfacţie. Azi, când există băuturile dulci şi calmante, care împreună, cel puţin, produc o senzaţie mai intensă şi totodată mai plăcută.

Gândul îi zbură la Lary şi la Hen, pe care nu-i mai văzuse de o groază de vreme. Erau membri înfocaţi ai clubului de băutori. Încet-încet îi veni în minte întrebarea de ce nu i-ar căuta *acum* pe băieţi la club, unde îşi făceau veacul. Îşi aminti de vorbele lor: când bei, ai ceva de făcut. Când bei stai de vorbă. Conversaţiile sunt rare în ziua de azi, sau scurte, niciodată ca lungile taclale, discuţii, sporovăieli, explicaţii, de odinioară. De altfel, dacă iei o pilulă, stai şi aştepţi, nu mai vorbeşti. Zaci şi aştepţi, şi merge atât de repede, încât abia ai înghiţit-o şi te-a şi cuprins moţăiala. Dar dacă bei, simţi la început satisfacţie, apoi treptat voluptate şi mai târziu sete, şi simţi că *durează*.

Ai să vezi, zise Larry, cel cu ochii roşii, bizari. Suflând alene fumul de ţigară, îşi plimbă privirea asupra lumii. De pe acoperişul de aterizare al zgârie-norului se putea vedea oraşul vechi, sau locul lui de odinioară. Acolo unde pe vremuri fusese un locşor, un colţişor sau un spaţiu liber, se aflau acum parcaje betonate, terenuri metalice de aterizare, piste oblice de decolare şi uriaşele maşini electronice, creierii vieţii de toate zilele. Instalaţiile cibernetice din care se puteau auzi în mii de locuri cele mai variate ţăcănituri şi hârâituri. Cât vedeai cu ochii: blocuri de locuinţe, clădiri turn, drumuri de beton, nenumărate antene colective. Cu binoclul se putea urmări desenul abstract de la baza blocului până la peste 40 km. Dincolo de această limită blocurile şi liniile, în aparenţă foarte mici, continuau la infinit. În multe locuri zidurile erau colorate. Clădirile erau vopsite în diferite nuanţe, ca să fie uşor de recunoscut, ca nişte jaloane, şi totodată ca să rupă întrucâtva monotonia.

Sus în văzduh domnea, la diferite înălţimi, o îmbulzeală ca de furnicar. Pretutindeni se vedeau aparate de zbor şi mici puncte în depărtare.

Priveliştea aceasta nu se întindea numai până unde ajungea privirea, ci şi mai departe. La treizeci de kilometri, mai încolo, la o sută de kilometri, la două sute şi cincizeci de kilometri spre dreapta, la încă nouă sute de kilometri mai departe, la încă două mii de kilometri spre sud, spre nord, spre toate punctele cardinale. De fapt e impresionant, îşi ziseră Bengtson, Larry şi cei doi – pentru Bengtson – străini. E impresionant să ştii că tot uscatul e zonă de locuit, că tot uscatul e plin de oameni. Până la malurile mărilor, pretutindeni clădiri; tot uscatul e plin de oameni. Până la malurile mărilor, pretutindeni clădiri, drumuri carosabile, suprafeţe pe care miliarde de oameni locuiesc, muncesc, trăind cu instalaţiile lor cibernetice pentru producerea de hrană, materiale, celule vitale, iluminat, încălzit. Sus pe zgârie-nori îţi puteai face o idee despre toate acestea. Numai la stânga districtului nu continua. Acolo era apa, portul cu zidurile cheiurilor lui înalte ca nişte turnuri şi cu antrepozitele lui înzidite. Pe vreme frumoasă masele de oameni se îmbulzeau într-acolo şi se uitau, de pe terasele făcute în întregime din sticlă, printre propriile lor picioare, la priveliştea de dedesubt. Terasele erau suspendate până departe deasupra apei. Oamenii asistau la spectacolul captivant care se desfăşura sub ei sau în faţa lor: navele mari care deveneau deodată vizibile în mijlocul golfului sau printre diguri, când ieşeau la suprafaţă, spintecând foarte lent oglinda apei. Şi apoi deschiderea şi descărcarea lor cu ajutorul macaralelor scunde şi lungi. După câteva ore sau zile, dispăreau iarăşi în câteva clipe, se scufundau, sau erau pe drum spre alte continente, o călătorie aventuroasă de trei, uneori până la şase zile: până la capătul lumii.

Pe măsură ce treceau jumătăţile de oră simţea că se schimbă, că devine alt om. Simţea că dorinţa lui ascunsă se aprinde, creşte, că ia naştere alt soi de energie, o adevărată răzvrătire. Îşi dădea seama că totul ar putea să dobândească alt sens, că resemnarea face loc unei revolte împotriva vieţii atât de complicate. Sentimentul de independenţă tot mai puternic, pe care îl ştia aproape. Revolta tot mai mare *împotrivă*. Împotriva modului de organizare.

Împotriva soţiei, care nici nu era soţie sau nu era decât în parte. Şi aşa erau toate soţiile, aproape maşini electronice şi ele, maşini artificiale, aceste ambiţioase reci şi metodice, aceste posesoare mulţumite. Şi în acelaşi timp sentimentul de frustrare, frustrare înnebunitoare, ştiind că nici tu, nici nimeni nu le mai poate satisface vreodată, nu le mai poate face să aibă un orgasm firesc. Desfăşurarea monotonă a relaţiilor sexuale, pilulele de autosatisfacere, pe care le luau şi fără de care nu puteau ajunge niciodată la punctul culminant. Punctul culminant care venea întotdeauna banal de lent şi pe care îl puteai privi fumând calm. O urăsc. O urăsc.

În timp ce se uita îngândurat, de pe platforma acoperişului, peste oraş, în direcţia mării invizibile, Larry continua să-l privească, până ce Bengtson îşi dădu seama că e privit. Ei, ce zici, te înscrii în club sau nu? Bengtson dădu grav din cap. E curios, ciudat, zise el, cum ţi se poate schimba brusc felul de viaţă, chiar dacă eşti la o vârstă, hai să zicem, mijlocie: treizeci şi şapte de ani.

Eh, râse Larry cu o uşoară nuanţă de cinism: mai ai timp. Gândi: e cu un an mai tânăr decât mine. Oftă adânc, îşi drese glasul, deschise braţele respirând. După ce te obişnuieşti te aşteaptă mult mai mult. Până atunci mai trebuie să înveţi să faci deosebirea cu limba, şi să înveţi să apreciezi, să guşti diferitele faze. Dar să ştii că nu e greu. Pe vremuri, demult de tot, băutura avea şi părţile ei negative: mahmureala, limita de alcoolizare. Specialiştii ingenioşi le-au venit demult de hac. Pentru un începător e un avantaj enorm. Recuperatorul stă gratis la dispoziţie, folosirea lui e cuprinsă în cotizaţie. O cură de respiraţie, o injecţie neutralizantă.

Bengtson: Ştii ce m-a determinat să te caut?

Primul străin: Munca de zi cu zi, fişa de pontaj, ordinea, organizarea. Nevasta mai mult ca orice, poate, ca pe noi.

Al doilea străin: Să le fim recunoscători nevestelor: ele ne-au împins spre băutură.

Larry (cu ochii închişi): Dacă cel puţin s-ar putea elimina zbârnâitul şi vâjâitul aparatelor de zbor, la nevoie măcar pe jumătate, totul ar fi mai suportabil.

Bine ameţit, Bengtson se găsea pe baza rulantă a străzii 90. Era seară: oamenii mişunau în toate direcţiile. Prea puţine gânduri metodice şi sociale îi frământau mintea. În el, în întregul lui trup, totul era o calmă siguranţă, o forţă. Nişte poliţişti în alb îi apărură în faţă. Stăteau înşiraţi lângă banda rulantă. Lămpile intermitente, portocalii, ale aparatelor de zbor îi atraseră atenţia. Un panou mare avertiza: evacuaţi banda din mijloc şi banda din dreapta (banda rapidă). Treceţi în partea stângă. Oamenii se înghesuiră pe banda indicată. Apropiindu-se de piaţă, Bengtson desluşi o mulţime imensă care privea ceva. Îşi reglă microfonul minuscul şi îl întrebă pe un trecător de lângă el, căruia îi atinsese mai întâi braţul, ce se petrece. Aici urmează să se facă prima demonstraţie în public cu monumentul temporar, zise omul. Bengtson îşi aminti numaidecât de popularizarea făcută în acea zi la radio şi la televiziune şi de anunţul din ziar. Sub influenţa alcoolului preistoric porni, acum fără să se mai grăbească, împreună cu alţi curioşi de pe banda rulantă şi îşi căută un locşor în faţă, în noianul de oameni care creştea în fiecare

minut. Îşi prezentă legitimaţia de serviciu şi, ca urmare, putu trece. Nu avea în faţa lui decât două rânduri de privitori. În mijlocul pieţei fusese lăsat liber un spaţiu pătrat. În dreapta se afla un mic container metalic cu o maşinărie deasupra. În imediata apropiere a containerului se agită un mic grup de oameni. Demonstraţia avea să dureze o oră, după care urma să fie repetată în alt district. Înainte de a fi introdusă în producţie, maşina (care era extrem de scumpă) fusese programată să facă un turneu de demonstraţii de câteva săptămâni.

În apropiere de echipa de tehnicieni şi de învăţaţi fuseseră plasaţi reporterii TV cu camerele de luat vederi şi ziariştii din străinătate. Începu să domnească o activitate febrilă. La un moment dat, Bengtson se întrebă ce căuta el acolo. Nu mai vreau să văd mulţimea şi acum îmi caut iarăşi un locşor în mijlocul ei. În faţa lui se afla un gogoman pe care îl cunoştea şi care, de îndată ce întoarse capul şi îl recunoscu, încercă să lege cu el o conversaţie. Dar din fericire răsună anunţul de avertizare şi prin mulţime trecu vibraţia de înaltă frecvenţă, care pătrundea până în măduva oaselor. Toţi îşi aţintiră privirile. Din maşinăria din dreapta ieşi un fel de rază de lumină sau o flacără, care se întinse până în mijlocul vastului spaţiu liber şi începu să formeze un nor ciudat, la câţiva metri deasupra solului. Norul crescu şi luă o înfăţişare bizară şi apoi o formă determinată, care rămase neschimbată. O statuie voluminoasă, abstractă, de câţiva metri înălţime, stătea suspendată în repaos deasupra pieţei; fu străbătută în masa ei şi la suprafaţă de ciudate nuanţe colorate, şi deodată rămase stabilizată, ca statuie gazoasă şi totuşi cu aspect metalic, cu un luciu ca de aluminiu. Mulţimea, la început doar mirată, privi surprinsă monumentul. Acesta este monumentul temporar, fură cuvintele difuzate prin radio. Substanţa, forma, urmau să se păstreze aproximativ o oră, după care aveau să se estompeze şi să dispară. Era necesară cam o jumătate de oră pentru a se încărca şi regla din nou maşina, în vederea repetării experienţei. Un profesor urma să facă o scurtă expunere.

Dându-şi perfect de bine seama şi fiind absolut conştient că de curând devenise un alt om, un om nou, Bengtson privi ceva mai puţin mirat monumentul temporar decât l-ar fi privit altă dată. Un puternic sentiment de repulsie îl cuprinse. Mai înainte cu siguranţă că acest sentiment n-ar fi fost atât de pronunţat şi de categoric. Dar azi, acum, la ora 22, după ce mocnise nelămurit luni de zile, se născuse în el ceva. Luni de zile existase şansa ca această încolţire mocnită să ducă la o completă şi docilă supunere, resemnare sau delăsare. Dar acum ştia că o nouă energie îl însufleţeşte. O forţă pe care o resimţea ca pozitivă, dezgust, revoltă, pusese stăpânire pe el, aşa cum un inamic cucereşte un oraş. Revolta împotriva monstruozităţii

care se desfăşura în faţa lui. Îşi zise: aşadar, iată începutul unui nou chin zilnic. În curând, pretutindeni, aerul, spaţiul, va fi înţesat cu monumente temporare, cu statui de propagandă şi publicitate. O obligaţie zilnică de a asista la o nebunie în plus.

Oamenii văzură că cineva din rândul al doilea sau al treilea se înghesuie să treacă mai în faţă, îl văzură că se îndreaptă spre maşină, că vreo câţiva tehnicieni îl privesc întrebător şi cercetător şi că o persoană se duce spre el. După aceea văzură cum se apropie Bengtson de cabina de sticlă a instrumentelor de control şi cum începe deodată să dea cu picioarele în ea spărgând-o, cum smulge câteva sârme, cum încearcă să răstoarne cu piciorul stâng mica maşină, în timp ce un grup de cinci oameni îl înşfacă şi îl iau de acolo. În cele câteva secunde în care se petrecuse impresionantul incident, monumentul temporar începu să tremure, fu acoperit de o lumină puternică şi deodată dispăru. Încetase să existe. Iarăşi câteva secunde de uluire, apoi două persoane săriră în faţă, şi încă două, şi încă, un fel de multiplicare de personaje, care se năpustiră asupra lui Bengtson. Răsunară strigăte în receptoarele individuale din interiorul globurilor: linşaţi-l, linşaţi-l. Şi brusc un val turbat de fiinţe omeneşti se năpusti asupra făptuitorului, distrugătorului, rupându-l aproape în bucăţele. Trupul lui imobil fu preluat de agenţii de poliţie în alb, iar mulţimea fu împinsă înapoi, presată, de avioanele pneumatice care bâzâiau la o jumătate de metru deasupra pavajului. Radioul vesti clar şi rapid cele întâmplate. Toţi cei care stătuseră acasă în faţa televizorului asistaseră şi ei. Şi fix cu zece minute mai târziu se putu citi în foto-ziare: Monumentul temporar distrus de un barbar. Brutalul reacţionar sau iresponsabilul a fost linşat de mulţime.

EXPLOZIE

Într-un câmp vizual nedesluşit, cu subîmpărţiri şi cu pete, se mişcă ceva, ceva care vine dintr-un adânc întocmai ca de sub suprafaţă. Are contururi vagi, dar numaidecât urcă până la suprafaţă şi atunci contururile i se desenează cu precizie. E un corpuscul oval; se încreţeşte un pic şi apoi porneşte glonţ. Apoi se opreşte. O mică formă înfricoşător de liniştită. Dispare pe jumătate sub o pată vaporoasă, prin care e din nou vizibilă cu contururi voalate.

A dispărut brusc din câmpul vizual rotund, din ocular, din ochi. Să aşteptăm cu răbdare. Deodată intră iarăşi glonţ în cerc. Are loc o contracţie bizară. Se umflă, se strânge şi brusc, se scindează. Acum sunt doi corpusculi. Reproducere asexuată. Corpusculii se vor scinda şi ei, de un număr nesfârşit de ori. În câteva ceasuri se vor fi înmulţit, generoşi şi activi, de nenumărate ori.

Corpusculii scizipari nu se mai văd. Acum se văd bastonaşe. Se mişcă sau stau pe loc nemişcate un scurt răstimp. Un bastonaş atinge în unghi drept alt bastonaş, apoi porneşte mai departe. Beţişoare lungi şi subţiri, transparente ca sticla, altele gri închis.

Şi apoi globulele. Printre beţişoarele lente, care se rotesc în jurul propriei lor axe, globulele negre gonesc talmeş-balmeş încolo şi înapoi, evitând fără greş orice atingere între ele. Acum globulele par să se rostogolească, apoi să lunece. O bilişoară, altă bilişoară, în zigzag, gonesc palpitând în şi din câmpul vizual. Şi în toate direcţiile. Globule. Bastonaşe. Balet de virguliţe şi punctuleţe. O bilişoară atinge un bastonaş şi dispare în el. Semnalul a fost dat. O liniuţă şi o biluţă. Şi să tot mănânce. Bastonaşele mănâncă globulele. Acum au loc radicale schimbări de formă. Bastonaşele se umflă, se încovoaie, devin cerculeţe închise, ineluşe, inele elastice, mlădioase, care se îndoaie, se mişcă. Între o globulă şi un bastonaş: un ineluş. Ineluşe elastice vii sub bastonaşe şi sub punctuleţe negre. Punct linie, linie, punct punct punct inel punct, inel linie inel. Lucruri noi se nasc cronometric. Devin mai mari sau dau naştere altor forme, aceste microorganisme. Un număr infinit de adaptări. Le poţi pune la un loc în castronaşe, în borcănaşe, zice vocea, le poţi hrăni abundent, poţi forma din ele un terci. O cocă vie. Coca vie ia formă extensibilă; lipicioasă şi extensibilă, dintr-o singură bucată. Deschizi un castronaş şi deşerţi din el un pic de terci: rămâne atârnat de buza castronaşului şi se balansează ca un clopot mucilaginos, viu, se contractă, se întinde, se ridică, apoi cade la loc. Gri-albăstriu cu margine verde deschis sau verde ca marea. Apuci de capăt, zice vocea, îl ridici între degetul mare şi arătător şi îl îndeşi înapoi în castronaş. Îşi reia înfăţişarea de fluid omogen.

Uneori prezintă nuanţe colorate frumoase. O dungă roz, un văl purpuriu, picăţele galbene. O prismă minune, zice vocea. Să priveşti materii noi, miraculoase, să le cultivi, să te joci cu ele. Mereu ceva nou. Vocea spune: recentă descoperire formidabilă. Se descoperă microorganisme vii într-un minereu, şi încă în minereul cel mai ucigător, în cel de uraniu. Există deci microorganisme rezistente la cele mai puternice radiaţii radioactive. Trăiesc în ele. Mereu ceva nou. Să se experimenteze mereu, zice vocea. Cu nuanţe colorate, vii, cu forme minuscule, schimbătoare, microorganisme.

Personajele de pe stradă, – căci e cu adevărat o stradă, – se mişcă, păşesc, se grăbesc talmeş-balmeş unele printre altele. Zigzaguri mai mici şi mai mari între ele. Sunt oameni. Să mă uit bine, atent. Fireşte, căci şi eu sunt pe stradă. Acum văd. Sunt printre ei. Dar izolat de ei, în mijlocul străzii largi şi fără circulaţie. Toţi oameni. Toţi oameni. Ia naştere un fel de sforăit în aer. Are un ton lugubru. Persoanele se uită în sus. Sforăitul se apropie, devine mai furios. Oamenii se opresc, iscodesc cercetător spaţiul aerian. Cerul e de un albastru imaculat, nu se zăreşte niciun nor, cât de mic. Vreme frumoasă, dar unde e soarele? Nu se vede nicio maşină, niciun aparat de zbor. Zgomotul s-a intensificat şi a devenit un hârâit puternic. Un hârâit puternic, sec, ca al unui ferăstrău mecanic de mare turaţie. Oamenii stau ţintuiţi locului, fără să vorbească, şi ascultă, şi privesc. Capetele lor sunt îndreptate în sus. Încearcă să descopere ce se petrece, ce este. Sforăitul hârâitor este asurzitor. Nu se zăreşte nimic. Sforăie aaaaeeeeerr. Totuşi nu este un sforăit egal şi monoton.

Vocea spune: priveşte pictura, priveşte opera de artă. Omul-artist lucrează, creează, experimentează. Pictura are nuanţe fine. Materie transparentă verde ca marea cu pete vaporoase bleu şi câte o dungă trandafirie ici şi colo. Culoarea se mişcă. Ies la iveală felurite soiuri de purpură, evoluând spre castaniuri bogate. Pe neaşteptate devin vizibile nişte globule şi apoi nişte bastonaşe lacome şi zeloase, dar neiertătoare. Se petrec tot felul de schimbări. Deodată un fir negru străbate glonţ materia care devine mai puţin transparentă. La început imperceptibil, uşoara ondulaţie a crescut şi devine o cocoaşă. Mai încolo a început ceva să încolţească. O sămânţă. Sub lămpile calde şi sub razele ultraviolete a răsărit o plantă mică în carnea roşie din partea stângă a tabloului. În partea de jos carnea roşie, pe jumătate fluidă, începe să se reverse peste ramă. Un lob ca de cauciuc atârnă în jos. Artistul potriveşte poziţia tabloului. Îl pune în mod mecanic pe orizontală. Lobul roşu se retrage. După câteva ore va forma o sferă, poate. Numeroşi privitori urmăresc fascinaţi formele şi nuanţele schimbătoare ale enormei opere de artă.

Hârâitul sforăitor este categoric monoton. Dar când asculţi foarte atent pare că are unele variaţii. La fel ca atunci când asculţi extrem de atent tic-tacul unui ceasornic sau zumzetul unui instrument sau aparat electric fin. Oamenii stau încremeniţi pe strada largă şi fără circulaţie, fără vehicule. Nu sunt acolo decât oameni, oameni, cu faţa ridicată în sus, cu auzul în alertă, cu ochi care se rotesc încet, încercând să sondeze spaţiul aerian, să-l cerceteze. Sforăitul devine tot mai puternic. Devine tot mai agasant. Tot mai sinistru. Nu se vede nimic, dar acum se aude cum coboară sforăitul. Unii fac speriaţi un pas, câţiva paşi înapoi. Dar ce înseamnă înapoi când vine de sus ceva invizibil. Jos nebunescul aeeeeerrr nu mai poate fi auzit, şi apoi brusc: o explozie formidabilă. Pare să dureze ceasuri întregi, pentru că atunci când te aruncă în aer o explozie, când eşti dezintegrat, nu mai există timp, de parcă explozia ar fi veşnică.

Vocea spune: în ziua următoare privitorii s-au şi adunat iarăşi în faţa operei de artă. Cei care au venit noaptea din nou ca să privească vor reveni abia târziu în timpul zilei, căci acum se duc să se culce. Te uiţi câteva ore şi apoi vii înapoi mai târziu, când au luat naştere forme noi şi când s-au conturat mai clar unele variaţii. Da: plasma care picură sincronizat hrăneşte plantele minuscule încolţite şi florile de carne, bacteriile uriaşe, mărite acum de 500.000 de ori cu radiaţii şi mijloace artificiale. Artistul-biolog, pictorul, sculptorul, biologul, chimistul, în echipă sau individual, creează, creează subtil.

A doua zi în tablou bate un fel de inimă. Izolată frumuşel, o bucată de carne bate slab şi ritmic. Privitorii din afara cabinei de sticlă pot auzi pe rând bătaia cu ajutorul unui microfon şi al unui aparat de ascultat. Vocea spune: în ziua următoare tabloul, sub influenţa unei temperaturi ridicate şi a unei iluminări şi alimentări şi aşezări altfel reglate, va răspândi pentru prima dată un miros. De nerecunoscut. Un miros slab, fad, nu neplăcut, nu de putregai sau de descompunere. Un miros slab, chiar întrucâtva plăcut. Un miros de plante şi de carne sănătoasă, amestecat.

Iar la trei zile după a treia zi, spune vocea, în faţa celor care priveau atunci întâmplător prima pictură experimentală vie, mişcătoare, s-a petrecut lucrul cel mai de necrezut. Niciodată aşteptat. Nemaipomenit. În formele şi părţile (izolate unele de altele) ajunse acum la o înaltă dezvoltare se formaseră mici goluri şi găurele şi căpăcele, deschise şi care se închideau. Se prescrie o linişte deplină în mica sală ţinută în întuneric, unde tabloul viu experimental evoluează şi e hrănit şi îngrijit sub nişte aparate de iluminare şi de iradiere speciale. Numai bazinul de germinare e scăldat în lumină. Într-

o liniştе şi izolare deplină, într-o căldură germinativă şi în lichide şi picături nutritive, trăieşte, se transformă, creşte sau se usucă, lâncezeşte pe alocuri, opera de artă a omului.

Din când în când un savant deschide parţial bazinul de germinare ca să pună ceva la punct. Întâmplător, în a şasea zi, oamenii prezenţi atunci fură martori ai evenimentului de necrezut: în difuzorul în care se puteau auzi bătaia inimii şi uneori zgomotul slab al unei picături, auziră deodată un freamăt, un oftat. De atunci opera de artă produse cu regularitate sunete uşoare, nelămurite, un fel de suspine.

Acum omul deveni încă şi mai agitat. Se întoarse pe partea cealaltă; era obosit de călătorie. Căci fuseseră plecaţi la drum, mult timp. Şi ce liniştită îţi pare casa, ce goală şi ce părăsită, când intri iar în ea după o absenţă de câteva săptămâni! Ce minunat îţi răsună atunci paşii pe plăcile de pardoseală din vestibul şi pe parchetul care trosneşte în camera de zi, şi uşa din dos pe care abia acum o descui şi care se deschide scârţâind. Şi vezi grădina: liniştită, neatinsă, iarba crescută mult a năpădit în parte cărarea. Câtă prospeţime în toate acestea şi câtă liniştе. Lada de gunoi stă în mijlocul curţii de serviciu, sub chioşc. Cum a ajuns acolo? Se duce spre ea. Ce miroase aici aşa? Ridică puţintel capacul şi sare numaidecât înapoi, speriat de roiurile negre care îi zboară brusc în faţa capului ca nişte pietricele aruncate cu putere: muşte negre mari, care continuă să iasă din ladă. Îl trece un fior: câteva din acele insecte mari şi obraznice i se aşază pe cap, pe păr, pe umeri. Sare la o parte, îşi agită braţele în jurul capului. Sub chioşc se află tot mai multe muşte mari, cele mai multe se înalţă în văzduh şi dispar în copac şi peste zidurile grădinii, în curţile vecinilor. Şi duhoarea. Nu mai ies muşte din ladă. Se duce spre ladă şi priveşte cu groază: înăuntru e un fetus în stare de putrefacţie. În concluzie, zice vocea, nu-ţi lăsa niciodată lada de gunoi afară când pleci în călătorie.

Acum omul se trezeşte tresărind. E culcat pe spate. Deschide ochii mari. Neliniştea continuă să-l apese. Un coşmar, îşi zice. Tuşeşte un pic şi-şi întoarce din nou cearceaful peste pătură ca să nu-i mai vină lâna la bărbie. Se întoarce. Nu stă bine, se întoarce iarăşi pe partea cealaltă. Încearcă să se gândească la altceva. Nu-i vine mare lucru în minte. Aţipeşte din nou. Se gândeşte la ceva cu un ziar, răsfoieşte un ziar mare. Cineva e la comisariatul de poliţie. Spune: socru-meu are 79 de ani şi locuieşte singur pe strada Brădetului şi nu l-am mai văzut de câteva zile, locuinţa lui e încuiată şi nu se zăreşte niciun semn de viaţă înăuntru. I se dă un agent de poliţie să-l însoţească. Poate vedea printr-o crăpătură a ferestrei că bătrânul de 79 de ani stă culcat pe glaful ferestrei. Comisarul şi medicul satului reuşesc să pătrundă în locuinţă prin acoperiş. Se duc spre bătrânul de pe glaful

ferestrei. Sub trupul mortului doctorul descoperă o buturugă de lemn. Îndepărtează buturuga de sub cadavru. Deodată se aude o împuşcătură. Un glonte îl nimereşte pe doctor în mâna stângă. Sub bătrân se afla un mic tun, din cele folosite de oamenii de la ţară ca să sperie păsările. Bătrânul fusese un original. Montase pe armă o mică ţeavă şi pusese în ea gloanţe de revolver. Îndepărtarea buturugii a provocat descărcarea armei. O mică lovitură de tun. Glontele, care pătrunsese în încheietura medicului, a trebuit să fie extras la spital printr-o intervenţie chirurgicală.

Un băieţaş cu picioarele diforme se apropie, şchiopătând anevoie. Are faţa verde, de muribund. Spune: tăticule.

Trupul îi e stăpânit de o încordare insuportabilă, simte o căldură de parcă îl străbate un curent electric care creşte în intensitate şi care urmează să devină fatal din clipă în clipă. Trebuie să fie chestiune de secunde.

Acum se află în apropiere o femeie foarte urâtă. Îl priveşte ţintă, compătimitor, şi în timp ce şterge nişte pahare vorbeşte, dar el nu aude ce. O persoană cu un cap de broască ţestoasă le taie drumul, foarte repede.

Dezastrul creşte, neliniştea, teama neplăcută cresc. Cu o mişcare a piciorului azvârle păturile de pe el, se trezeşte pe jumătate. Copilul mai spune: tăticule. El se ridică în capul oaselor. Păturile îmi ţineau prea cald, îşi zice. Îşi roteşte privirea prin camera semi-întunecoasă. Se simte de parcă îl mai aşteaptă o constatare lugubră. Vrea să lepede totul de pe el. Cum este cu putinţă să ai o asemenea succesiune de coşmaruri, se întreabă el. Doar n-am mâncat nimic seara târziu. Nici n-am citit, nu sunt nici surescitat sau surmenat. S-a întâmplat ceva? Încearcă să-şi reamintească dacă în cursul zilei s-a petrecut ceva care să fi putut constitui un prilej sau o asociere de idei pentru un vis urât. Adoarme din nou. Numaidecât se simte ameninţat. Bănuitor şi cu nervii şi simţurile într-o încordare extremă, se uită în jur, în timp ce înaintează pe strada părăsită. În depărtare se văd venind câţiva tineri, nişte derbedei. Îşi ţin mâinile pregătite, ca şi cum ar vroi să se ia la bătaie. El se uită în spate şi vede alţi trei. Acum sunt cu el într-un beci. Îl culcă la pământ şi spun cu voci stridente că o să facă ceva cu el. Nu te omorâm, nu, dar o să facem ceva cu tine. El strigă, vrea să le vorbească, să le explice. Dar ei au şi început să-l lovească, să-l brutalizeze. Se simte ameninţat de moarte, strigă după ajutor. Şi-a pierdut orice control asupra propriului trup. Cheamă, dar nimeni nu vine în ajutor. Se aude pe el însuşi strigând: Nora! În timp ce se aude pe el însuşi strigând acest nume, deschide ochii şi abia atunci se trezeşte speriat. Inima îi bate tare, respiraţia îi e accelerată. Transpir, îşi zice, dar picioarele îi sunt reci. Am să-mi caut altă

poziţie. Îşi depărtează picioarele ca o foarfecă deschisă şi-şi pune braţul drept sub pernă şi braţul stâng pe jumătate îndoit lângă piept, aşa că braţul se reazemă pe palmă. Are impresia că şi-a instalat prea jos capul. Îl dă mai pe spate; acum bărbia e mai în faţă. Mai rămâne treaz câteva secunde, dar începutul somnului îl cuprinde în mod reflex, ca şi cum visul ar trebui neapărat să continue. Atmosfera sumbră rămâne. Simte că un nou coşmar e gata să înceapă. Mai bine mă scol chiar acum, îşi zice. Dacă nu întrerup imediat atmosfera asta apăsătoare, nu încetează. Îmi scoate peri albi sau mă îmbolnăveşte de inimă. Au mai murit oameni în urma unui coşmar. În timp ce se scoală, un picior al patului se deplasează pe linoleum cu o mică pocnitură. Întunericul îl învăluie ca un veşmânt fantomatic. Are sentimentul limpede că e mort, că e un strigoi. Respiră adânc de câteva ori şi deschide uşa care îl sufocă. Uşa se roteşte cu un scrâşnet şi în faţa lui se află un gol întunecos. Înaintează încet, orbeşte, cu picioare nesigure şi-şi plimbă mâna pe perete în căutarea întrerupătorului. Într-o fracţiune de secundă îşi spune: poate că e ceva în casa asta, poate că a pătruns un spărgător şi am auzit inconştient ceva în somn, am avut o presimţire. Se gândeşte stăpânit de groază şi nesiguranţă, că tot bâjbâind pe întuneric după întrerupător va simţi poate brusc un om, sau se va împiedica de un trup întins pe jos. Găseşte întrerupătorul şi aprinde lumina. Are un şoc puternic. Încearcă nefiresc de repede să învingă orbirea. Se uită repede în jur. Nu se vede nimic deosebit. Treptele scării, una câte una, scârţâie tare. Cu auzul şi nervii încă încordaţi de sentimentul de catastrofă, se uită tot timpul peste parapet şi încearcă să distingă sau să perceapă dacă e ceva jos. Între timp atmosfera sinistră a mai cedat un pic. Aprinde lampă după lampă. Îşi zice: am să iau din beci câteva sticle de bere. Berea te destinde şi te linişteşte. Ajuns în camera de zi, se duce spre fereastră, dar îşi dă seama că e încă pe jumătate adormit. Dă storul puţin la o parte şi se uită afară, la maşină. Acum e lună; automobilul stă la locul lui, paşnic şi cuminte. Lumina indirectă a casei scării a stins-o, dar parterul e scăldat într-o lumină excesivă, ca şi albă. Uşa pivniţei scârţâie un pic când o deschide. Are şi ea nevoie de un pic de ulei, chibzuieşte el şi coboară scara de lemn alb. Pivniţa miroase a rece şi a piatră jilavă. De pe o treaptă pe alta, vede cele două goluri întunecoase, cele două încăperi. Aprinde, în amândouă, lămpile slabe fără abajur şi aruncă mai întâi o privire la stânga şi la dreapta. Apoi ia o sticlă şi încă una. Două cred că o să ajungă, îşi zice, pot oricând să vin să mai iau una. Ajuns la capătul de sus al scării beciului i se pare că a auzit un zgomot ciudat, tocmai când stinge lampa. Îşi ţine răsuflarea şi mai trage o clipă cu urechea. Intră în camera de zi. Ce ciudată i se pare acum, şi ce pustie. Ce noapte ciudată, îşi zice. Visurile urâte îmi joacă renghiuri, mă mai ţin încă în ghearele lor. Cum e cu putinţă?

Din sertarul bufetului scoate un decapsulator. Fiecare mişcare, fiecare sunet, pare amplificat de o sută de ori, îşi zice. Împinge sertarul la loc. Cu mâna stângă apucă sticla şi cu dreapta o destupă. Metalul lovit de sticlă zăngăneşte. Răsuceşte decapsulatorul şi brusc răsună o explozie formidabilă. Simte o presiune fantastică şi o lovitură în obraz, aşa încât capul îi este aruncat spre ceafă. Cade jos, picioarele lui lovesc şi zgârie cu degetele pardoseala, unul din papucii lui urâţi de piele îi cade. Mai scânceşte o dată, nu mai poate să respire şi nu mai ştie nimic. Trupul lui, cadavrul lui, e intact, dar din gură îi iese un pic de salivă şi i se prelinge ca un fir subţire care ajunge până la pardoseală, la parchet, unde se adună şi rămâne frumuşel pe loc ca o bilă lichidă, ca o mică perlă.

BROASCA ŢESTOASĂ

— De ce toate lucrurile frumoase trebuie cumpărate? De ce nu se pot obţine fără bani?

— De! Ştii la fel de bine ca şi mine că asta e o întrebare prostească, zise soţul ei.

Îşi vârî din nou în gură pipa scurtă şi o supse, în timp ce se apleca asupra eprubetelor. Întrucât pipa îi atârna în jos, fu nevoit să bage de seamă să nu i se prelingă salivă, căci avea întotdeauna multă salivă. Închise becul Bunsen şi agită lichidul încălzit. Soţia lui luă broasca ţestoasă în mâini şi o privi cu sentimentul cu care sunt privite toate lucrurile abia cumpărate sau achiziţionate. Capul broaştei se retrase lent sub carapace. Picioarele i se mişcau anevoie, ca şi cum ar fi fost obosită de o vârstă foarte înaintată. Dar lucrurile nu stăteau tocmai aşa: era un animal tânăr, care urma abia să mai crească.

Appo privi lichidul. Avea convingerea că materia aceea fluidă are puterea întăritoare a mii de doze mari de vitamine.

Era rodul a zece ani de activitate de chimist amator. Cum ajunsese la acest rezultat? De fapt nici el nu ştia, dar n-ar fi recunoscut niciodată că nu ştie. N-aţi practicat cu îndărătnicie niciun hobby când aţi fost în liceu sau indiferent unde? Aşa a început şi Appo. Împreună cu un prieten, şi-a procurat din magazinele de specialitate tuburi de sticlă flexibile, eprubete, şi la început cele mai elementare substanţe chimice. Spiritul de cercetător minuţios, dornic să analizeze şi să experimenteze, atât de agreat de francezi – Rostand, Curie, Duhamel, Carrel şi chiar Sartre – l-a îndemnat să se ocupe de chimie serile. Căsnicia lui cu Grena nu-i frâna cercetările, ci i le înlesnea. Nici unuia din doi nu prea îi plăcea să iasă în oraş. Soţia lui citea relativ mult şi îi aproba strădaniile, încurajându-le, deşi fără să le înţeleagă prea bine.

Ce urmărea Appo? De multă vreme biochimia îl captiva peste măsură. Făcea experienţe cu bulion de cultură, cultiva bacterii şi îşi îndreptase cercetările spre un anumit obiectiv: să realizeze ca specia să crească în dimensiuni şi să devină mai robustă. Încerca să obţină chiar lichide care să înlocuiască bulionul şi să creeze posibilitatea de a se obţine rezultate mai bune. Îşi experimentase unele extracte chimice pe animale mici şi ieftine, ca broaşte, gândaci, muşte, şoareci. Era convins că va găsi o substanţă care să poată fi preparată chimic şi cu care să devină posibilă o nebănuită înnobilare şi întărire a rasei.

Cu tratamentul hormonal se familiarizase demult. Numai extraordinara lui modestie îl oprise să publice rezultatele pe care le obţinuse cu pui de găină şi cu iepuri de casă peste măsură de dezvoltaţi. De altfel, o asemenea

minune, un pui de găină uriaş, nu mai era minune, de când în alte ţări mari se obţinuseră astfel de animale şi fructe uriaşe cu ajutorul unor tratamente ştiinţifice care de care mai originale. De altfel, Appo mersese mai departe. El încerca să găsească o substanţă mai nouă, mai eficace, care să întreacă în rezultate experienţele anterioare şi mai ales care să fie mai uşor de administrat şi să poată fi folosită şi de către om. Un fel de vitamină cu puteri ancestrale, care să poată fi luată în modul obişnuit şi care să producă infailibil mutaţii structurale fundamentale.

— Nu crezi, Grena, că te-ai cam pripit cumpărând o broască ţestoasă, acum?

— Păi chiar tu ai...

— N-am spus nimic precis, o întrerupse Appo, tremurând de enervare.

Soţia lui îl privi mirată şi pe jumătate speriată.

— Dar, Appo...!

Nu înţelegea cum de putuse soţul ei să se înfierbânte subit, cu toate că se obişnuise cu el demult. Tăcu şi se retrase de la locul lui de lucru. Luă în braţe broasca ţestoasă şi se îndepărtă, dezmierdând-o cu tristeţe, ca pe un copil.

Appo se puse din nou pe treabă. Îşi răsturnă un lichid gros pe degete. Pierzându-şi răbdarea, mormăi ceva, ca pentru sine, şi neutralizâ lichidul cu o substanţă dintr-o sticluţă colorată. Era în culmea agitaţiei, pentru că ştia că se află foarte aproape de ţintă. Uneori îl treceau fiori prin spinare şi prin şale când se gândea că lucrurile se precipită. Rezultatele nu puteau întârzia; trebuia să ajungă la ele.

În ochii unui profan, atelierul lui Appo ar fi evocat imaginea unui laborator de alchimist medieval. Totuşi, nu părea chiar de tot imposibilă realizarea în scurt timp a obiectivului pe care Appo şi-l imaginase aproape intuitiv.

Îşi luară rămas bun de la amabila gazdă şi, numaidecât, după ce se urcară în taxi, Grena îi spuse, în timp ce-şi aranja rochia de seară ca să nu se mototolească:

— Nu suntem noi oamenii care să umble pe la serate... Ce zici, Appo?

— Iar ai stat ca un manechin. Pur şi simplu n-ai schimbat o vorbă cu nimeni. Recunoaşte... Ce-o să-şi închipuie despre noi? După ce că ieşim atât de rar!

— Aş fi preferat să stau acasă.

— Dar nu putem sta veşnic numai acasă. Mai trebuie să şi ieşim câteodată.

— În seara asta n-a avut rost.

— N-a avut rost, dar... Dar când are rost, după tine?

— Niciodată n-are rost.

Încet-încet simţi că Grena se dă bătută. Şi tăcură amândoi până ajunseră acasă. Grena, sâsâind, trase aer printre dinţi şi, înainte de a se dezbrăca, îşi scoase pantofii.

— Pentru a doua oară m-am simţit prost cu pantofii ăştia cumpăraţi la Bady, zise ea ca să schimbe vorba. Mă strâng de parcă ar fi cu trei numere mai mici.

Appo o privi vag şi zise:

— Mă duc să mai arunc o privire în atelier.

Pe Grena începuse s-o enerveze activitatea lui, dar nu răspunse nimic şi-şi frecă picioarele, privindu-şi-le cu atenţie.

Se tot suci şi se răsuci în pat. După vreo jumătate de oră se uită la ceasul ei brăţară cu cadran fosforescent, căci un deşteptător fosforescent n-avea ce căuta la ei. Appo era inamicul ceasornicelor. În toată casa nu era nici un alt ceasornic.

La ora două Grena adormi.

Muştele erau acum cu mult mai voluminoase. Cele mai multe dintre ele ajunseseră mai mari decât nişte bondari albaştri, graşi. Bâzâiau monstruos în borcan şi păreau uneori că vor sparge pereţii de sticlă. Câteodată se isca brusc agitaţie între ele, undeva pe fund, totuşi erau mai lente decât muştele normale. În timp ce ţinea borcanul în mâini, le simţea cum izbesc în pereţi, iar bâzâitul de la fund se simţea din când în când ca un zumzet prin sticlă şi i se transmitea până la oasele mâinilor.

Şi la broaşte intervenise o modificare. Dar aici doza părea să fi fost prea violentă, căci trei dintre cele şase broaşte erau vădit bolnave, două zăceau moarte şi numai una se mişca, mai încet decât normal, dar era sănătoasă. Pentru broaşte trebuie să mai aştept vreo două zile, îşi zise el, şi deocamdată să nu le mai dau nimic. Poate că cele care mai trăiau aveau să se însănătoşească, altminteri experienţa pe broaşte ar fi fost o nereuşită, ceea ce însemna că se pierduseră câteva zile preţioase şi că trebuia să ia totul de la capăt. Şoarecii muriseră toţi. Asta îl indispuse. Ce se întâmplase acolo? Căută în jurnal şi parcurse cifrele dozelor administrate. Cercetă atent un mic recipient plin cu un lichid galben, sperând să descopere astfel ce nu e în regulă.

Cantitatea era greşită? Sau substanţa însăşi?

Luă alţi şoareci şi alte broaşte şi frecă nişte pâine cu lichidul acela galben, până ce se făcu un fel de aluat. Cântări şi însemnă cu precizie. Lângă fiecare

număr punea câte un punct cu un creion colorat şi, cu acelaşi creion, după ce îi umezea vârful în gură, trăgea o liniuţă pe spinarea şoarecelui sau a broaştei care avea să primească doza următoare. Era nevoit să umezească de fiecare dată vârful creionului, căci acesta se înfunda în pielea micilor animale şi nu mai colora aproape deloc. O vopsea albă obişnuită ar fi fost de preferat, îşi zise el în timp ce făcea această operaţie. Acuşi încep din nou cu muştele.

După câteva zile avu siguranţa deplină.

— Unde e broasca ţestoasă? întrebă el, intrând în bucătărie.

Soţia îl privi neîncrezătoare.

— Eşti sigur?

— Da.

— Ce mai fac broaştele?

— Poţi să le vezi.

— Întâi să văd, zise ea, încercând să apere broasca ţestoasă.

— Ah...

— În grădină, răspunse ea fără să mai stăruie.

Appo luă broasca ţestoasă din nisip şi o duse în atelier.

Grena urmări broasca ţestoasă toată ziua şi n-o scăpă din ochi nicio clipă. Seara Appo îi spuse:

— Dacă îşi face efectul asupra broaştei ţestoase, o să încercăm şi asupra noastră. Broasca ţestoasă este încă un animal tânăr şi mai *trebuie* să evolueze, pe când noi nu, dar nu face nimic.

— Ascultă, eşti sigur că n-are s-o doară sau că n-o să moară din asta?

— Nu cred s-o doară. Cel puţin, nu pot să-mi dau seama de acest lucru la celelalte animale de experienţă. Iar o broască ţestoasă e mai interesantă decât animalele mai mici, care au viaţă scurtă. Broasca ţestoasă putem s-o urmărim luni de zile, la nevoie chiar ani de zile. Dar nu cred să fim nevoiţi să aşteptăm atâta.

— Nu mai spui nimic, Appo?

— Vreau mai întâi să fiu sigur că omul poate suporta tratamentul şi că poate avea un avantaj de pe urma lui. Şi primii oameni care vor putea cunoaşte această senzaţie vor fi: tu... şi cu mine.

După câteva săptămâni broasca ţestoasă avea dimensiuni de peste două ori mai mari decât cele iniţiale şi părea teafără şi sănătoasă. Appo şi soţia lui stăteau uneori toată ziua cu ochii pe micul animal preistoric.

„Cum se poate?", îşi şoptea el uneori sieşi.

Animalul fu crescut şi îngrijit cu toată atenţia. Aproximativ la fiecare trei zile puteau constata o uimitoare diferenţă în greutate. Şi de câte ori dimensiunea ajungea la o anumită valoare, Appo se ducea la Muzeul de ştiinţe naturale sau la Grădina zoologică şi îşi însemna numele broaştelor ţestoase care aveau dimensiunile şi greutatea broaştei ţestoase experimentale din grădina lui. Urmărea în toate amănuntele mişcările animalelor similare şi le compara cu viaţa broaştei ţestoase. O caracteristică începu să se contureze, în concordanţă cu ceea ce observase el la alte animale mai mici: reacţiile şi mişcările erau mai lente decât cele ale jivinelor netratate. E greu de observat cât de înceată este de fapt o broască ţestoasă, dar prin comparaţii atente Appo îşi putu face o idee despre influenţa miraculoasei substanţe.

De două sau de trei ori pe săptămână se întorcea la acvariile de la Muzeu sau la Zoo. Grădina zoologică îl costa bani frumoşi, iar Muzeul nu-l costa aproape nimic, aşa că cele două colecţii se compensau reciproc. Unele exemplare existau numai La Zoo, alte specii se găseau numai la Muzeu.

De câte ori venea apoi acasă, dădea raportul, cu un sentiment de mândrie solemnă, pe care însă ştia să şi-l disimuleze:

— Acum e la fel de mare ca broasca ţestoasă capsulată amboneză, sau ca Amyda Ferox, sau ca broasca ţestoasă cu piele (Dermochelys coriacea).

Prima doză pe care şi-o amestecaseră în alimente părea să fi fost prea infimă pentru a declanşa o reacţie, fie fizică, fie psihică. Dacă nu aveau să se facă simţite niciun fel de influenţe dăunătoare sau alarmante, urma ca Appo să mărească treptat cantitatea. El, Appo, era un om de un calm arareori perturbabil. Soţia lui, înzestrată cu o capacitate de a presimţi şi de a intui tipic feminină, se lua după tot ceea ce simţea. Uneori interpreta în aşa măsură, încât îşi inspira chiar sieşi o teamă nelămurită şi înregistra bătăi de inimă. Teamă de necunoscut. O substanţă anormal de puternică şi care avea să producă în starea lor trupească şi mentală mutaţiile cele mai neaşteptate cu putinţă, poate îngrozitoare.

— Sunt mai mult sau mai puţin... mai mult sau mai puţin sigur că n-o să creştem ca broasca ţestoasă, zise Appo. Perioada noastră de creştere s-a încheiat; probabil că nu vom putea pune celulele organismului nostru în situaţia de a începe o nouă perioadă de creştere.

După primele câteva zile începură să bage de seamă adevăratele simptome incipiente. Ca puncte de reper aveau animalele experimentale şi broasca ţestoasă. Se simţiră totuşi ameninţaţi, apoi îngrijoraţi, căci nu ştiau ce se va petrece cu ei.

— Şi tu simţi moleşeală? se întrebară unul pe altul la început.

Şi-şi descriau unul altuia cât mai clar cu putinţă ce senzaţii au.

Moleşeala era plăcută. Căci există şi o moleşeală bolnăvicioasă, ca cea produsă de febră sau de gripă.

Un sentiment intens de satisfacţie. La început foarte slab şi chiar ocazional, deveni în urmă stabil. După prima săptămână se simţiră sătui ca după un şir de ospeţe. Acţionau mai lent, dar mai siguri de ei. El, care înainte arăta foarte demn, acum părea uneori grotesc, dar soţiei lui îi spori fermitatea şi imperturbabilitatea. Cu timpul începură să se simtă peste măsură de puternici şi de siguri, iar în relaţiile lor sexuale se comportau ca nişte bovine greoaie. Resimţeau o sănătate ancestrală după fiecare apropiere şi se căutau unul pe altul de trei-patru ori pe zi.

Cu toate că mâncau mai puţin ca înainte şi deci substanţa avea un efect puternic, nu creşteau prea repede în greutate. Broasca ţestoasă cântărea acum aproape patru sute de kilograme, aşa încât pentru Appo şi Grena apăru o problemă nouă: unde să arunce excreţiile animalului, care creşteau proporţional. Cu atât mai mult cu cât amândoi deveneau tot mai inerţi şi leneveau din zori şi până seara şi aşa mai departe.

Capul broaştei ţestoase era la fel de voluminos ca cel al unei capre mari, iar pielea ei încreţită producea o senzaţie ciudată când vedeai cum îşi suceşte animalul de la stânga la dreapta ceafa lată, la capătul căreia se afla capul cu gura căscată.

Grena, femeia înceată, începu să iasă tot mai rar din casă. Litrul zilnic de lapte rămânea neconsumat. Începură amândoi să lucreze mai puţin. De câteva ori, chiar, nu mai aprinseră nici focul. Plăpumile zăceau pe jumătate făcute morman lângă paturi. Beatitudinea interioară a lui Appo şi a soţiei sale era ca un fel de beţie. Nu se mai puteau lipsi de cele câteva picături zilnice turnate în mâncarea lor frugală. Ochii lor păreau voalaţi şi absenţi, ca cei ai unor oameni robiţi stupefiantelor. Vreo două zile, Appo încercă să scape măcar în parte de sub stăpânirea substanţei miraculoase şi încetă administrarea ei, cu preţul unui efort uriaş, dar lor, în starea în care se aflau, acesta li se păru încă şi mai inuman.

Trei zile nu luară picături. Visele îi părăsiră, eforturile părură mai mari şi mai dificile. În a patra zi, parcă nici treaba cea mai măruntă n-ar mai fi putut-o efectua. Se simţeau bolnavi şi vulnerabili. Timpul trecea şi îi chinuia. Îi cuprinse acum ceva ce nu cunoscuseră niciodată: plictiseala. Totul în jurul lor părea lipsit de sens, iar viaţa, viaţa aceasta pe care ceilalţi oameni o suportau, li se părea acum fără rost, aspră şi rece.

Cufundaţi într-o toropeală caldă, urmăreau cu ochii, nemişcaţi, picăturile care se prelingeau în mâncarea lor minimală, numărând... una... două... trei... patru... cinci...

Substanţa uleioasă, de care nu se mai puteau lipsi înaintea toropelii producătoare de vigoare şi mulţumire. O excesivă împlinire trupească. Deveniră încă şi mai grei, dar nu se mai cântăreau.

În atelier, şoarecii şi şobolanii alergau din când în când ca turbaţi în coliviile lor, se goneau unii pe alţii în colţuri şi-şi arătau dinţişorii sub mustăţi. Ronţăitul şi chiţăitul se auzeau de la distanţă. Rozătoarele puteau fi auzite aproape fără întrerupere, toată noaptea şi toată ziua, cum zgârie şi rod bucăţile de lemn de pe pereţii de fier ai cuştilor.

Pielea bărbatului şi a femeii se întinse. Cu toate că nu se îngrăşaseră peste măsură, nici nu deveniseră mult mai grei, şi nu crescuseră în înălţime decât cu vreo trei centimetri, se simţeau mai plini şi mai graşi. Uneori li se părea că n-ar putea să fie mai încordaţi, mai împliniţi. Numai dorinţa de a lua din picăturile fermecate continua să-i frământe, nu dispăru. Mintea lor nu mai funcţiona aproape deloc. Nu mai rămăsese decât automatismul unui număr foarte limitat de funcţii fundamentale.

Într-o dimineaţă, când se sculară din pat, lumea păru că a încetat să existe. Era ca şi cum ar fi stat atârnaţi amândoi în cameră, umflaţi ca nişte baloane. Femeia scâncea încetişor, ca un copil în comă, în agonie. Bărbatul îşi ridică mâna, ca şi cum ar fi vrut să facă un gest hotărâtor, să întoarcă fluxul gravului cataclism. Dar nu putu continua. Îşi îndreptă lent ceafa, iar femeia păru că tremură. Apoi plesniră, aproape concomitent. Pielea le crăpă în diferite locuri. Ruperea pielii fâşâi în propriile lor urechi şi le dădu o senzaţie nedureroasă, de beatitudine, când simţiră că dispar pentru totdeauna. După ce pielea fu sfâşiată în mai multe locuri, explodară amândoi ca două baloane de săpun prea mari. Carnea ţâşni din plesnituri, împroşcând sânge pe pereţii albi, în stropi şi jeturi.

În atelier, şobolanii scăpaţi din cuşti îşi ridicară boturile şi se năpustiră ca la un semn asupra broaştelor uscătive, pe jumătate moarte.

DUBLUL

Cartea fusese dată. Pentru a cincea oară venisem după ea. Cine era omul acela nu s-a putut afla. Mi-am zis: am să revin peste două zile. Până atunci trebuie s-o aducă înapoi.

Lucram la Biblioteca Centrală; traduceam. Dimineaţa îi puteam vedea pe funcţionari cum sosesc, cum îşi pun pe ei halatele şi cum constată din nou, cu mutre somnoroase, inevitabila mea prezenţă, căci eram primul cititor din sală. La ora patru custodele striga tare, de trei ori: închiderea, domnilor. Ştiam că despre mine era vorba, pentru că rămâneam până în ultimul minut. Traduceam şi speram să i-o iau înainte. Era o chestiune de cea mai mare importanţă. Dacă mi-o lua el mie înainte, munca mea era inutilă, adică: onorariul pe care contam ca să mai pot trăi încă vreo câteva luni se ducea pe copcă.

Eram convins că e acelaşi. Încă de la primul meu articol mă lovisem de el. Când am oferit articolul, abia apăruse un material similar. Când am publicat un material despre un subiect cu totul neobişnuit, mi-am zis: acum sunt singur. E o lucrare originală. În alt hebdomadar a apărut un articol despre o temă practic identică. Sâmbătă. Hebdomadarul meu se punea în vânzare în fiecare joi. Hebdomadarul *meu,* pff! Nu mi-ar face plăcere să mă înţelegeţi greşit, nu ţineam deloc la revista aceea. Vasăzică aveam un avans de două zile faţă de el, de data aceasta. Eram cu două lungimi înainte. Mi-era ruşine. Prin urmare mă vârâsem involuntar într-o întrecere. La început a fost un sentiment jenant, apoi a devenit o frământare, apoi o obsesie.

Despre Tambimuttu nu s-au spus încă prea multe, mi-am zis. Şi mi-am zis: am să scriu ceva despre Tambimuttu. Mi-am făcut un plan special şi m-am hotărât să intru în corespondenţă cu el. Scrisoarea mea a fost lungă şi expansivă. Ceream date. Puneam întrebări. A plecat cu Tanamaru. Am asistat la plecarea vaporului. Când au fost desprinse de pe stâlpi amarele şi am văzut că vasul lunecă încet primii metri am ştiut că scrisoarea mea e înăuntru. Undeva înăuntru; l-am scotocit cu ochii, nu ca pe un tot, ci ca pe nişte elemente componente: colţuri, încăperi, pereţi despărţitori, magazii, scări, coridoare şi deschideri. Scrisoarea putea să se afle în faţă, într-o încăpere cu tot felul de lucruri, împreună cu bagajul de mână. Nu, poşta era probabil undeva lângă căpitan, într-o cabină alăturată. Telegrafistul este omul care se ocupă de legături, de radio, de ştiri; deci poşta se află probabil mai degrabă sub supravegherea telegrafistului. Am căutat cabina radio. Era cam pe unde erau şi antenele, aşa am bănuit. Mi-am imaginat cabina: de fier,

cu nişte casete metalice, emiţătoare, receptoare, cu o groază de butoni şi de contacte, şi alături o magazie pentru poştă: trei saci aproape plini cu mici obiecte plate şi de metal uşor; vedeam poligoanele vârâte în iută. Vasăzică acolo e şi ea, mi-am zis: unica scrisoare personală şi valoroasă de pe toată nava.

Vaporul maritim a pornit lunecând încet, ca un elefant docil, domesticit, dar mai solemn, mai personal. Părea a fi el stăpânul, iar dresorii lui nişte domni inutili care vor să-şi dea importanţă. Un vapor seamănă câteodată şi cu un geniu, dar nu des. Asemenea vapoare sunt puţine.

Acum eram aproape singur. Am pornit să fac în sfârşit ceea ce doream demult: să hoinăresc toată ziua la soare. Căci era un septembrie cu soare. De trei săptămâni. La început mă făcuse să mă comport ca un animal întărâtat. Simţeam nevoia instinctivă să-mi întind gâtul, să-mi las capul spre ceafă şi să urlu ca un animal devenit deodată primejdios. Uneori aveam sentimentul că sufăr de boala lui Basedow, în stadiul incipient (incipient, acesta era cuvântul...). Ochii mi-au ieşit din orbite, sprâncenele mi s-au depărtat din cauza încordării nervoase împinse mult prea departe şi eram cu totul descumpănit.

Trebuia să recuperez *acum* totul. Acum. Acum mi se oferea din nou o şansă: soarele aducea totul înapoi, iar călătorul grăbit numit timp se oprise în loc. Era istovit, sau trecut, sau reţinut. Dacă trăgeai cu urechea, nu auzeai decât sunetele clare, amplificate, proprii începutului de toamnă precum miresmele tari primăverii. Soarele ca prezenţă. Ca o femeie care stă şi aşteaptă, goală, pe un scaun, şi zice: ei, ce mai aştepţi? Apoi iarăşi o activitate, cu totul alta pentru toţi, afară de mine; eu eram singur şi nu aveam nimic de făcut. Nu se observa nimic. Am abandonat ţinuta încordată şi m-am destins. Să mai trag cu urechea o clipă. Era adevărat. Nu mă înşelasem. Poarta era deschisă şi trecerea liberă.

Am intrat să beau o bere ici şi colo. Am legat câteva conversaţii cu nişte femei blonde de la tonetele de răcoritoare etc. şi am încercat să fac impresie asupra câtorva dintre ele. Acum nu-i mai invidiam nici pe cei care stau la soare în Italia sau în alte părţi. Nici eu nu aveam ce face şi stăteam şi eu la soare, sau mai bine zis mă plimbam pentru că la noi n-ai unde să stai jos. Oameni mi-au părut ridicol de grăbiţi. Eram rege, eram stăpân, eram regele raes.

Şi tot timpul urmăream scrisoarea: acum e în dreptul Lisabonei, acum trece pe la Cadiz, acum a ajuns în faţa insulei Elba...

Deodată, nu ştiu cum s-a întâmplat, mi-a revenit în minte dublul meu. Omul care îmi şterpelea ideile şi încerca să mi-o ia înainte. Şi am devenit

agitat şi m-am gândit: numai să fi ajuns scrisoarea acolo, numai să nu fie Tambimuttu plecat tocmai acum; poate că între timp el, dublul, scrie şi el una, şi mi-a mâncat avansul. După patru săptămâni am început să mă uit în cutia de scrisori. M-am interesat din nou la ce oră vine factorul. La şapte şi jumătate-opt, sau ceva mai târziu, pe la zece...

După ce am aşteptat de două ori pe la zece şi n-am văzut niciun factor, am întrebat: cum merge de fapt treaba asta, vine la zece sau nu? Da, aproximativ la zece, în mod obişnuit, dar adeseori şi la zece şi jumătate sau la unsprezece. Ştiu că aşteptam prea devreme răspunsul, dar se putea foarte bine ca Tambimuttu să răspundă prin avion. Cu toate că nu era probabil...

Mi-am zis: am să-i trimit întâi o scrisoare lui Tambimuttu cu privire la bucăţile traduse, sau mai bine la cele pe care sunt în curs de a le traduce, şi în felul acesta mi-aş putea rezerva traducerea. Ah, probabil că va trebui să citească mai întâi traducerile. Aşa că lucram de zor la Biblioteca Centrală. Mereu credeam că în ziua respectivă voi fi gata. De trei ori s-a mai adăugat câte o jumătate de zi. Traducerile merg încet. Şi totuşi: eu scriu repede, textul e curgător şi nu prea greu, eu lucrez intens, n-am avut nevoie să caut în dicţionar decât două cuvinte. Traducerea îmi curge din condei. Şi totuşi: sunt bucăţi atât de scurte şi durează zile întregi.

Mă plimbam acum cu o carte şi cu o hartă şi cu nişte mărunţişuri. La soare. În centrul oraşului sau prin port. Aş fi preferat să circul pe şosele la ţară, prin Germania spre sud, prin Franţa spre Spania. Dar acum nu se putea. Aşteptam scrisoarea, hoinăream şi încercam să preţuiesc deplin, la justa lor valoare, libertatea şi *la vie bohème*. Uneori lucrul acesta e anevoios, mai ales la început. Omul e atât de deformat de obişnuinţa de a munci încât la început simţi un fel de jenă, un fel de inutilitate, încât ai impresia că ai lăsat ceva în urmă. Ai chef să iei înapoi acel ceva. Încetul cu încetul merge mai bine, simţi că devii mai nesimţitor şi mai leneş, judeci mai lent şi mai indiferent. Şi am scris câteva poezii. Mai târziu mi s-au părut bune. Eram mulţumit.

Într-o seară stăteam pe jumătate dormind, pe jumătate fumând, pe jumătate ascultând radio-ul lui Puti. Era muzică şi versuri, muzică pe versuri şi versuri pe muzică. Nu eram atent şi atunci am auzit, ca prin vis, exact conţinutul uneia din ultimele mele poezii şi... *poc*. Ce rablă! a spus Puti şi radio-ul tăcea şi poc-ul picase taman înaintea numelui poetului care urma să fie numit tocmai atunci şi era o emisie cu vreo douăzeci de nume, aşa că a fost imposibil să mai pot afla... sau trebuia poate să scriu celor de la radio, dar ce post era? Bruxelles, sau un post din haosul de la Hilversum, sau un post local? Şi Puti? Nici el nu ştia.

Sau... nu cumva... nu cumva aş putea fi eu, s-ar putea să fiu eu cel care a împrumutat invers proporţional? Acum aici, apoi acolo? Ce-ar fi să mai torni un pahar... Asta am să şi fac, a zis Puti... Consternare în forul meu interior. Păi da, gânduri care se ghicesc, care coincid, s-au mai văzut de multe ori. Nu băgasem de seamă. Râsesem şi vociferasem cu ceilalţi că vom mai bea împreună. Aşa, aşa, aşa... vasăzică aici se punea o problemă de originalitate. M-am sculat în picioare, şi Puti la fel. Mă duc şi eu să mă culc, a zis Puti. Şi eu, am bâiguit... dar acum nu mă duc. O, atunci mai stau şi eu, a zis Puti.

Orice-ar fi, trebuie să mă scutur, acum şi pentru totdeauna. Cum puteam evita influenţa? Să lucrez mai repede, să public mai repede? Să vorbesc mai puţin şi să mă gândesc mai puţin la asta? Să citesc mai puţin şi să urmăresc mai puţin toate cele îndeaproape? La ce bun? Şi totuşi trebuie să îndrept situaţia. Dar cum?

Într-o dimineaţă, şi nu la zece sau pe la zece, am găsit o scrisoare în cutie. Era o scrisoare de la Tambimuttu. Şi... *Un compatriot al dumitale mi-a pus înaintea dumitale aceleaşi întrebări cu acelaşi scop, dar am să-ţi răspund încă o dată şi dumitale...* Deci şi aici. Şi acum. Rar mai fusesem atât de iritat. Aş fi fost în stare să comit o crimă, plus o sinucidere. Rar mai fusesem atât de iritat.

Acum nu-mi mai rămânea decât un singur lucru de făcut. Unul singur. În legătură cu traducerea mai puteam încă să acţionez.

Am apărut la bibliotecă. Mi-am zis: acum urmează. Acum am să trăiesc ceva. Am cerut cartea. Fusese împrumutată. Dar ia staţi puţin, a spus funcţionarul care purta un halat groaznic, au mai sosit câteva avize şi probabil că este şi cartea aceea printre ele. Da. Între timp mă privea bănuitor peste ochelari. Îmi venea să spun: măi omule, nu mai face o mutră atât de idioată. Dar tocmai atunci mi-a venit în minte un plan şi nu i-am mai spus decât scurt: *merde*. A zâmbit o clipă ca şi cum cuvântul n-ar fi fost rostit la adresa lui, nu-l înţelesese. Cuvântul acesta sună grozav de impersonal.

Am continuat să privesc vitrinele de lângă pupitrul de primire. Şi trăgeam cu urechea şi urmăream de aproape cu privirea toate cărţile, pieziş, cu capul înclinat.

A doua zi funcţionarii au ridicat din sprâncene când m-au văzut că intru iar şi că iau loc lângă pupitrul de primire. Ce carte? m-a întrebat nepoliticos unul din ei. I-am spus şi i-am dat un număr. M-a privit scurt şi a aşteptat. Iar eu am făcut o mutră plictisită, cu buza de sus uşor săltată şi cu o sprânceană

ridicată, şi mi-am dres glasul tacticos şi îndelung. Am rămas acolo ca să-mi aştept cartea şi i-am iscodit pe toţi cei ce aduceau sau luau cărţi. La început am fost nervos şi plin de încordare când m-am gândit că ar putea să apară dublul. Ar fi fost o situaţie ciudată. După ce am aşteptat câteva ore, iar respiraţia a început să-mi miroasă şi să aibă un gust neplăcut, pentru că-mi ţinusem gura închisă atâta timp şi pentru că nu mâncasem încă nimic, până la ora paisprezece, m-am lăsat de iscodit, mi s-a făcut lehamite şi până la urmă problema nu m-a mai interesat defel.

La ora trei a intrat un bărbat ca şi mine. Îmi semăna, după cum aţi putut bănui. Avea aceeaşi statură şi o haină de piele ca a mea, dar pe care atunci întâmplător *nu* o purta. M-a privit superficial câteva clipe. În timp ce mă duceam spre el, funcţionarul a spus scurt: cartea a fost restituită. Ştiu, i-am spus. A dat din umeri. M-am îndreptat spre străin. Mă pregăteam să leg o conversaţie. Mi-am zis: am să-i ofer afară un pahar şi am să aflu totul. Mi-a venit o idee originală. Străinul a şi dat din cap că da, când am început. Da, am tradus câteva bucăţi din ea, a spus el, şi a fost atât de evaziv şi de rece că n-am răspuns nimic, iar el, răsfoind atent cartea sa nouă, a plecat numaidecât.

Cartea a fost restituită, a spus încă o dată funcţionarul. Mă simţeam groaznic. Gura mi se uscase şi înghiţeam anevoie. Încă nu mâncasem nimic. M-am gândit: acum ar trebui să plec. Nu-mi mai trebuie, i-am spus.

LIGHIOANA

Încă nu se înserase de-a binelea, iar aerul era verde, cu nori negri, grei, aşa încât am scos strigăte de groază. Simţeam cum mi se prelungeşte uluiala de la o oră la alta. M-am apropiat de port. Arăta mai bătrân decât îl văzusem vreodată până atunci. Mi-am aruncat privirea prin cârciumi. Toate erau goale, de parcă s-ar fi vorbit între ele. Una singură avea un client, dar acela tocmai ieşea. Semiluna părea că nu progresează. Poate că se stabilizase. Pesemne că se crăpa de ziuă. Un liliac a trecut foarte aproape de mine. Am făcut un gest împotriva ghemului zburător şi am intrat printr-o uşiţă pivotantă. Am rămas locului şi am căutat-o cu privirea pe fată timp de câteva minute. Din cană picura bere într-o strachină. Era linişte deplină. Problemă enigmistică vizuală: unde e fata? Îmi venea să râd, dar ştiam că m-aş fi speriat eu însumi de râsul meu. Deodată am văzut că se mişcă ceva. Lângă sobă s-a clintit un braţ. Am auzit un căscat lung. S-a trădat, era menirea ei să se trădeze mereu, să se lase descoperită dând şi ea un mic ajutor substanţial (cutia de conserve cu cuţitul de conserve).

Cred că am mai stat acolo câtva timp fără să se petreacă nimic. Apoi am văzut-o că se scoală şi vine spre mine; în drum şi-a întins bluza pe sâni, trăgând-o în jos. A venit în stânga mea şi mi-a scos pălăria de pe cap. Când mi-a văzut părul a tresărit, ca şi cum s-ar fi speriat. Am observat că şi-a dat şi ea seama că mersese prea departe. A ezitat şi ar fi vrut ca eu să nu fi intrat niciodată acolo.

Am ştiut atunci că intrasem instinctiv în cea mai retrasă cârciumă din port.

Lângă fereastră, o lampă foarte mică se balansa din pricina curentului care sufla printr-o crăpătură. Mi-a atras atenţia. M-am întors încet, fără pălărie, şi m-am uitat la lămpiţă. Fata părea îngrozită până în măduva oaselor şi, privindu-mă cu trufie, ca pentru a mă face să mă tem de ea, şi-a aprins o ţigară, apoi s-a retras după tejgheaua barului.

Trebuie să fi fost pe acolo un ceas cu cuc, pentru că i se auzea tic-tacul cu timbru metalic. Am auzit cum suflă fata printre buzele strânse primul fum. Nu m-ar mai fi putut ispiti să mă deplasez din mijlocul localului decât dacă s-ar fi apucat brusc să se dezbrace.

La început am crezut că e linişte acolo, dar acum am auzit cum cade un tăciune în sobă, apoi încă unul. Un suport de halbă părea că se mişcă pe o masă. Atunci n-am ştiut dacă mai intrase cineva în încăpere, dar am ştiut că sunt spionat. Mi-am întors brusc capul într-o parte şi m-am uitat la lămpiţa de lângă fereastră. Am văzut prin geam un cap slab, enorm şi am făcut ochii

mari ca să-mi pot da seama dacă era al unei femei bătrâne sau al unui bărbat. Părul îi flutura lângă geam. A dispărut câteva clipe, apoi s-a auzit arcul uşii şi străinul a intrat. Era cel mai ciudat bătrân pe care îl văzusem vreodată. Părul îi ajungea până pe spate şi călca drept, ca un atlet. În mână ţinea o cutie mare de lemn, cu pereţii plini de găurele. Rotindu-şi privirea, a venit încet spre mine, în mijlocul localului. Fata era palidă. Aş fi vrut s-o pictez. Bătrânul purta un vindiac verde închis, de piele. I-a dat respectuos din cap ospătarei de după tejghea.

Fata a umplut maşinal două halbe. Bătrânul m-a dus pe o bancă, într-un colţ. A dat deoparte cutia de lemn din faţa lui. Era un cub cu latura de aproximativ treizeci de centimetri. S-a apucat să-mi vorbească, iar eu îl ascultam atent. La început am crezut că ciocăneşte cu degetele pe masă, dar îşi ţinea mâinile în faţa lui, nemişcate. Nişte mâini cu degete nemaipomenit de lungi, ca în picturile lui El Greco.

Sporovăia într-o limbă nedesluşită, amestecată cu ceva franceză, ceva spaniolă şi ceva portugheză. Din limba aceea păsărească am ajuns cu timpul să înţeleg ce spune. M-a convins să cumpăr cutia cu un preţ destul de modest. De fapt se lipsea de ea mai mult de mila mea; iar eu l-am crezut.

Era vorba de un animal veninos, dar care se putea domestici.

Am auzit un râcâit şi, din când în când, auzeam iarăşi un râcâit intens şi mişcare în cutie. Îmi făcea impresia că jivina vorbeşte sau că scoate anumite sunete, care îmi dădeau fiori. Îmi făcea impresia că în cutie se afla un crab sau rac uriaş.

Vântul sufla îngrozitor de tare. Se izbeau ferestre şi cred că şi uşi; m-am oprit în loc ca să mă asigur că lumea e pustie, şi mi-am dat seama că se loveau atâtea cercevele în casele goale încât mi-ar fi fost cu neputinţă să le închid pe toate, nu mai era nicio speranţă să mai pot dormi o noapte. N-am zărit niciun semn de viaţă, dar lumea nu era încă pustie.

Jivina se mişca în cutie. Trebuia să umblu cu băgare de seamă cu cutia. O fi neagră sau cafenie? Şi apoi, o asemenea arahnidă uriaşă nu cumva are şi opt ochi?

În timp ce stăteam pe un scaun în atelierul meu plin cu şevalete, mi-am dat seama că suisem cu paşi discreţi scara, ca să nu scârţâie, că deschisesem uşa subţire de lemn şi că mă aflam în cameră de multe secunde, sau poate minute. Uşa era subţire, ca o uşă de carton dintr-un decor de teatru, aşa că mă simţeam în nesiguranţă şi spionat. Am căutat o pătură veche şi am atârnat-o la uşă. Cutia se afla în faţa mea pe pardoseală şi o vedeam şi în oglinda mare din colţ. Am reflectat ce să fac mai întâi. Uşa era încuiată. Cutia

a trosnit. Se mişca jivina. Mi-era frică şi transpiram. Cutia stătea în mijlocul încăperii, pe pardoseala de beton şi era mult loc în jurul ei. M-am sculat de pe scaun şi am luat din colţ un băţ gros. Am aşteptat şi am chibzuit că este vorba poate de o specie de păianjen care sare şi atunci nu e chip să-l stăpânesc, dar bătrânul indonezian îmi păruse demn de crezare.

M-am hotărât să deschid cutia. Nu-mi mai pot aminti ce mişcări am făcut, dar aveam impresia că lumea se prăvăleşte peste simţurile mele. Primul lucru pe care l-am văzut a fost o uriaşă şi înfiorătoare insectă roşie care a ţâşnit din cutie. Am auzit-o clar cum umblă. Avea picioare lungi şi păroase care ţăcăneau groaznic în timpul mersului. După ce s-a depărtat de mijlocul mansardei, s-a oprit într-un colţ. Am fost cuprins de o frică formidabilă şi am început să tremur de groază văzând lighioana aceea. Stătea nemişcată. Cred că au trecut câteva minute. Era o linişte apăsătoare, aşa încât am avut impresia că am fost pulverizat, iar sentimentul de aşteptare pe care îl avusesem la început dispăruse cu totul. O pereche dintre picioarele păroase s-au mişcat; au fost ridicate foarte încet şi puse apoi cu precauţie înapoi, ca pentru a pipăi terenul.

Gura şi gâtul mi se făcuseră ca de piatră şi deodată am băgat de seamă, când am înghiţit pentru prima dată, că se uscaseră cu totul, aşa că mi-au dat lacrimile. În timp ce ochii îmi erau voalaţi, păianjenul s-a deplasat cam cu un metru.

N-am avut curaj să dorm şi am rămas treaz, fără să-l pierd din ochi. Cel care veghează de frică ştie că primele două ore trec repede, dar, după ce s-a făcut unu noaptea, timpul se furişează în taină, ca un trădător, ochii încep să doară de atâta privit, iar urechile ostenesc de atâta ascultat. Oboseşti în aşa hal, încât n-ai mai face nicio mişcare nici dacă ai şti că vei fi atacat şi ucis. Totuşi, păianjenul mă făcea să tremur şi nu îndrăzneam să mă urnesc din loc. Picioarele mi-au înţepenit şi mă durea spatele. Nu puteam să beau pentru că nu puteam să ajung până la apă: păianjenul stătea între mine şi robinet.

Dimineaţa, primul orologiu a sunat aton, ca o toacă. Prin lucarnă am văzut o fereastră luminată; îmi era frig. Poate că dormisem uşor sau moţăisem. Lighioana stătea ceva mai încolo. Când s-a luminat, mă obişnuisem cu ea, iar frica mai scăzuse întrucâtva, sau poate că oboseala mă mai moleşise. Când am întors robinetul, m-am gândit la taverna goală, unde cumpărasem păianjenul roşu. M-am bălăcit în lavoar şi m-am uitat din colţ la păianjen. Am văzut scaunul pe care am stat toată noaptea, ca pe un scaun singuratic pe care stai la un interogatoriu.

Nu s-a atins de bucata de pâine pe care i-am aruncat-o. Portocala am rostogolit-o destul de departe de el ca să nu-l gonesc, dar când după o bună bucată de vreme părea că nici asta nu-i place, a încolţit în mine convingerea că trebuie să fie carnivor. I-am aruncat bucăţele de carne crudă; prima bucăţică a înşfăcat-o repede şi a târât-o cu nişte fălci care s-au dovedit a fi foarte robuste.

Deoarece lighioana nu se mişca şi nu-şi schimba locul decât foarte puţin, m-am instalat pe pat, cu bastonul, cu o sticlă cu apă şi cu ceva de mâncare. Am petrecut ziua acolo, chibzuind, în timp ce mă uitam la lighioană, ce trebuie să fac. N-am riscat naivitatea de a dormi cu animalul acesta liber în cameră, iar când s-a întunecat, am încuiat camera şi mi-am petrecut noaptea la Armata Salvării.

Când m-am înapoiat, dimineaţa, şi am deschis uşa împingând-o cu piciorul, am intrat repede, am încuiat şi am căutat imediat cu privirea lighioana. Am văzut un şoarece ciudat, care zăcea ca şi cum ar fi fost o jucărie de cauciuc dezumflată: absolut plat. Complet supt. Lighioana nu se vedea. Am căutat-o cu băgare de seamă. Întâi m-am suit pe masă, de unde am putut privi peste rafturi, peste dulapuri şi peste mormanul de argilă de modelaj. Apoi am căutat peste tot, jos, mai întâi sub pat şi pe urmă în pat: printre pături, sub pernă. Când am început să cred că fugise sau că se ascunsese într-un loc unde nu mai putea fi găsită, a ţâşnit deodată chiar pe lângă mine de sub planta mare din cameră. Am sărit la o parte şi i-am auzit picioarele păroase cum ţăcănesc ca picioarele cornoase ale unui rac când fierbe în cratiţă.

După ce am închis lădiţa, mi-am şters cu mâneca sudoarea de pe frunte şi de pe tâmple. Uşiţa de sticlă luneca în sus şi în jos ca o adevărată poartă de ecluză. Lădiţa era mai mare decât cutia în care adusesem animalul, dar încă destul de uşor transportabilă cu braţele. Am aruncat înăuntru câteva frunze de copaci. Din cei zece cobai pe care i-am cumpărat, am fixat unul în lădiţă, cu o sfoară petrecută pe după picioarele dinapoi, am lăsat uşiţa ridicată şi am pus colivia la vedere. Cobaiul s-a apucat să roadă o cojiţă de pâine, agitându-se pe frunze. Atunci lighioana s-a îndreptat spre lădiţă. Mai întâi s-a apropiat pieziş, dintr-o parte. S-a dus într-acolo în etape, ca o pisică vicleană care vrea să prindă o păsărică. Apoi, deodată, cu o primejdioasă şi înspăimântătoare viteză, s-a năpustit în colivie asupra cobaiului. Am auzit chiţăitul şi scâncete şi am tremurat. Urmărisem cu atenţie, ca un vânător, şi, fără să şovăi, am tras de sfoară. Uşiţa a căzut şi a închis lădiţa. Am putut vedea de aproape cum îl suge lighioana pe cobai până la ultima picătură.

De atunci am început să pun în fiecare seară câte un şoarece sau un cobai în lădiţă, închizând păianjenul înăuntru în timpul nopţii, aşa că puteam dormi liniştit. Dimineaţa îi dădeam drumul şi umbla toată ziua liber prin cameră. Apoi am început să-i vorbesc, întâi cu stângăcie, fireşte, nefiind obişnuit, ca unui sugar furat sau ca unui câine preluat de la alt stăpân. Părea că-mi ascultă vocea şi că e mai înţelegător decât multe alte animale şi chiar decât unii oameni.

M-am apropiat de el zi de zi tot mai mult, vorbindu-i tot mai îndelung şi mai des. Uneori nu-i dădeam nicio pradă câteva zile la rând, dar aruncam pe jos o bucăţică de blană, sau o coadă de iepure de casă, spre care se repezea numaidecât. Aşa încet-încet, l-am domesticit. După vreo douăsprezece zile l-am atins chiar cu mâna; acum mă obişnuisem cu el cum m-aş fi obişnuit cu un animal domestic oarecare... Şi apoi, într-o seară, mi-a venit o idee. Ştiam acum ce voinică este lighioana: târa după ea un cobai mare aproape la fel de repede ca atunci când umbla singură şi era mai iute ca un câine. Se căţăra pe pereţi şi pe tavan şi ştiam că, de îndată ce putea înhăţa prada, îi injecta un venin puternic, cu efect paralizant imediat. M-am dus întâi la o fată de stradă, care îmi pozase cândva, şi i-am cerut un pisoi nou-născut, prefăcându-mă că-l găsesc foarte drăgălaş. Am fost nevoit să mă prefac, pentru că de fapt eu urăsc pisicile ca pe oameni, şi mai mult decât ţânţarii şi tramvaiele. Cele dintâi lucruri pe care ţineam să mă răzbun erau stupidele şi dezgustătoarele tramvaie, în care mă simţeam întotdeauna îmbrâncit şi murdărit şi... pisicile care îmi intrau pe vremuri în cameră pe fereastră şi făceau o murdărie îngrozitor de rău mirositoare pe cuvertura patului, pe covor şi în alte locuri. Şi acum mă mai trezesc în fiecare noapte din cauza pisicilor; uneori e o simplă închipuire. Odată m-am cutremurat când un copil mi-a povestit impresionat că văzuse cum un crescător de porumbei, înarmat cu un baston care avea în vârf un cui de cinci ţoli lungime, bine ascuţit cu pila, gonise o pisică până pe glaful unei ferestre situate la mare înălţime. Pisica se ghemuise într-un colţ, între nişte ziduri înalte, iar omul abia a putut să se apropie. Era furios. Iar în hulubărie copilul văzuse porumbei morţi, plini de sânge, şi o groază de pene. Pisica şuiera şi miorlăia strident; apoi crescătorul de porumbei, furios, a ajuns totuşi până la pisica furioasă şi a străpuns-o cu cuiul fixat pe baston, în timp ce ea se zvârcolea cu mişcări atât de rapide cum numai o pisică e în stare şi ţipa şi zgâria cărămizile.

N-a fost chiar atât de trist când păianjenul s-a repezit la pisoiul care umbla încet prin cameră pe lăbuţele lui de catifea şi l-a ţinut pe loc până i-a supt tot sângele. După ce s-a săturat, l-am dezmierdat cu degetul mijlociu şi am pus în jurul lui frunze şi crenguţe aduse din parc.

Spre spaima mea, la început, apoi spre uimirea mea, lighioana a mai crescut. Şi după vreo trei luni era atât de domesticită, încât o puteam dirija spre orice obiectiv viu. Într-o seară am atras în cameră un motan bătrân care plângea şi ţipa în fiecare noapte, ca un copil de doi ani, şi mai tare. Atunci am crezut că am să-mi pierd uriaşa insectă roşie, dar cred că motanul era orb, şi prea bătrân, ca să poată face sărituri sau să învingă duşmanul. Văzusem că în toate luptele dintre pisici se lăsa muşcat. Lighioana i s-a prins brusc de burtă şi de piept şi atunci motanul a căzut pe spate, a dat violent din capul lui rotund, s-a agăţat cu ghearele, dar n-a izbutit să scape de insectă şi apoi mişcările i s-au încetinit, paralizate, şi în timp ce nu mai avea decât convulsii slabe, iar eu priveam cu respiraţia oprită, păianjenul l-a supt până l-a ucis.

Arahnida îmi umplea existenţa cu o puternică şi irezistibilă prezenţă. De când o aveam, nu mai pictasem nimic şi nu mai făcusem nici măcar o schiţă. Ultimele trei pânze stăteau neterminate pe şevalete. Din seara în care achiziţionasem lighioana nu mai închisesem borcanele cu culori şi nu-mi mai spălasem pensulele şi penelurile. Dar mă simţeam mai bine. Privirea îmi devenise mult mai rapidă şi mai pătrunzătoare, auzul mai fin, mişcările mai scurte şi mai nervoase, dar mai bine coordonate. Eram plin de tensiune şi de o nouă vitalitate. Chiar atunci când nu ştiam unde stă ascunsă şi nu mă mai gândeam la ea, când mâncam, când plecam, când modelam ceva din lut, vreo oală sau vreo strachină pe care s-o vând din lipsă de bani, sau când dormeam, tot timpul îi simţeam prezenţa. Uneori se ivea subit spaima, umbla prin mine şi se oprea nemişcată undeva, brusc şi inexplicabil, cu o viclenie trădătoare. Când o observam şi o urmăream îndelung, mi se părea câteodată că rămâne în urmă, dar îşi continua drumul.

Când îşi ucidea victimele, aveam adevărate şocuri, pe care le exteriorizam prin hohote de râs isterice, ţinând capul vârât în mormanul de pături aruncate claie peste grămadă.

Mă convinsesem de oportunitatea noului meu plan când a fost vorba de câine. Câinele vagabond, pocit şi murdar, care îmi ieşea pretutindeni în cale, mârâind, negru ca tăciunele.

Din banii mei, veşnic ultimii, îmi rămâneau totuşi oricând zece franci pentru o bucată de caltaboş, pe care aş fi preferat să-l mănânc chiar eu. Cu preţiosul caltaboş am reuşit să atrag câinele. I-am adresat, fireşte, cuvinte ipocrite şi i-am aruncat o bucăţică de cârnat, pe care a prins-o lacom în bot. A mers automat tot drumul după mine, ţinând tot timpul capul în sus.

La mansardă i-am dat jumătate de cârnat, sperând să-l pot reţine fără prea multă osteneală până se întunecă de-a binelea (începuse să se însereze). I-am dat o bucăţică de pâine, pe care mai întâi a luat-o în bot, dar

apoi i-a dat drumul. S-a uitat la mine. De câteva ori a adulmecat prin cameră părând să uite pentru ce venise. S-a postat la uşă, ca şi cum ar fi spus că vrea să plece. Dar apoi am pocnit cu limba şi i-am arătat cârnatul, din care i-am dat o bucăţică, şi atunci s-a instalat iar pentru scurt timp în faţa mea, râcâindu-mi nerăbdător piciorul cu laba.

Când s-a mai întunecat, m-am aşezat pe pat, ţinând bine sub observaţie întreaga mansardă, căci timp de trei zile nu-i mai dădusem păianjenului de mâncare, ca să-mi reuşească experienţa. (Uneori mă întrebam chiar dacă nu-i dădeam prea multă hrană). Când s-a făcut în cameră întuneric aproape complet, am zdrobit cârnatul într-o farfurie, cu un pic de pâine şi un pic de apă. Câinele a înghiţit lacom mâncarea. Întâi a stat iarăşi câtva timp în aşteptare la uşa dinspre scară, dar în cele din urmă s-a culcat în faţa ei, pe jumătate încovrigat. Mi-am zis că un animal presimte moartea şi atunci se neliniştеşte, dar câinele nu părea să presimtă nimic. A scheunat de câteva ori, a clipit din ochi şi a adormit.

Cu respiraţia accelerată, am iscodit cât am putut de inofensiv bezna care devenise aproape completă. Din când în când, părea că totul îmi joacă în faţa ochilor şi că se mişcă sau că licăreşte. Deodată am ştiut că se clinteşte ceva, şi nu câinele. Nu ştiam de unde venea. Şi apoi am văzut brusc păianjenul urcându-se spre tavan. M-a trecut un fior. Acum, văzându-l deasupra camerei, m-am speriat de mărimea lui impresionantă. Nu ştiam cât cântăreşte, dar simţeam că în această insectă ireal de mare se ascundea o forţă enormă. Probabil că abia venise într-acolo, pentru că înainte cu o clipă n-o văzusem nicăieri. A stat scurt timp liniştită, exact deasupra câinelui, după cât am putut aprecia. Parcă mi-ar fi dat cineva un brânci în spate, când a căzut ca o felină, chiar lângă câine, care a sărit în picioare ca pe arcuri. În timp ce abia începuse să latre speriat, păianjenul i se şi agăţate de piept. Zăpăcit, a încercat să-l înhaţe, s-a răsturnat şi a început să se zbată culcat pe spate. Lătratul lui, pe jumătate mârâit, s-a transformat din ce în ce într-un scheunat jalnic, în timp ce dădea din picioare, se rostogolea şi gâfâia. Apoi şi-a dat capul înapoi, şi-a ridicat botul şi, cu buzele încă răsucite, a căzut într-o parte. Atunci am auzit de jos scârţâitul scării. Etajul de dedesubt era ocupat de birouri pustii, deci era cineva de la etajul al doilea. Mi-am simţit bătăile inimii în ceafă, iar limba mi s-a lipit de cerul gurii. Eram ca paralizat, împreună cu întreaga viaţă de la mansardă. Era o linişte mormântală. Paşii s-au oprit undeva pe scară. Cineva se neliniştise din cauza schelălăitului puternic al câinelui. Am început să râd zgomotos şi să pocnesc din limbă şi să vorbesc într-adins nu prea tare, ca şi cum i-aş fi vorbit unui câine, şi mi-am târşâit greoi şi de câteva ori picioarele pe duşumele. Măi ştrengarule, hai

măi ştrengarule, hai, vino, am strigat, trăgând atent cu urechea. Mi-am dat cu palma pe pulpă, şi când m-am oprit am auzit din nou paşii de pe scară, care se depărtau, coborând, apoi o uşă care s-a închis.

Lângă uşa mea zăcea un mic morman negru, dublu.

Înainte de a aprinde lumina, am răsturnat oglinda pe jos şi n-am călcat-o în picioare, ci am făcut-o bucăţele cu călcâiul. După acea încordare tulburătoare n-aş mai fi vrut să mă văd în oglindă.

Nu mă mai puteam lipsi de lighioană, mă subjugase ca un stupefiant. Simţeam că e bunul meu, o coexistenţă preţioasă, o coordonare. Să pictez nu mai aveam timp şi, destul de ciudat, nici nu mai simţeam nevoia. Mi se părea că e o activitate inutilă şi lipsită de importanţă. Ce-i drept, mai modelam destul de mult şi intens, castroane şi oale de lut. Până ce m-am lăsat şi de modelat, după ce am intrat prin efracţie, prima noapte, cu păianjenul.

Cunoşteam uşa pentru că fusesem des în camera lui. Mai întâi am reflectat mult până să ştiu care e ora cea mai favorabilă pentru efracţie. Nu trebuia să încerc la un interval prea scurt după culcare, nici în toiul nopţii, pentru că atunci omul se trezeşte uşor şi ar fi fost şi periculos să umblu la ora aceea pe stradă cu cutia în braţe, şi nici prea aproape de zori, pentru că atunci se luminează de ziuă şi unii oameni se scoală devreme. Poate că un astfel de om locuia chiar lângă el.

A bătut ora două şi jumătate în casa de alături. Mă neliniştea şi mă înfricoşa faptul că se auzea prin zidul de calcan. Mi s-a părut chiar că percep şi tic-tacul, dar mi-am dat seama că-mi auzeam uneori propriul meu ceas de mână, iar alteori nu. Uşa era descuiată. Asta nu m-a mirat, pentru că era un om aşezat şi era sărac lipit, aşa că în odăiţa lui murdară nici cel mai ticălos om n-avea ce face. Am resimţit o tainică plăcere nocturnă când am putut să constat că eram atât de tăcut şi de precaut, încât parcă nici nu mai aveam nevoie să respir. Omul poate trăi şi cu mai puţină respiraţie decât se crede. Mi-am zis chiar că n-am să mai respir deloc. După ce uşa a fost deschisă cam de treizeci de centimetri, am deschis cutia şi am dat drumul lighioanei în cameră. A stat întâi liniştită câtva timp, aşa am avut impresia, apoi am văzut într-o fâşie de semilumină, care cădea prin fereastră pe partea laterală a patului, o mână palidă care se ridica şi cobora, ca şi cum ar fi ciocănit uşurel pe pătură. Respiraţia omului adormit scădea vădit. Când am socotit că momentul e destul de lipsit de primejdii, m-am furişat înăuntru, foarte tare aplecat, aproape târşâindu-mi picioarele la câţiva milimetri deasupra pardoselii, ca un dansator dibaci, ca să nu calc lighioana, dacă s-ar fi aflat undeva pe jos. Am tras cu urechea lângă pat şi, în timp ce-mi ţineam lanterna de buzunar, plată şi colorată, lipită între ochi, aşa ca să nu pot fi recunoscut niciodată în lumina aceea slabă, am îndreptat fasciculul luminos

spre el şi am văzut păianjenul, care se deplasa lent de pe gâtul lui pe obraz şi pe cap. I-am pus lădiţa în faţă şi a intrat automat în ea, ca o buburuză într-o cutie de chibrituri.

A fost întotdeauna atât de liniştit, încât acum nu mi se părea un păcat ceea ce făcusem. Nu era extraordinar, dar nici rău. Ţineam la el. M-am gândit mult la asta. Ziarele au scris despre o „crimă sau moarte subită" cu titluri atât de mici, deşi pe prima pagină, încât aproape că n-au fost văzute.

A patra oară. A patra oară.

Nu puteam să-l sufăr pe bătrânul flaşnetar care stătea în faţa catedralei cu căruciorul lui construit şi pictat în chip de catedrală. Ştiam unde locuieşte. Demult mă încălzea certitudinea că am să-i vin de hac, lui şi tocilarului de pe stradela Moorken, care credea că tot oraşul depinde de picioarele lui, când, sub şopronul lui caraghios, călca pe cele două scândurele subţiri care păreau a fi nişte prelungitoare vii ale picioarelor.

În parte, aşteptările mi-au fost înşelate pentru că noaptea părea atât de calmă şi de călduţă, încât m-a dezarmat fără să bag de seamă, iar elanul mi s-a topit ca o bucată de zahăr în ploaie. În parte, aşteptările mi-au fost înşelate, pentru că noaptea nu m-a ajutat. Adeseori nopţile nu ajută pentru că oamenii cred copilăreşte că nopţile sunt toate la fel de propice.

Bătrânul dormea într-un pat aşezat pe un coridor, după câte ştiam. Întrucât nu putea plăti nimic, ceilalţi doi bătrâni îl lăsau să doarmă acolo de milă, dar şi pentru ca mirosea urât. În odăiţa lor nu era loc pentru trei. Peste zi, când era vreme rea şi nu putea ieşi cu flaşneta, stătea cu ei în cameră. Făcea parte din triumvirat. Locuia cu ei, dar dormea pe culoar. Acolo era uimitor de cald. Întregul culoar îngust, care la capăt se înfunda într-un perete, părea să trăiască datorită căldurii şi respiraţiei bătrânului. Prin uşă i-am auzit pe ceilalţi cum sforăie.

Atunci i-am dat păianjenului drumul; prea devreme. Ce s-a întâmplat, brusc, nu ştiu, dar bătrânul şi-a ridicat capul, înainte ca păianjenul să se afle pe trupul lui. L-am auzit că mormăie întrebător: hă? Nu mi-am mai putut ţine respiraţia. Am vrut să chem lighioana înapoi, dar ar fi fost o nebunie. Păianjenul nu era un căţel. Aş fi vrut să fug, dar mai speram că păianjenul tot are să-i vină de hac. Bătrânul părea că nu bănuieşte încă prezenţa mea după colţ, lângă scară; atunci l-am auzit deodată că ţipă ca un copil pe care îl sperii cu... un păianjen! A lovit cu mâna. Cu ochiul meu neliniştit, lipit de muchea colţului zidului, am văzut cum îi cad păturile pe jos. A lovit cu mâna; păianjenul i s-a agăţat de mână. A urlat cu o voce spartă şi stridentă, ca un

om torturat, şi a izbit de perete păianjenul care i se ţinea agăţat de mână. Păianjenul a şters-o, înclinat, adică pe jumătate pe perete şi pe jumătate pe pardoseală, şi a venit spre mine. Inconştient l-am primit în lădiţă şi am luat-o frumuşel la goană pe scară în jos. Am auzit voci. Cineva a deschis o fereastră şi s-a uitat pe stradă. Mi-a strigat ceva. Alo, ce s-a întâmplat? am auzit de undeva din spatele meu. Alergam ca scos din minţi. Am aruncat păianjenul în Escaut cât am putut de repede. Era unica mea salvare. Apoi am pornit spre casă, absolut calm şi liniştit, pentru cazul că m-aş fi întâlnit cu cineva. Dar în sinea mea continuam să alerg ca un scos din minţi. Tot timpul am avut impresia că sunt spionat şi urmărit, că sunt căutat. Fierbeam. La început am fost convins că se va şti că eu am fost. Dar datorită unei ciudate capacităţi de a mă stăpâni, am scăpat. Omului acela nu i s-a dat niciodată crezare când a vorbit despre păianjen.

M-am refugiat aici. Am blestemat, am lâncezit. De atunci am retrăit de o mie de ori noaptea aceea. Nu-mi dau seama care a fost hiba. Nu văd hiatul. Am încercat adeseori să aflu ce... A fost oare de vină păianjenul, sau bătrânul, culoarul, patul, sau faptul că locuiam lângă Escaut, sau eu, sau noaptea... sau altceva?

LA STÂNGA LINIEI DE ELICOPTERE

Vremea era schimbătoare. Aerul era limpede, iar după soare se vedea că e vară. Uneori vântul sufla mai tare. Norii erau mai groşi şi părea că se apropie furtună sau ploaie, dar norii treceau repede mai departe, se risipeau, se împrăştiau, se schimbau. Şi apăreau din nou porţiuni albastre pe boltă.

Plutea. Plana. Uneori, când vântul sufla tare, se rotea ca o sfârlează. Încerca să-şi păstreze înălţimea. Zbura aproape tot timpul la o jumătate de metru deasupra solului. Îşi lua iarăşi înălţime când întâlnea obstacole. Sclipea, dar pierdea tot mai mult din forţa ascensională şi din energie. Acum se deplasa mai anevoie, uneori mai mult datorită curenţilor de aer şi palelor de vânt decât propriilor sale puteri.

La marginea unei pajişti fu absorbită cu putere de un pârâu plin. Şi numai cu mare greutate putu să se menţină la oglinda apei, luând viteză, pentru ca la vreo zece metri mai în aval, urcând deodată pieziş deasupra gârlei şi trecând malul, să dispară în văzduh.

Simţea şi vedea sub ea autostrada cu câte trei benzi în fiecare sens, care ducea în linie dreaptă spre oraşul de departe. Maşinile goneau pe benzile de circulaţie. Aproximativ la un kilometru în stânga autostrăzii trecea linia de elicoptere.

Zgomotul a trei avioane veni odată cu vântul şi apoi se stinse.

Acum aproape că nu mai sclipea. Treptat deveni mai transparentă şi începu să geamă. Plutea lin şi neajutorată, depărtându-se de drumul de beton.

Deveni mai tăcută.

Apăru oraşul. Drumurile ca nişte dungi albe duceau spre el.

Acum se afla în centura verde care înconjura oraşul şi care avea câţiva kilometri lăţime.

Uneori simţea şocuri. Cu încetul, devenea inexistentă.

Să apropia tot mai mult de terenul în lungă pantă lină, care nu era nici măcar o colină. Geamătul spori în valuri mai scurte. Era formidabil că o făptură atât de mică putea produce asemenea vibraţii radiante.

Ce fatalitate o făcuse să aterizeze aici, pe Pământ? Timp de multe zile duse lupta împotriva mediului cu totul străin. Zi de zi îşi pierdea viteza şi înălţimea. Acum zbura şi plutea bâzâind jos, aproape de sol.

Ajunsese lângă terenul în pantă.

Uriaş şi vizibil de la multe mile depărtare se mişca aparatul. O suprafaţă orizontală se balansa lent. Forme de aluminiu suspendate şi cu geometrie schimbătoare străluceau la soare. Plăcile de bronz şi cercurile de fier erau mai dure. Bara lungă făcea foarte regulat, ca un rotor enorm, cercuri oblice la câteva zeci de metri deasupra terenului gazonat.

Aparatul era spaţiu şi mişcare, încântare. Nu mult mai departe era autostrada.

Trecu pe sub aparat spre iarbă şi bâzâind slab, bâzâind slab, deveni în scurt timp invizibilă, şi în cele din urmă dispăru, sub aparatul care se mişca solemn şi lent.

Şi atunci fu inexistentă.

ÎNTR-UN VIITOR DEPĂRTAT

Liniştea care domneşte pe planeta Pământ este desăvârşită, pe uscat. Nu se mai clatină plante, nu mai foşneşte niciun frunziş. Câmpiile nesfârşite acoperite cu iarbă se mişcă fără zgomot, ca o lână verde, ca nişte păr. Iarba care a pus treptat stăpânire pe terenurile înţelenite, pe pieţe, ruine, aeroporturi. Harnica iarbă supravieţuitoare, care a preluat drumurile şi fostele ogoare moarte, ca o ştafetă. Preluarea a durat multe decenii. După ce mai întâi fusese o pustietate totală pe pământ. Mări moarte, aer mort, râuri moarte, moartă şi glia. Siluetele pleşuve ale copacilor de odinioară sunt demult putrezite, prăbuşite, pulverizate, moarte. Înţepenirea hibernală în care a sfârşit lumea, în anotimpul vară. Sori voalaţi, ca nişte imagini fantomatice, o multiplicare optică în stratul de ceaţă de deasupra pământului. Lumină solară rece, temperată, filtrată, cu intensitate redusă şi cu un puternic miros urât. Nicăieri nu mai era mişcare, ci doar repaos absolut. Timp de ani de zile scheletele cenuşii, răspândite pretutindeni în dezordine, cu milioanele, pe alocuri grămădite unele lângă altele sau unele peste altele, formând astfel pachete compacte, pălind tot mai mult cu trecerea timpului şi prefăcându-se în pulbere, sau acoperite de o vegetaţie ca un fel de muşchi: iarba renăscută după o sută de ani. Împreună cu iarba trăieşte o insectă dintr-o specie care n-a existat niciodată înainte. O gâză mică, alb-trandafirie, sticloasă, târându-se extrem de încet prin iarbă.

Este o linişte desăvârşită pe uscatul planetei Pământ. De o sută de ani. Pe marile bălţoace ale planetei clipoceşte uneori un zvon. Susurând, clăteşte un sunet către maluri, rostogolindu-se şi lunecând, rozând. Absorbind, se sparge apa de marginile ei. De marginile întinderilor ei.

Pe porţiunile de uscat, fostele continente, e o linişte desăvârşită.

La un interval de mulţi ani după ce întregul uscat fusese în întregime acoperit cu iarbă, iar pe lume nu existau încă decât trei culori – verdele ierbii, albastrul-cenuşiu al apelor nestrăvezii şi trandafiriul unicei specii de insecte, care trăia inertă şi mută la piciorul firicelelor de iarbă – a apărut o nouă insectă. O larvă mică, vermiformă, având a patra culoare, născută odată cu insecta: brunul. De mai multe ori s-au succedat cele patru anotimpuri, care erau aproape identice ca formă şi înfăţişare, ca temperatură şi lumină. Nevăzută, neobservată, noua specie de insecte s-a reprodus în acea epocă şi s-a înmulţit în milioane de exemplare, neîmpiedicată de nimic, neameninţată de nimic. Şi trăind din iarbă. Iar într-unul din anotimpuri s-a născut dintr-odată şi mai târziu din nou, a cincea culoare de pe pământ. Era un galben ţipător. Culoarea galbenă s-a desprins din culoarea brună. Galbenul s-a

înălţat şi a fâlfâit deasupra ierbii. Bucăţele de galben mici şi colţuroase fluturau la înălţime mare sau mică deasupra ierbii.

După de două ori patru anotimpuri a luat naştere a şasea culoare: roşul. Şi minune! N-a trăit singură în unul din cele patru anotimpuri care semănau toate între ele, ci în trei.

Şi după unicul anotimp în care nu s-a putut semnala nicio dovadă despre a doua insectă, a luat naştere a şaptea culoare. Această culoare era negrul. Şi de atunci încolo s-au rotit în vârtej cele patru culori deasupra pământului acoperit cu iarbă şi deasupra apelor albastre-cenuşii. Şi deasupra insectelor trandafirii de cristal din iarbă, care n-au ieşit niciodată de acolo.

Şi de atunci înainte s-au născut repede, una după alta, toate celelalte culori ale istoriei: violetul, portocaliul, smaranul, vica, smertul, vranga, elu-ul, blivitul, care erau culori asexuate. Ronco-ul, storunul, slata, toionul, gritul, brasul, tecta şi încet-încet toate celelalte culori sexuate.

Şi toate aceste numeroase culori trăiesc de atunci încoace în pământul acoperit cu iarbă, fără să iasă la iveală.

Decât în al doilea anotimp, dar şi în al treilea şi în al patrulea.

Atunci ele se desprind, una după alta, atunci se înalţă deasupra ierbii, tot mai mult. Şi flutură atunci multiplicate la infinit deasupra planetei Pământ. Iar numărul lor creşte neîncetat, aşa că flutură şi deasupra marilor ape.

Şi aşa se face că planeta este înconjurată în întregime, aproape fără întrerupere, până sus în tărie, de aceste miliarde de insecte-culori, care îşi tot deschid şi îşi închid aripioarele.

NICI PAVILIOANE, NICI BANDEROLE

E un vas de pasageri, am spus, privind cu luneta. Era greu de prins o imagine clară, din cauza mişcărilor neregulate ale vasului nostru pe valuri, pe care le spinteca sub vânt, culcându-se uneori pe o ureche, aşa încât nu se mai putea urmări nimic cu luneta. Mă agăţam zdravăn până ce pala de vânt trecea şi vasul se îndrepta din nou. Vine perpendicular pe drumul nostru, o să-l încrucişăm de aproape, a spus Göran. Navigam cu 10 noduri şi vântul sufla constant din sud-est. În felul acesta trebuia ca în vreo douăzeci de zile să vedem pământul. Mi-am reamintit de plecarea noastră din Cherbourg, unde am fost petrecuţi de toate iahturile şi bărcile ancorate acolo, sau venite din porturi sportive apropiate ca să ne spună drum-bun. Era o hulă puternică; pe lângă noi se legănau vreo câteva traulere şi două şlepuri, care cu ajutorul tunurilor de apă scuipau la înălţimi mari, în vânt, fântâni ţâşnitoare. Şi oricine avea claxon sau sirenă făcea zgomot, iar cine nu dispunea de nici un alt aparat sufla în goarna de ceaţă. Aşa a fost începutul călătoriei noastre în jurul lumii. *Doi oameni cu un velier de opt metri lungime jac înconjurul lumii. Azi plecarea din Cherbourg*: ultima manşetă de ziar pe care aveam s-o mai vedem în faţa ochilor, multă vreme. A doua zi trebuia să contăm pe un vânt de gradul 8 sau 9. Dar din fericire nu fusese decât un capriciu meteorologic de o jumătate de zi.

E un pachebot vechi, am spus, privind cu luneta. Vechi? a întrebat Göran, care a prins mirarea din vocea mea. Pare să fie un vas din anii douăzeci, am spus eu, are un coş înalt, aproape vertical. Ia uită-te, preiau eu timona. Da, şi prea mare viteză n-are, a mormăit Göran. E o rablă veche grecească, sau cam aşa ceva, sau portugheză.

Se apropie serios, poftim, mai uită-te, dacă vrei, a spus el. Am căutat cu luneta vasul. O rablă veche, în orice caz, asta e sigur, dar cu vopseaua intactă, nu e o putină ruginită. Însă nu se vede niciun pavilion şi nicio banderolă. Şi niciun semn de viaţă.

Păi e simplu, a spus Göran, atunci e un vas fantomă. Un olandez zburător. Ia să ne ducem să-l vedem mai de aproape.

Distanţa dintre iahtul nostru şi ciudatul pachebot se micşora văzând cu ochii. Lunecam pe apă; vântul se mai potolise întrucâtva, sau cel puţin palele de vânt încetaseră. Când am ajuns chiar lângă vas, am cârmit ceva mai într-o parte, cu velele sub jumătate vânt. Am desfăşurat parâmele. Vinciurile ţăcăneau, iar noi goneam spre el prea sub vânt. Am luat luneta şi am cercetat din nou colosul. Am auzit maşinile, care duduiau calm, lent şi regulat. Plutea foarte sus, aşa încât linia lui de pescaj ieşea mult deasupra oglinzii apei, deci nu era încărcat decât neînsemnat de puţin sau aproape deloc. Tot nu văd

încă niciun semn de viaţă, să ştii, am spus. Ce-i drept, văd oameni în timonerie, dar nu suflă, nu mişcă, nu se clintesc.

Atunci e un vas fantomă, a repetat Göran sec. Hai să dăm un ocol în jurul lui. Poate că izbutim să ne căţărăm sub vânt pe bord, dacă cel puţin ar atârna şi acolo o scară de frânghie, ca la babord.

Am navigat pieziş spre etamboul lui şi am virat de bord prin spatele lui. Siajul i-a sâsâit asemenea clăbucului de săpun, când l-am traversat. Coca lui neagră era într-adevăr bine întreţinută, suprastructura înaltă, cu trei punţi, era albă, iar coşul rigid, de modă veche, era negru. A început totuşi să mi se pară cam sinistru că nu dădea încă nimeni niciun semn de viaţă. Personajele din timonerie păreau legate acolo. Pe etambou nu figura niciun nume, nici portul de domiciliu. Nu e nici măcar o navă prea mare, am spus eu. Un pachebot vechi de croazieră, din primii ani de după primul război mondial.

Navigam acum atât de aproape de coca neagră, înaltă, încât auzeam ecoul clipocitului propriei noastre ambarcaţii. Am ridicat privirea. Nu se vedea niciun om. O scară de frânghie atingea normal valurile şi se balansa, izbindu-se de cocă. Iar de pe bord atârnau două parâme cu capetele despicate, care se târau în apă. Hai, preia un pic, eu fixez parâmele, a spus Göran, şi rămânem în coasta lui. Pentru că ne ducem totuşi la bord. Poate că ăsta e un vas destinat pentru remorcare şi n-are decât un echipaj de câţiva oameni. Şi poate că s-a întâmplat ceva, s-au sufocat sau aşa ceva, din cauza vreunei fuite de gaz, sau au murit de vreo boală molipsitoare acută.

Îndată după ce am controlat dacă tampoanele sunt bine fixate între vasul nostru şi coca neagră, şi după ce parâmele au fost asigurate, ne-am căţărat pe scara de frânghie. Când am ajuns, eu cel dintâi, cu capul deasupra copastiei, i-am văzut. Erau vreo zece. Dacă ar fi fost mai mulţi, mi s-ar fi părut poate mai puţin bizar. Dar aşa era oribil. Stăteau în şezlonguri, nemişcaţi, cei mai mulţi purtând ochelari de soare cu rame groase de baga, albe, sau maro, sau negre. Picioarele sfrijite ale femeilor erau întinse, cu tocurile pantofilor de tenis rezemate de punte. Picioarele bărbaţilor, cu genunchii ascuţiţi, în pantaloni de flanel gri deschis. Feţele cu orbite goale şi cu obrajii scofâlciţi se uitau ţintă spre neant, în gol, cu privirea îndreptată înainte sau cu capul lăsat oblic pe un umăr. Un singur personaj ţinea gura deschisă, de parcă ar fi dormit: o gaură căscată.

Ne-am uitat încremeniţi la cadavrele sfrijite din şezlonguri. Un voal subţire de organdi, legat în jurul încheieturii uneia din cucoane, flutura în vânt. Iar un crac de pantalon se lovea uşor în partea cealaltă de un picior.

Vesel spectacol, am spus. Şi, cu siguranţă, e un vas fantomă, sau ceva cu mult mai rău. Am plecat de la prova şi am urcat scara care ducea spre puntea a doua. Apa din piscina de culoarea peruzelei ne reflecta sclipiri de

soare în ochi. Pe margine, lângă scăriţe, stăteau trei bărbaţi în costume de baie mari, negre, de modă veche, şi două cadavre ale unor fiinţe care trebuie să fi fost cândva fete tinere. Capul lor era lăsat în piept, ca şi cum ar fi privit piscina. Îngrozitorul miros antiseptic nu venea numai din apă, ci de peste tot de pe punte. Sunt mumii, a mormăit Göran. Mumii din deceniul al treilea al secolului nostru. Oameni împăiaţi, am îndreptat eu. Stropiţi cu un strat de spumă de plastic sau ceva similar, pentru că astea nu sunt cadavre uscate obişnuite, şi cu siguranţă nu trupuri descompuse. Sunt evident împăiate cum se împăiază păsări moarte.

Când am fost aproape de tot de ele, am văzut că erau fixate cu câteva cureluşe de scăriţele de fier. Unul din cadavre avea vânătăi pe gât.

Hei!

M-a trecut un fior rece când am auzit apelul scurt al lui Göran, care însă n-a primit răspuns.

Mai e cineva în viaţă pe bord?

N-am putut desluşi niciun sunet, afară de plescăitul unui val la pupa vasului şi de duduitul maşinilor. Am auzit un ticăit: lovirea regulată a catargului de aluminiu al ambarcaţiei noastre.

Intrarea strict oprită. Tăbliţa se balansa, atârnată de un lanţ, în faţa scării care ducea spre timonerie. *Officers only,* permis numai ofiţerilor, scria pe o tăbliţă prinsă oblic în şuruburi lângă scara de fier. Göran a smulg lanţul şi l-a lăsat să cadă, cu plăcuţă cu tot, pe peretele de lângă scară, unde s-a balansat încoace şi încolo, zăngănind.

Ajuns sus, a pus mâna pe clanţa de aramă şi a deschis în faţa mea uşa timoneriei. Cadavrul timonierului stătea drept, ţeapăn, la timonă. Un alt personaj se proptea pe două braţe rigide de busola mare, de aramă, cu picior. Aici mirosul de dezinfectant era cu mult mai pătrunzător decât afară, pe punte. Mi-am făcut vânt cu mâna în faţa gurii şi nasului şi am dat din cap ca semn că trebuie să ne ducem la pupa. Pe lângă coş, unde duhoarea de fum şi de funingine venea în valuri în jurul nostru, şi pe sub bărcile de salvare de lemn, am ajuns la pupa punţii a treia. În cuva cu nisip stăteau pe vine trei trupuri mici de copii, în timp ce o dădacă nemişcată, cu o basma cenuşie fluturându-i în jurul capului osos, părea că priveşte cum au încremenit copiii în timp ce se jucau în nisip. Într-o găleţică era înfipt un steguleţ, de un albastru spălăcit.

Am cercetat cu privirea spaţiul din jur, căci mă temeam de o apariţie sau mişcare subită, neaşteptată. Aveam sentimentul că suntem spionaţi. L-am văzut pe Göran că se uită în sus, spre catarge, spre antenă, spre fumul care ieşea pe coş. Cu paşi calmi, ne-am dus spre puntea de tenis, situată mai jos. Nişte mumii, gătite în pantaloni şi rochii de tenis de modă veche, se

odihneau pe scaune pliante, de lemn. Fileul se legăna în briză. Pe cămăşile şi bluzele albe se vedeau mici fulgi negri de funingine; tot aşa şi pe părul legat cu panglici al cucoanelor şi pe părul pieptănat spre spate şi pomădat al domnilor. Urmând balansul vasului, trei mingi de tenis se rostogoleau încetişor, foarte aproape una după alta, de-a lungul plasei împrejmuitoare. De fileu era înnodată o batistă, care abia se mişca.

Puntea de dedesubt era complet goală. Atunci am auzit muzică în surdină. Am intrat pe o uşă deschisă şi ne-am pomenit în lounge. În spatele tejghelei barului se afla un cadavru îmbrăcat în uniformă de steward, cu degetele ambelor mâini curbate în jurul unei sticle, ca nişte picioare de pasăre. Cei trei oameni care alcătuiau taraful stăteau nemişcaţi şi mumifiaţi pe micul podium de catifea roşie şi ascultau un foxtrot vechi care se auzea slab de undeva. Iar pe micul parchet de dans, trei perechi în ţinută de prânz, fiecare pereche cu trupurile înlănţuite şi cu capetele rezemate unul de altul şi privind în gol cu orbitele lor goale, din care ochii fuseseră scoşi. Nu cumva fiecare din ei nu voia să vadă suferinţa sau cruzimea partenerului?

Din lounge am văzut prin uşa dublă, deschisă, că nu e nimeni în sufragerie, unde mesele erau puse, cu feţe de masă de damasc alb, cu tacâmuri de argint şi cu farfurii de porţelan. Pentru nişte oaspeţi care nu mai aveau să apară niciodată.

Nu e niciun om viu la bord? am întrebat eu tare, aşteptând vag un răspuns. Dar în sală a continuat să domnească o linişte lugubră. Numai în ultimul plan se auzea slab muzica din lounge.

După ce am traversat sala de mese, am coborât scara lată care ducea spre *tax free shop,* unde o doamnă care părea foarte bătrână, cu părul alb ca zăpada, stătea în spatele suvenirurilor, crispată, ca şi cum ar fi rămas încremenită în spasmul cel de pe urmă, şi cu o faţă fantomatică, pe care se citea o suferinţă de nespus.

Asta e o corabie gen Madame Tussaud, a mormăit Göran. A scos un fel de oftat, care exprima o tensiune neobişnuită. Mi-a luat-o agale înainte prin culoar spre cabinele de clasa I. Involuntar ne-am oprit în faţa uneia dintre uşi. Am încercat dacă e încuiată. Cu un clinchet, s-a deschis fără să scârţâie. În cabină erau două cuşete suprapuse. Pe patul de jos era întins un bărbat, care nu avea pe el decât o cămaşă albă, lungă, şi ciorapi negri cu jartiere, iar în patul de sus o femeie a cărei faţă n-am putut-o vedea. Era îmbrăcată, dar rochia ei albastră, cu picăţele, era suflecată până la şolduri. Jumătate din faţa întoarsă spre noi a bărbatului era aproape descompusă. În timp ce, mergând cu spatele, am închis uşa, l-am călcat pe Göran pe picior. Cu câteva uşi mai departe s-a oprit brusc. Pe jos zăcea cadavrul decapitat al unei femei tinere, îmbrăcată într-o pijama cu dungi roşii şi albe, iar dincolo de ea stătea într-un

fotoliu, un bărbat uscat şi chircit, care se sprijinea cu ambele mâini de umerii fetei. Rezemat de fotoliu zăcea capul fetei, legat chiar cu părul ei, aşa ni s-a părut.

Mi-e lehamite de vasul ăsta fantomă, am spus, şi mi se face rău de la duhoarea de formol sau ce fel de miros o fi. Da, ar fi timpul să ne întoarcem la bordul Pescăriţei, a răspuns Göran. Iuţind pasul, am ieşit de pe culoar, am trecut prin casa scării dintre punţi şi ne-am suit pe pasarelă. Ne-am uitat în spate, am mai aruncat o privire în jur, dar n-am zărit nici aici nicio urmă de viaţă. Deodată am auzit un zdrăngănit şi, spre groaza noastră, am văzut patru oameni împăiaţi care, drepţi ca lumânarea, au venit spre noi, pe o şină îngropată în una din duşumelele punţii, apoi, după ce ne-au dat din cap, au luat-o la dreapta şi au lunecat într-un salon unul după altul, păstrând între ei intervale pline de demnitate. Printr-o arcadă fără uşă au ieşit din salonul cu fotolii şi divane de pluş verde închis şi au apărut din nou pe pasarela pe care ne aflam, – şi unde foarte probabil pusesem în funcţiune un mecanism electric.

Ei, drăcia dracului, a urlat Göran iritat. Se ascunde undeva un regizor nebun în spatele acestui teatru de păpuşi. Am luat-o amândoi la goană înapoi pe punte şi apoi pe scări în jos până în compartimentul maşinilor. Dar nici acolo, nici în încăperile goale, nu se vedea niciun om. Am parcurs toate părţile vasului pe care nu le văzuserăm încă, dar fără rezultat. Când în cele din urmă ne-am întors în locul în care era fixată scara de frânghie, m-a încercat brusc teama că vasul nostru nu mai e unde l-am lăsat. M-am uitat imediat peste bord. Jos se balansa Pescăriţa, paşnică şi însorită, izbindu-se de coca neagră a vasului morţilor. Un velier modern, aerodinamic, de poliester, izbitor de nou în comparaţie cu cele ce văzuserăm mai înainte cu câteva minute (sau fuseseră ore?).

Am dezlegat parâmele şi am pornit motorul diesel. Pescăriţa a început să vibreze încetişor şi s-a pus în mişcare aproape fără zgomot. Am apăsat pe accelerator şi ne-am depărtat de vasul fantomă. De îndată ce ne-am văzut sub vânt şi am simţit că-l avem în vele, am întins corzile, iar eu am oprit motorul diesel. N-o să ne creadă nimeni, am spus, când o să povestim asta. Tovarăşul meu de drum a luat luneta şi s-a uitat la pachebot, pe care acum îl lăsam repede în urmă.

Am vrut să transmitem totul prin radio, dar oricât am meşterit la afurisitul acela de emiţător, s-a încăpăţânat şi de data aceasta să nu meargă. La Rio Grande trebuie neapărat să-i facem ceva rablei ăsteia, a ocărât Göran. Între timp eu am scris în jurnalul de bord: Văzut un vas al morţilor, la 21°7' Long. V. Şi 28°20' Lat. S. Acostat lateral şi urcat la bord, negăsit niciun semn de viaţa. Gândit la o navă defectă cu echipaj bolnav, la o catastrofă. Sau la un

abandoned ship. Nicio urmă de viaţă la bord. Zeci de cadavre împăiate. Vasul fără nume navighează spre sud, viteza 8 noduri. Nu arborează nici pavilioane, nici banderole.

La scurt timp după plecarea de pe bord a vizitatorilor, o porţiune a apei de mare începu să fiarbă în vecinătatea vaporului fără nume şi un submarin ieşi la suprafaţă. După răsturnarea chepengului, un tânăr care râdea ca nebun în uşa turelei. Nemaipomenit, hohoti el, nemaipomenit! Alimentează-l numaidecât, Manopoulos! Şi dirijează-l acum în direcţia cealaltă. O.K.! Scufundarea! porunci fiul miliardarului şi armatorului grec, un tânăr cu simţul umorului.

— Ce adaos ai bătut la maşină? o întrebă scriitorul pe soţia sa prin uşa deschisă care dădea în grădină. Nu merge. Are haz, ce-i drept, dar nu merge. Povestirea e scrisă la persoana I, aşa că fragmentul de la urmă nu se leagă.

— Păi da, râse ea, pentru că nu tu ai bătut sfârşitul la maşină, ci eu. Povestirea asta intră şi ea în cartea ta, dragă? întrebă ea.

— Desigur, scumpo! Este un produs al imaginaţiei... Imaginaţia în acţiune, draga mea. În plus, este o natură moartă foarte frumoasă şi extrem de potrivită în *le tableau vivant* general al omului morbid, fără încetare preocupat de sau implicat în jocul macabru cu moartea. La urma urmei, întreaga putere de creaţie a omului e în legătură numai cu moartea, se află în slujba ei. Aşa că acesta este un vas-muzeu al omenirii. O natură moartă plutitoare, cu tablouri din realitate.

— I-a fost dat lui Gordon Rattray Taylor să apuce şi ziua asta. Şi aş da orice ca să aflu ce se petrece în sufletul lui în clipa de faţă!

Dr. Curtis Oalla tăcu; apoi, cu un râs încremenit ca o grimasă în jurul gurii, privi lucrarea de artă care începuse să se înalţe pieziş în văzduh, în timp ce elicopterul nostru făcea un viraj mare pe deasupra ei, suspendat pe muchie, încât orizontul păru că se pune în mişcare şi că e gata să se răstoarne.

Înfăţişarea lucrării de artă ne era familiară. O survolaserăm până atunci de câteva ori. Dar acum barajul fusese terminat. Văzut din văzduh, nu era cine ştie ce deosebire, în afară de coloanele de evacuaţi, care treceau pe coronamentul digului de şaizeci de kilometri lungime, ca nişte caravane de furnici, întrerupte din loc în loc. O panglică neagră, alcătuită din căruţe, măgari, cornute, printre care se zărea ici şi colo câte un convoi de camioane militare. În drum spre noile zone de locuit, atribuite de către guvern indienilor. Sau, dacă era vorba de metişi sau de albi, în drum spre alte aşezări.

Dar mai erau şi alte faţete, care ne interesau mai mult: asistaserăm la naşterea acestei mari creaţii, la naşterea unei lumi noi. Aici fusese dusă la bun sfârşit o muncă titanică. În ciuda fricii şi obiecţiilor multor învăţaţi, exprimate poate pentru prima oară şi răspândite la scară mare de către Gordon Rattray Taylor în scrierea sa *Doomsday Book – Cartea Judecăţii de Apoi.*

De peste trei ori suprafaţa Elveţiei, atâta avea să măsoare această mare interioară artificială, care urma să fie formată în scurt timp de către fluviul Amazoanelor şi afluenţii lui. O mare cu apă dulce, de o sută douăzeci de mii de kilometri pătraţi. Cel mai mare lac de acumulare de pe planeta noastră.

Barajul fusese construit la Obidos. Aşa cum fusese proiectat. Aşa cum se temuse cândva Gordon Rattray Taylor. Căci, într-adevăr, aceasta era soluţia cea mai simplă: fusese amplasat între cele două podişuri colinare, care în locul acela se află la o distanţă de şaizeci de kilometri unul de altul. Înalt, barajul de la Obidos nu era, şi nici nu avea nevoie să fie, în câmpia Amazoanelor. Şi numai de aproape două ori mai lung decât digul de protecţie din depărtata Olandă, înainte vreme atât de lăudat şi de renumit. Cu deosebirea că barajul de la Obidos fusese construit într-un timp de zece ori mai scurt şi fără împotrivirea acelui adversar dificil care e marea.

Văzurăm sub noi primele suprafeţe mari de apă, care mai înainte nu existaseră. Primele depresiuni ale zonei cu sol de structură cristalină se umpleau cu apa venită din atotputernicul Amazon. Era o problemă de zile,

numai. După aceea, marea Braziliei avea să figureze pe toate hărţile şi în toate atlasele.

— Fascinant! mormăi Ottavo. Parcă am zbura deasupra unei noi regiuni mlăştinoase uriaşe. Cu toate că ştim precis că peste câteva zile această junglă tropicală va fi inundată, scufundată, definitiv, într-o mare apărută subit. O mare gândită de om şi scoasă la iveală cu bagheta magică.

Imensul lac de acumulare avea să devină marele furnizor de energie de care Brazilia, în curs de trezire, are nevoie în cantităţi atât de uriaşe. Electricitatea care să creeze posibilitatea de a se realiza o industrializare intensivă a imensei noastre patrii. Care, – ca să folosim o imagine simplă, – va permite schimbarea la faţă a unei întinse plantaţii de cafea într-un gigant industrial.

Elicopterul de mari dimensiuni, cu doi rotori, coborî razant peste coroanele mastodonţilor verzi ai pădurii virgine, despicând stoluri de tinamuşi, hoaţini şi păsări-trompetă, care se risipiră bătând din aripi. Puturăm desluşi clar nişte plescăituri în mlaştinile care încet-încet se tot lăţeau. Păsări acvatice, caimani şi broaşte uriaşe se cufundară în apă, la apropierea maşinii noastre.

— Mâine am putea fi martorii unui spectacol şi mai măreţ, spusei. Dormim o noapte şi, când ne trezim, lumea arată altfel.

— Aşa e, nu prea are rost să mai colindăm în cutia asta gălăgioasă, zise Ottavo, care, ca şi colegii săi Curtis şi subsemnatul, prefera să pună punct acestei zile de lucru.

După câteva clipe, elicopterul luă altă direcţie, potrivit ordinului transmis. Descriind un arc amplu, trecurăm în zbor pe deasupra miilor de indieni care îşi părăseau satele, pe jos şi în pirogi. Populaţia ne-primitivă, care locuise în aşezări mai mari şi în orăşele, fusese mutată mai dinainte, în oraşe amenajate din vreme anume în acest scop. Mici Brasilii, studiate la fel de funcţional, de modern şi de aerodinamic, şi din care în viitorul apropiat avea să iradieze o nouă civilizaţie. Ţării noastre îi era rezervată o eră de aur, care mijea acum. Acest proiect nemaipomenit o inaugurase. Secole în şir, ţara noastră fusese un uriaş adormit. Mare cât Europa şi Uniunea Sovietică la un loc, cu formidabilul Amazon, care are un debit de apă egal cu o cincime din toată apa de pe glob, cu inepuizabilele sale bogăţii naturale, cu o populaţie vitală de peste o sută treizeci de milioane de oameni.

Deşi colaborasem timp de trei ani la proiectul mării Braziliei şi, ca geotehnician, eram familiarizat cu toate aspectele lui, mă mira faptul că acum, în timpul acestui zbor cu elicopterul, mă simţisem oarecum tulburat. Evident, omul nu se cunoaşte niciodată complet pe sine însuşi. Tot ceea ce

vedeam acum cu ochii mei proiectasem şi eu, calculasem, prevăzusem, preconizasem, împreună cu ceilalţi.

Totuşi, imaginea pe care o vedeam din maşina de zbor, de la două sute de metri înălţime, era impresionantă. Sau mă impresiona mai degrabă ideea, decât imaginea?

— Primul vapor! Primul vapor care navighează pe marea Braziliei! Îţi dai seama ce înseamnă asta, Ruiz? îl întrebă comandantul pe primul timonier.

Eu mă aflam, împreună cu alţi opt oameni de ştiinţă, pe puntea corvetei „Belo Horizonte". Ceilalţi cinci cercetători, mai stoici de felul lor, rămăseseră în cabine, unde dereticau, se instalau sau făceau pregătiri pentru activitatea lor ştiinţifică. Despre Flavio ştiam cu toţii că în momentul acela moţăia. Şi poate că bine făcea. Când se întâmplă un eveniment senzaţional, lucrurile se petrec întotdeauna la fel: vrei să fii de faţă de la început, să vezi tot, să observi tot, să trăieşti formidabila întâmplare. Când te înalţi pentru prima dată în văzduh cu avionul, când ieşi pentru prima dată în largul oceanului, când întreprinzi prima mare experienţă ştiinţifică. Sau când vezi pentru prima oară soarele de la miezul nopţii. Încordarea te ţine pe picioare, dar epuizarea se face totuşi simţită. Nimeni nu poate fi prezent şi atent fără întrerupere, din primul până în ultimul ceas. Şi, adeseori, partea cea mai interesantă nici nu vine la început. Ci abia mai târziu, când cei mai mulţi sunt obosiţi şi se culcă.

Atunci apare Flavio. Şi, cine ştie, poate că el vede mai multe decât noi toţi.

Corveta ieşi în larg. O parte din oraşul Obidos, şi anume partea care se înălţa deasupra barajului, începuse să se micşoreze şi se estompa treptat în negura dimineţii. Aceasta e şi prima constatare, mi-am zis eu: de acum înainte va fi mai multă ceaţă în regiunile din jurul mării interioare.

„Belo Horizonte" era echipat pentru cercetări ştiinţifice şi avea la bord un grup de specialişti de înaltă calificare. Aceştia aveau de efectuat, ca de obicei, scufundări, carotări, măsurări de curenţi, înregistrări termometrice şi anemometrice. Cei doisprezece colegi ai mei şi cu mine, geologi, botanişti, entomologi, biologi, chimişti, hidrografi, aveam ca sarcină să facem primele constatări, fiecare în specialitatea lui. Pentru că omul poate prevedea multe, dar niciodată totul, chiar în cazul celei mai bune planificări şi organizări. Întotdeauna te pomeneşti cu surprize. De aceea fuseserăm trimişi noi. Ambiţia vieţii mele fusese să pot face parte din prima echipă de experţi trimişi să efectueze recunoaşteri amănunţite în marea Braziliei, nou creată. Nu fusese uşor să mă număr printre cei aleşi. Mă văzusem nevoit să cam dau niţeluş din coate, după cum apreciaseră unii, cu ironie, situaţia. Într-adevăr, relaţiile mele păreau a fi fost foarte influente.

Marea Braziliei nu era adâncă. Şi, datorită diferenţei de nivel destul de redus a Amazonului, această mare de apă dulce, după bararea fluviului, cel mai mare din lume, nu se afla decât la treizeci de metri deasupra nivelului oceanului.

Prin apropierea navei pluteau mari suprafeţe de iarbă şi de trestie şi mănunchiuri de nuferi uriaşi Victoria Regia. De îndată ce le atingeam cu prova, constatam că masa de verdeaţă şi de flori era agăţată de fel de fel de vârfuri de copaci, vizibile între fiecare două valuri vecine. Pentru un vas neblindat, o asemenea primă expediţie de recunoaştere ar fi fost de neînchipuit.

Eram nevoiţi să facem mereu apel la sonda sonoră. Rezultatele sondajelor le înscriam în grafic. La un moment dat, vasul întoarse prova spre acele porţiuni ale pădurii virgine, care se mai înălţau mult deasupra oglinzii apei. Marea interioară fusese cartografiată dinainte, în linii mari. Geografii şi hidrografii ştiau destul de exact unde se vor forma insule, unde se vor mai menţine o bucată de vreme păduri, unde vor fi punctele cele mai adânci şi cele mai puţin adânci.

Sarcina noastră era să introducem primele corecţii. Un al doilea vapor, echipat pentru aceleaşi operaţii, urma să iasă în larg la o săptămână după noi. La fiecare şase săptămâni, echipele de cercetători urmau să se schimbe.

Ne apropiarăm de uriaşii pădurilor, care îşi scoteau capetele din apa tulbure ca nişte monumente provenite din altă lume. Întrucât această zonă fusese înainte *terra firme* – pământ ferm – copacii aveau aici şaizeci de metri înălţime. Acum nu mai ieşeau din apă decât ca nişte turnuri de aproximativ treizeci de metri înălţime.

— Unii dintre ei au aproape două mii de ani, spuse botanistul, pe care încă nu-l cunoşteam personal, – şi or să mai treacă fără îndoială ani de zile până să cedeze coloşii ăştia.

Orhidee de pădure virgină începură să plutească în apa netransparentă, printre nuferi de un metru, crengi, pachete de trestie. După câteva zile nu aveam să mai întâlnim decât foarte puţine urme ale florei scunde de uscat.

Cât timp avea să mai treacă până să se depună la fund mâlul, pământul, frunzele, scheletele animalelor şi insectelor înecate şi alte lucruri, şi până să se limpezească apa, nu se putea prezice.

La câteva mile mai încolo, trecurăm cu prova pe lângă vârful turlei unei biserici dintr-un sat scufundat. Şi, nu mult după aceea, unul dintre cercetători, care examina oglinda apei cu binoclul, vesti că în depărtare mai plutesc pirogi. Indieni, fără îndoiala, care refuzaseră să-şi părăsească locurile, sau care poate că nici nu fuseseră informaţi despre ce-i aşteaptă. Din cei aproximativ o jumătate de milion de indigeni, cei mai mulţi probabil

că nici nu fuseseră preveniţi. Erau inaccesibili, sau poate că unităţile militare, care avuseseră această sarcină, se consideră, ca de obicei, să străbată jungla impenetrabilă, de teamă că ar putea fi primiţi, cu ostilitate de către indieni.

— S-or fi fi trezit mulţi din ei, dintr-un vis umed, într-o baie maaare de tot! rânji Curtis.

Ceilalţi râseră.

Cineva căscă:

— Nu-i nimic, ştiu ei să înoate.

Ce-i drept, catastrofe propriu-zise nu se produseseră, pentru că o maree puternică şi bruscă sau o avalanşă de apă nu fusese înregistrată. Totul se petrecuse foarte lent.

— Uşurel, binişor; feeric, dar şi ciudat! zise unul dintre hidrografi, pe care îl chema Caxias.

În timp ce se servea desertul, se auzi deodată semnalul de alarmă. Un tong, tong, tong, metalic, fără vibraţii, repetat mereu. Sunetul acesta îl auzisem pentru prima dată într-un submarin, în timpul unei manevre de exerciţiu. Mă aflam pe atunci la bord pentru un stagiu în legătură cu cercetarea fundului mării.

Se produse imediat o agitaţie grozavă pe întregul vas. Unul dintre ofiţerii de cart pătrunse în sala de mese şi zise că seismograful înregistrase oscilaţii puternice, de intensitatea unui cutremur mijlociu pe scara Richter.

Ne puteam aştepta, aşadar, la un perete de apă! O surpare de sol pe undeva. Undeva scoarţa terestră cedase sub presiunea formidabilă a masei de apă acumulate. Una din urmările pe care Gordon Rattray Taylor şi cei de o părere cu el le prevăzuseră. Şi la care ne aşteptam şi noi. Astfel de lucruri fac parte din program. Orice treabă comportă şi riscuri. Atâta timp cât nu lunecă şi nu se deplasează munţi, sau cât nu se produc falii imense, totul e normal.

În timp ce ceilalţi îşi mai ştergeau gura cu şervetul, unii ieşiseră din sala de mese şi se şi aflau pe punte. Printre aceştia din urmă, şi eu. Marinarii închideau hublourile. Ofiţerii ordonară ca toată lumea să evacueze puntea. O luai de-a dreptul spre comandă. În afară de seismologul de serviciu şi de încă trei colegi care se aflau dinainte acolo, nu mai fu nimeni lăsat să intre. Ceilalţi, câţi voiseră să urce scara de fier, fură rugaţi să se ducă în cabine, în laborator sau în alte puncte de observaţie.

Curiozitatea cu care aşteptam cu toţii valul de şoc era mult mai mare decât încordarea.

Ofiţerii ne avertizară că valul de şoc se apropie şi că a şi început să se zărească.

Numaidecât fură transmise ordine spre compartimentul maşinilor. Auzirăm cum zbârnâie clopotul, de câteva ori la rând. Vasul îşi spori repede viteza. Simţeam cum tremură şi vibrează, în timp ce-şi schimba direcţia, virând spre babord. În aceeaşi clipă zărirăm clar, cu ochii liberi, valul de şoc, oare se apropia cu repeziciune.

— Fiţi gata şi căutaţi să vă ţineţi de ceva! strigă căpitanul, pe un ton plin de stăpânire de sine.

Unul dintre ofiţeri mai schimbă câteva cuvinte cu el, fără să-şi întoarcă privirea de la creasta care venea spre noi. După aprecierea mea, valul avea vreo patru metri înălţime!

Trecură numai câteva secunde şi simţirăm că vasul se suie cu totul, ca şi cum oglinda apei ar fi început brusc să se înalţe. Şi abia atunci veni spinarea propriu-zisă a valului, care se izbi de prova şi se sparse. Un şoc formidabil străbătu corveta de război; întreaga punte dispăru sub talaz, ca şi cum vasul ar fi fost gata să se scufunde. Numaidecât simţirăm că ne aplecăm înainte şi văzurăm că etrava, din care prinseserăm un licăr, se vâră adânc în mare. După aceea alunecarăm, împreună cu vasul, spre spate, în timp ce prova se înălţa, iar ploaia de stropi se revărsa spumegând spre pupa, prin coridoare. Valurile care urmară fură mult mai scunde şi se micşorară treptat.

După câteva minute părea că nu se întâmplase nimic. Din nou un calm desăvârşit şi mare lisă. Conversaţii de uşurare, dar pline de nervozitate, se auzeau în tot locul, iar pe punte reîncepuse activitatea. Nişte marinari încercară să urnească din loc un respectabil trunchi de copac, care se înţepenise între turela de la pupa şi cea din mijloc. Copacul frânt atârna în parte peste bord şi măturase la pupa aproape întreaga copastie.

La trei ore după surparea de sol, pe care încercarăm s-o înscriem pe hărţi cu ajutorul tuturor datelor posibile, şi după valul de şoc care se produsese odată cu cutremurul de pământ, aveam deasupra noastră un cer acoperit de nori cenuşii. Speram să nu se mai producă alte fisuri sau surpări în scoarţa terestră. „Belo Horizonte" urma să lase ancora lângă grupul de insule care apăruse încă demult în zare. Geologii voiau ca în ziua următoare să cartografieze arhipelagul nou-născut. Pe de altă parte, zoologii, biologii şi botaniştii voiau şi ei să desfăşoare o oarecare activitate.

Arhipelagul nu era mare. Se compunea dintr-o insulă aproape rotundă, de vreo trei sute de metri diametru, cu vegetaţie moderată, nu prea înaltă, şi dintr-o insulă îngustă şi lunguiaţă, dar mai mare, despărţită de prima printr-o strâmtoare de aproximativ o sută de metri lăţime. Ceva mai departe se

aflau încă nouă insule, mult mai mici, şi care abia dacă ieşeau din apă, cu vegetaţia smulsă, strivită, pe jumătate dezrădăcinată de valul de şoc care trecuse şi pe acolo.

Clopotul semnaliză manevrele şi, foarte aproape de mal, lăsarăm ancora. Atunci începu să plouă. Oglinda apei împroşca şi clocotea ca un imens pahar cu apă minerală carbogazoasă. Aversa tropicală, grea ca de plumb, răpăia pe coverta blindată.

În primul moment nu băgasem de seamă, dar când Vital Durazno strigă „Uite, uite!", mai putui prinde timp de o fracţiune de secundă imaginea unui animal mare, care fugea repede prin desiş, pe insula rotundă din faţa noastră. Stoluri de păsări de toate felurile, nanduşi, palamezi, cariami şi alte specii, îşi luară zborul ţipând. După câteva secunde coborâră din nou şi dispărură în frunziş. Pe jumătate în afara câmpului nostru vizual, la tribordul insulei rotunde, animalul se cufundă în apă. Cu toate că vizibilitatea era limitată, iar ploaia se înteţise, puturăm observa că animalul înota spre insula mai mare, cea lunguiaţă.

Amuţirăm amândoi. Nici primul timonier, care stătea cu spatele la geam, nici seismologul, care îi arăta şi îi explica un grafic, nu observaseră nimic. Ridicară capul şi întrebară ce se întâmplă.

— Să se uite zoologii, zise Vital. A fost un animal al naibii de mare.

— În orice caz, un mamifer, un animal pe patru picioare, un fel de urs mare sau un jaguar enorm, precizai eu. Dar având în vedere că e animal umblător, nu poate pleca de pe cealaltă insulă, aşa că... o să-l vedem mâine... dacă stă ploaia, adăugai.

După o jumătate de oră, cerul începu să se mai lumineze, apoi apăru pe el un curcubeu. Ploaia încetase. După alte două minute, vizibilitatea era din nou totală.

Câţiva dintre ai noştri se uitară cu binoclurile. Între timp fusese lăsată la apă barca cu motor, în care luară loc trei zoologi, căpitanul, un marinar, Ottavo Berheim şi cu mine.

Vânătoare sportivă; şi din caritate, pentru că pe aceste insuliţe izolate, nou-născute, niciun animal mare nu poate supravieţui.

Când motorul Diesel începu să zbârnâie, iar barca porni spre insula lunguiaţă, îi auzirăm pe cei cu binoclurile strigându-ne agitaţi că au identificat o gorilă uriaşă.

Privirăm cu încordare pădurea destul de deasă de pe insulă, dar nu izbutirăm să desluşim nimic. Cârâitul puternic al papagalilor ara izbucni de îndată ce barca lunecă pe mal, unde coborârăm, luând cu noi nişte plase,

arma Winchester pentru vânat mare, diferite funii de nylon şi puşca specială, pentru ca, la nevoie, să tragem cu săgeţi soporifice.

În monom, la vreo zece metri distanţă unul de altul, pătrunserăm în junglă, care aici nu era prea deasă.

Animale mici şi insecte mari ne tăiară drumul cu iuţeala fulgerului. Acestea puteau să-şi facă de cap aici în toată voia. Dar un animal mare nu avea şanse de supravieţuire. Pentru animalele mari, insuliţele acestea erau prea mici.

Când unul dintre zoologi semnaliză printr-un fluierat discret, ne oprirăm, odată cu el. Privirăm în direcţia pe care ne-o arăta el cu braţul stâng, în timp ce cu dreptul balansa o plasă cu bile de plumb la margine.

Văzui prin frunziş o formă nemişcată, de dimensiuni considerabile. Dar animalul se ţinu ascuns şi atât de imobil, încât nu putui vedea dacă e un urs sau o gorilă. Între ramuri şi verdele coroanelor scunde licărea ceva trandafiriu. La un semnal al omului care văzuse cel dintâi animalul, ne apropiarăm în semicerc, cu intenţia de a nu-i îngădui să scape din încercuire şi de a nu-i lăsa altă ieşire decât spre apă.

Zărirăm brusc mişcare: apoi animalul o luă la goană. Alergarăm după el, zgâriindu-ne de crengi, şi ajunserăm la un luminiş cu iarbă înaltă, pe care nu-l mai despărţea de apă decât hăţişul din care izgonisem animalul.

Auzii strigătele de mirare ale celorlalţi şi amuţii văzând un om primitiv care fugea pe mâini şi pe picioare, mai repede decât îl puteam urmări noi. Marinarul o luă la fugă cel dintâi spre el. Dar Caxias descărcă arma cu injecţia soporifică şi scoase o exclamaţie de avertisment, al cărei rost nu-l înţelesei. Unul dintre ceilalţi înaintă înclinat, prin bălării, ca un braconier, se ridică în picioare cu iuţeala fulgerului şi lansă o funie cu o ghiulea de fier la capăt, din cele folosite de gauchos când vor să doboare o vită. După cum se mişca în iarba deasă, ne puturăm da seama că fiinţa omenească încerca să scape, dar până să se poată elibera din încercuire, zbură prin aer o plasă şi imediat după aceea ateriză alta pe iarbă. Fiinţa primitivă era prinsă! Aşa crezuserăm noi..., căci, scoţând o serie de ţipete ascuţite şi stridente, ca ale unei maimuţe antropoide, se sculă în două picioare şi începu să sfâşie plasele. Căpitanul navei „Belo Horizonte" îl chemă pe marinar înapoi. Devenise lucru evident că forţa noastră fizică nu era pe măsura acestei fiinţe umane sălbatice. Atunci Caxias trase o săgeată. Maimuţa antropoidă îşi întinse braţele. Avea un cap enorm, cu păr lung, roşcovan, care îi atârna pe umeri ca o coamă. Cu plasele portocalii de nylon încă pe ea, se împletici, căzu pe burtă şi rămase întinsă. Săgeata-injecţie îşi făcuse efectul.

O sutime de secundă rămaserăm încremeniţi, apoi ne repezirăm aproape concomitent ca s-o privim. La picioarele noastre zăcea o fiinţă preistorică,

dar de peste două ori mai mare decât noi. O ființă omenească, în pielea goală, – o piele ca tăbăcită, arămie, și cu atâtea riduri, încât era evident că biata ființă flămânzise. Zăcea pe burtă, cu o falcă lipită de pământ, cu buzele retrase de pe dinți, într-un rânjet încremenit, sau ca pentru a mușca. Pleoapele îi mai clipeau încetișor, iar un mușchi mic îi mai tremura pe antebrațul drept, ridicat în sus. Eu și încă doi oameni întoarserăm ființa primitivă pe spate. Atunci Curtis exclamă:

— E o femeie!

Într-adevăr, asemeni unei gorile uriașe, avea sâni, mici, ca niște cute ale pielii.

Puțin mai târziu, când transportarăm, șapte inși, femeia-maimuță, legată cobză, în barca cu motor, pe „Belo Horizonte" se iscă rumoare, căci între timp cei de pe bord ne văzuseră că aducem această ciudată captură.

Întregul echipaj stătea rezemat de balustradă, după ce dăduse drumul funiilor cabestanelor, ca să tragă pe punte ființa primitivă. Îi fură puse lanțuri direct pe trup și în câteva secunde femeia-animal se afla pe punte. Unul dintre marinari începu să strige:

— O amazoană, o amazoană!

Alții repetară cuvântul, confirmând. De necrezut. Așadar, vechea credință populară a indienilor se baza pe un adevăr? Potrivit unor documente vechi, indienii luați prizonieri îi povestiseră conchistadorului spaniol Francisco de Orellana, cel dintâi care a coborât pe fluviul Amazon din Ecuador până la vărsarea lui în Oceanul Atlantic, că în interior trăiește un neam de femei războinice, care stăpânesc peste șaptezeci de sate. În cursul acelei călătorii, Francisco de Orellana și oamenii lui fuseseră de altfel nevoiți să se apere cu toată energia, în lupte violente, la care luaseră parte și femei. Toată lumea știe că el i-a dat fluviului nostru Amazon numele îndeobște cunoscut astăzi și că i l-a dat ținând seama de prezența acestui misterios popor de femei.

Sau poate că prinsesem un pui de maimuță, așa cum se prind destul de des pui de lup în junglă sau în pustiu. Dar cu o asemenea statură...

— Atenție, își revine! zise medicul vasului, care, aplecat asupra amazoanei, îi ascultase bătăile inimii cu stetoscopul și-i ridicase pleoapele ca să-i examineze pupilele.

Medicul se sculă în picioare și, aproape în același timp cu el, și femeia-gorilă. Amazoana scoase câteva sunete scurte, ca de pasăre, se îndreptă din spate și încercă să se arunce peste bord, în apă, dar marinarii o împiedicară repede și ușor, căci era încă în bună parte legată. Ca reacție, monstruoasa ființă începu deodată să se apere cu îndârjire. Dădu din coate în dreapta și în stânga și se răsuci ca un șarpe. Vreo cinci marinari se năpustiră asupra ei și

o imobilizară, în timp ce alţii o înfăşurau în funii. Atunci scoase nişte sunete guturale, scurte şi slabe.

— La pârnaie!

La ordinul comandantului, oamenii din echipaj o duseră pe femeia uriaşă în cală şi o instalară în celula cea mai mare. Medicul vasului îi făcu o nouă injecţie, care o paraliză aproape imediat, aşa că funiile îi putură fi dezlegate. De îndată ce marinarii ieşiră din încăpere, grila groasă fu încuiată în urma lor. Trei oameni rămaseseră să facă gardă permanentă în faţa celulei preţioasei capturi.

— Câteva ore n-are să se trezească, dădu asigurări medicul vasului, iar după el şi zoologul care mânuise arma cu injecţii.

Oamenii de ştiinţă priviră cu atenţie fiinţa aceea impresionantă, acum neputincioasă, cu pielea ca tăbăcită şi cu păr din abundenţă, atât pe cap, cât şi pe sex. Putuserăm vedea bine această din urmă parte a trupului, când medicul vasului îi depărtase pulpele şi confirmase că fiinţa e de sex feminin.

După cină, aprinserăm câte o ţigară şi ieşirăm pe punte, stând de vorbă despre ciudatele evenimente din ziua abia încheiată, când deodată auzirăm nişte ţipete înfiorătoare. Amuţiţi, ne uitarăm prin bezna neagră ca cerneala spre insula de pe care păreau să vină ţipetele. Dar ne dădurăm seama numaidecât că sunetele ieşeau prin câteva hublouri şi că erau reflectate de oglinda nemişcată a apei. Fără să mai pierdem timp, ne năpustirăm pe scara de fier şi coborârăm spre încăperea care servea de închisoare în caz de nevoie. În faţa noastră se petrecu acolo o scenă îngrozitoare. Maimuţa-amazoană stătea în picioare şi ronţăia cu dinţii capul unuia din paznici, cum ar fi spart o nucă. Un al doilea paznic scoase un ţipăt de agonie, prelung, în timp ce fiinţa preistorică îi strivea burta cu piciorul drept. În aceeaşi clipă răsună o împuşcătură şi, până să putem reacţiona, încă una. Al treilea paznic trăsese cu revolverul de la mai puţin de un metru depărtare.

Nătărăii voiseră să violeze femeia în timp ce era amorţită.

Cu mişcări încete, uriaşa amazoană lăsă să-i cadă din mâinile enorme cadavrul frânt al paznicului cu capul în parte mâncat, din care şiroia sânge amestecat cu o materie cenuşie-albicioasă. Femeia se prăbuşi, ochii începură să-i sticlească şi apoi păru că vorbeşte, dar fără cuvinte. Cu un şir de sunete articulate, însă neinteligibile, care deveniră treptat tot mai duioase şi mai triste, şi care se stinseră lent. Se lăsă să alunece pe lângă peretele de fier al vasului şi încercă o clipă să mai stea drept, în capul oaselor. Rezemându-se de perete, ridică un picior. După o secundă îşi dădu sufletul.

Cu treisprezece ore mai târziu, mă aflam cu un întreg grup de colegi într-un laborator din Obidos, fiind de faţă şi căpitanul şi medicul vasului, precum şi şaptesprezece profesori universitari. Fotografiile color, mult mărite, ale cadavrului amazoanei sălbatice, în toate poziţiile, şi ale tuturor detaliilor care prezentau interes din punct de vedere anatomic, trecură din mână în mână. Douăzeci de fotografii fuseseră luate când femeia primitivă mai era încă în viaţă, imediat ce fusese adusă la bord. Altă serie fuseseră făcute cu flash, de după grilă, dar acestea erau în parte nereuşite.

În faţa noastră, amazoana stătea în picioare, cu braţele de-a lungul pulpelor, încastrată într-un cub de material plastic masiv, de o transparenţă cristalină. Ca o fiinţă preistorică, perfect conservată într-un gheţar de mii de ani vechime.

O GAURĂ ÎN VĂZDUH

Aproape jumătate din locuitorii Belgiei nu ştiu din care partide politice este alcătuit actualul guvern. Şaizeci la sută găsesc că actuala echipă ministerială e bună. Patruzeci la sută nu ştiu cine este prim-ministru.

Parcurge pe pagina a doua titlurile articolelor despre spectacolele de teatru, de music-hall, concerte, conferinţe importante.

Pe pagina a treia începe colecţia de orori. O femeie în vârstă îşi ucide cu foarfeca nepoţelul adormit. Un soţ înşelat îl castrează pe amantul soţiei sale. O armă submarină s-a descărcat: un băieţaş a fost străpuns; un prieten în vârstă de şapte ani voise să-i facă o demonstraţie cu pistolul submarin al tatălui său. O scară de beton se prăbuşeşte pe un teren de joacă pentru copii: şapte fetiţe orfane mutilate grav. Un autoturism se zdrobeşte de o culee de pod: şase morţi; schijele au fost proiectate până la 200 metri. Manifestaţie studenţească atacată de poliţie: doi studenţi au orbit din cauza gazelor, un student rămâne paralizat în urma fracturii coloanei vertebrale, alţi 34 sunt răniţi.

Răsfoieşte ziarul mai departe, parcurge căscând informaţiile stupide despre jubilee, sărbătoriri, conferiri de decoraţii, teatrul de amatori, serbări şcolare, încunoştinţările administraţiei locale cu privire la ridicarea gunoaielor în săptămâna Rusaliilor.

Hai să vedem suplimentul sportiv. Ia te uită! Marjolaine Bloementuil, campioană la săritura în lungime. Citeşte cu interes că Marjolaine Bloementuil, nepoata lui în vârstă de douăzeci şi trei de ani, a stabilit un nou record la săritura în lungime, la campionatul de atletism de la Bordeaux. Ce-ar fi să-i spun şi ei, mormăie el. Cu ocazia asta o şi trezesc. Tot a vrut ea să se scoale la zece.

Deschide uşa dormitorului şi se uită. Lulu e în pat, cu capul lăsat pe piept; faţa îi e în întregime ascunsă sub părul bogat şi lucios. Genunchii ridicaţi ies graţios de sub plapumă. Are o clipă impresia că vede altă femeie. Genunchii ei, altfel decât îi vede de obicei, şi faţa ei, ascunsă sub părul oxigenat recent, îi modifică impresia obişnuită. Compară ora zece şi un sfert a deşteptătorului cu ora zece fără cinci a ceasului lui de mână. Se aşază pe marginea patului şi trage cu băgare de seamă cearşaful un pic la o parte. Vede un sfârc mic şi palid. Cu arătătorul trasează un cerc mic în jur, apoi apasă în centru. Lulu bodogăneşte indispusă şi-şi trage pătura la loc, peste ea.

— Hai, zice el, e aproape zece şi jumătate.

— Păi azi e duminică, răspunde ea somnoroasă.

— Aş! zice el.

Lulu îşi ridică un pic capul, privind întrebător, neînţelegând.

— Da, bine, dar e sărbătoare, mormăie ea.

— Spuneai că vrei să te scoli la zece, şi apoi ia ascultă ce scrie în ziar: Marjolaine Bloementuil stabileşte la Bordeaux un nou record european la săritura în lungime. Eu am spus întotdeauna că o să ajungă departe.

— Că o să sară departe, îl corectează Lulu. Marjolaine a ajuns departe în viaţă, şi anume la şapte metri şi trei centimetri, râde ea.

Vocea ei sună încă puţin cam aspru. Tuşeşte ca să şi-o dreagă, în timp ce-şi întinde braţele peste cap şi, căscând, închide ochii. El se uită la puful ei de la subsuori şi o gâdilă un pic acolo. Dă plapuma la o parte, dar Lulu o prinde cu iuţeala fulgerului şi se înveleşte la loc.

— Lasă-mă, zău, să mai trândăvesc, plicticosule. Nu mai are voie omul să doarmă cât pofteşte?

— Omul, omul... Omul are voie să facă totul sau nimic, zice el.

— Atunci totul, bombăneşte ea.

El îşi strecoară mâna pe saltea şi o dezmiardă pe Lulu cu blândeţe.

— Am o propunere, şopteşte el.

Ziarul lunecă din pat pe jos şi rămâne acolo într-o bizară combinaţie de colţuri şi unghiuri.

— Una ruşinoasă, nu? întreabă ea; îi vine să zâmbească şi adaugă: dar mai întâi trebuie să pui de cafea şi să prăjeşti câteva felii de pâine. Şi să aduci totul încoace. Şi mai întâi, mai întâi şi-ntâi, să te uiţi cum e vremea afară.

— E înnorat şi a plouat, răspunde el, apoi se duce spre fereastră ca să se asigure că vremea e încă tot aşa cum a spus şi dă la o parte perdeaua, care produce un sunet slab şi discret. Înainte, când se freca fier pe fier, scârţâia groaznic, dar acum, cu rolele astea de nailon... A! E ceva în grădină.

— Ce anume?

— Hm, cred că e o bucată de material plastic negru...

— Şi cum e vremea? întreabă soţia.

— Mă duc să mă uit, zice el, pentru că e altceva, nu e o bucată de plastic.

— Or fi aruncat copiii ceva peste gard, spune Lulu, căscând, încât abia se înţelege.

El trage perdeaua la loc, din obişnuinţă, pentru că Lulu urmează să se dea jos din pat goală.

— Şi nu uita să pui de cafea, scumpule, strigă după el Lulu, acum complet trează.

Lângă fereastra îngustă şi înaltă de pe podestul scării se mai opreşte o clipă ca să se uite încă o dată în grădină.

Chiar alături de montbretiile şi petuniile bordurii se află ceea ce crezuse el la început că este o bucată de plastic. Dar acum vede că este un obiect mare în formă de suveică, asemenea unei bombe negre lucioase.

Deodată aude de sus ţipete şi răcnete şi două izbituri. Şi apoi un duduit: copiii s-au luat la bătaie. În timp ce coboară, o aude pe Lulu că strigă ceva. În casa scării se face brusc mai întuneric, ca şi cum ploaia ar fi gata-gata să înceapă.

Îşi pune mantaua de ploaie pe trupul gol, întoarce cheia uşii dinspre grădină şi-şi vâră picioarele în saboţii care se află afară, la adăpostul streşinii; între timp cercetează cu privirea forma necunoscută din fundul grădinii, ţinându-şi bărbia ridicată, pentru ca să poată vedea cât mai departe.

Calcă în mod reflex de pe o lespede pe alta, cu ochii îndreptaţi spre obiectul aflat lângă florile bordurii, pe gazon.

Când a ajuns la aproximativ opt metri, are impresia că obiectul este o focă moartă. Dar cu fiecare pas cu care se apropie se convinge tot mai mult că este vorba mai degrabă de un obiect neînsufleţit.

Ajuns chiar lângă obiect, se opreşte şi priveşte atent în jur. Îşi plimbă privirea cercetător prin toate colţurile grădinii, pe care o cunoaşte perfect de bine. Dar nici după tufişuri, nici după gardul viu, nici printre florile înalte sau în pomii fructiferi nu vede nimic deosebit. Pajiştea din dreapta şi din spatele grădinii e pustie. La stânga, un teren cultivat cu cartofi nu prezintă nicio urmă de eveniment sau de obiect ieşit din comun. Pe drumul din faţa casei trece zbârnâind zgomotos o motoretă. Marko se apleacă un pic înainte şi priveşte. Ceea ce vede pare să fie desigur un animal, un peşte sau în orice caz o vietate de apă. Cele două capete sunt relativ ascuţite. Un fel de balon în formă de suveică, chibzuieşte el acum. În timp ce face un pas lateral, ca să studieze obiectul sub alt unghi, vede că o parte dintre montbretii sunt turtite la pământ. Printre ele se zăreşte o urmă lungă şi îngustă, ca şi cum obiectul s-ar fi târât vreo doi metri. Poate că a fost adus târâş în grădină de nişte copii ştrengari. Apoi vede trei crăpături foarte fine, alăturate, ca nişte branhii, sau ca nişte fante de ventilaţie, ca şi cum ar fi un obiect mecanic. Sclipeşte ca iarba, parcă ar fi ud.

Îl împinge uşurel cu sabotul drept. Îl simte tare şi în acelaşi timp moale. Încordat, ca un animal mort, umflat; ţeapăn. Una din petunii se leagănă încolo şi încoace în vânticelul care suflă câteva clipe şi numaidecât încetează. Floarea se loveşte de câteva ori fără zgomot de forma neagră. Marko se lasă pe vine alături şi observă că forma are pe ea nişte linii paralele, extrem de fine, situate la distanţe egale, cum are melcul. Atinge obiectul cu vârfurile câtorva degete şi şi le retrage; are impresia că obiectul

e cald. Pune pe el palma celeilalte mâini şi simte din nou, aproape direct, căldură. Ce-i aminteşte? A, da, este acelaşi sentiment pe care îl ai când atingi un material plastic izolator fabricat sub formă de spumă albă: ai şi atunci impresia că e cald, dar de fapt simţi radiaţia de căldură a propriei tale mâini. Ciocăneşte uşurel obiectul; are impresia că pune mâna pe un fel de înveliş compact, un material asemănător cu pielea, cu cauciucul sau cu plasticul, dar mult mai tare; poate fi însă foarte bine şi ceva cu totul diferit. Un termen de comparaţie direct.

Se ridică în picioare şi încearcă, tot cu sabotul drept, să-l dea de-a rostogolul, dar se pare că e destul de greu, căci nu reuşeşte. Se apleacă, îşi vâră ambele mâini dedesubt şi împinge. Deodată, parcă obiectul se dezlipeşte. Şi se rostogoleşte un pic. Şi devin vizibile patru aripioare ca de peşte. Sau patru stabilizatoare... Merg aproape pe toată lungimea obiectului, paralel, şi dispar în suprafaţa lui pe măsură ce se apropie de capetele rotunjite. Dar nicăieri nu se zăreşte vreo urmă de deschideri sau de picioare. Marko se deplasează pe vine un pic mai într-o parte, asemenea unui infirm care nu poate face unele mişcări decât anevoie.

Foarte aproape de aşa-zisul vârf, vede un fel de ochi, sau lentilă, care luceşte. O lentilă mică, sferică, sau totuşi un ochi, pentru că i se pare că vede o pupilă în spatele lentilei. Se apleacă şi se uită prin lentilă. Dar nu poate vedea ce e dincolo: în partea opusă lentila e obturată. Se deplasează din nou şi încearcă să ridice de pe gazon, cu ambele mâini vârâte dedesubt, un capăt al obiectului. Şi iarăşi simte căldura. Obiectul se desprinde brusc şi de data aceasta, ca şi cum ar fi fost lipit şi abia acum s-a dezlipit. Şi deodată nici nu mai e atât de greu ca înainte. Marko îi dă drumul înapoi în iarbă, unde rămâne imediat nemişcat, fără să se balanseze.

Marko face gânditor câţiva metri înapoi, se întoarce şi porneşte cu paşi scurţi, din cauza saboţilor, pe care îi lasă la uşă, afară. Înăuntru strigă:

— Lulu!

— Da? răspunde ea şi adaugă numaidecât: Tot nu-i încă gata cafeaua?

— Lulu, vino jos niţel, strigă el în timp ce urcă scara.

Când Marko deschide uşa, Lulu spune:

— Dă-mi întâi un pupic aici! şi-şi apăsă degetul arătător pe obraz. E încă goală şi stă întinsă în pat pe spate, picior peste picior.

— Lulu, zice el.

— Dar ce ai în mâini? Îţi curge sânge!

Sare în capul oaselor, speriată, holbând ochii. Se uită la palmele lui, unde sângele picură încet din nişte tăieturi paralele şi cu sclipiri întunecate.

— Ce boroboanţă ai făcut? întreabă ea, consternată.

— Scumpo, zice el, în grădină e ceva ciudat, trebuie să te uiţi şi tu, nu ştiu ce e.

— Cum adică? Ce fel de ceva? întreabă soţia.

— Nu ştiu, ceva bizar, s-ar zice că e un fel de peşte mare, înţepenit, sau o bombă curioasă, făcută dintr-un material special...

— Te-ai tăiat când ai pus mâna?

— Nu ştiu, n-am simţit nimic.

— Dar ia te uită cum sângerezi, Marko, şi ce rău îţi tremură mâinile.

— Dă-mi repede un prosop, iubito, şi telefonează după...

*

— Doctorii de la spital, care i-au îngrijit tatii mâinile, au spus că tăieturile erau extrem de fine şi de adânci, până la os. Au fost nevoiţi să coasă diferite tendoane, dat tata nu se poate folosi nici astăzi normal de mâna stângă. Nu poate mişca degetul mijlociu şi inelarul. Ca şi cum tăieturile ar fi fost practicate chirurgical cu raze laser, aşa au spus. Nu, tăticule?

Fata se legăna, stând picior peste picior, în poala băiatului.

— Uite, acolo a găsit tata obiectul, arătă ea.

— Şi la urma urmei, ce părea să fie? întrebă logodnicul ei.

— Păi tocmai asta e... Au venit să-l ia şi n-am aflat niciodată. Au fost de părere că e un fel de aparat de recunoaştere, un fel de aparat secret, lansat dintr-un avion sau teleghidat sau cine ştie... Dar tata e de părere că era mai degrabă un animal. Nu, tăticule?

— Da, vezi, are să rămână veşnic o taină. L-am predat autorităţilor militare, iar ele l-au trimis la NASA, în America. Se pare că s-a mai găsit unul la fel în Australia.

— Şi nu s-a scris nimic în ziare? întrebă tânărul.

— Doar câteva rânduri, de la corespondentul local, răspunse tatăl cu dispreţ. Când a venit la faţa locului, obiectul nu mai era aici, fireşte, iar povestea părea şi neverosimilă. Ia adu-mi tăietura din ziar, Lulu.

Lulu se sculă de pe scaun şi dispăru în casă. Când se întoarse în grădină cu mapa, zise:

— Şi vecinul de alături, Oversnes, un ţăran, văzuse şi el ceva, aşa a spus: o gaură în văzduh.

— Ha-ha, ha-ha! râseră cu toţii. O gaură în văzduh!

— Da, foarte desluşit, aşa a spus, foarte desluşit, chiar aşa: o gaură în văzduh, dimineaţa la cinci, când se ducea să mulgă vacile. Părea că prin gaura aceea venise ceva din cosmos.

— Cum putea să vadă o gaură în văzduh, e absolut imposibil, râse tânărul, privind albastrul cerului şi norii de scamă.

— Ştii că ţăranii văd întotdeauna ceea ce alţi oameni nu văd. Ori li se arată Maica Domnului, ori un sfânt, ori văd o nălucă, sau un foc rătăcitor, sau un vârcolac, sau pe ducă-se-pe-pustii, dar ceva tot văd.

— Stai să-ţi citesc, zise fata, scoţând din mapă tăietura de ziar. Şi mai e una, prinsă de ea cu o agrafă.

— Da, aceea e despre mătuşa-ta Marjolaine, care a bătut atunci recordul european la săritura în lungime. Asta a fost cu o zi înainte. Doamne, cum trece vremea, oftă mama.

Tânărul o ciupi uşurel pe fată pe furiş, în partea care nu se găsea în câmpul vizual al părinţilor.

ANTIGENEZA

Pe podul de peste râul Rupel este o îngustare de drum din cauza unor lucrări de asfaltare, aşa încât circulaţia intensă – camioane şi turisme – era mult îngreunată. În faţa vechiului Jaguar al lui Preston urla un camion galben, înalt, încărcat cu pământ sau lut. Deodată răsună detunătura surdă, ca o izbitură. Preston îşi trase instinctiv capul între umeri, se înclină spre dreapta şi închise ochii în mod reflex, totul într-o fracţiune de secundă. Când îi deschise, speriat, văzu un parbriz plin de crăpături, prin care cu greu se mai putea privi, şi chiar în faţa ochilor a gaură de glonte. Să scoată maşina de pe şosea, fu primul lui gând. Îşi continuă drumul în coloana de maşini în care se afla, se târî după camionul înalt care urla, cel încărcat cu un munte de lut verde-albăstriu, şi trecu astfel podul. Între timp începu să cugete din nou în mod logic şi-şi dădu seama că nu fusese împuşcat de un glonte, ci de o pietricică, proiectată de pe cealaltă bandă de circulaţie, şi privi cu încordare, de aproape, parbrizul crăpat, apoi angajă Jaguarul two-seater 1959 pe buclă, lângă pod. Încet şi cu băgare de seamă, pentru a nu atinge unul din morcovii de beton reflectorizanţi, puse maşina pe acostament. Îşi evaluă paguba. Auzi nişte trosnete slabe la stânga şi la dreapta şi în faţa lui. Băgă de seamă că zeci de fisuri se propagau, se întindeau, umplând în întregime harta de sticlă, care la început mai fusese cât de cât transparentă. Şi în timp ce cugeta ce are de făcut în primul rând, parbrizul devenise un paravan de gheaţă, cu o găurică nu prea perfect rotundă. Între pulpe îi căzuseră câteva bucăţi de geam securit şi nişte cioburi mici, tăioase. Îşi descheie centura, coborî din maşină şi începu să împingă geamul spre exterior. Ca să nu se rănească, îndepărtă cioburile de pe capotă cu curăţitorul de zăpadă şi văzu că rămân în vopsea nişte zgârieturi fine, adânci.

Nu mai avea chef să-şi continue drumul până la destinaţie. Se sui în maşină, desprinse câteva cioburi prea supărătoare din nutul în care se mai ţineau, porni motorul, coborî pe buclă până la autostrada de dedesubt şi ocoli pe cealaltă parte, în direcţia opusă. De-a dreptul spre service-ul Jaguar. Se miră că simte atât de puţin vânt. Crezuse că are să-l zboare din maşină, cum se spune, şi că va trebui să închidă pe jumătate ochii, să meargă încet, dar nu constată nimic din toate acestea. Acceleră până la nouăzeci, fără parbriz, sperând ca, în primul rând, să găsească la service în stoc acest model de parbriz şi, în al doilea rând, ca preţul să fie convenabil.

La început simţi că tremură pământul; cărarea i se mişca literalmente sub pantofi; ceilalţi oameni se uitau şi ei într-acolo, ca şi el, dar fără să remarce mişcarea pe care o simţise el, nici crăpăturile. Apoi se uitară în sus, dar şi

clădirile continuau să arate ciudat. Picura; două picături îl nimeriră extrem de neplăcut: una îi pătrunse în canalul auditiv stâng, iar cealaltă îi lunecă după urechea dreaptă, între chică şi guler. Aproape în aceeaşi clipă cineva îi puse mâna pe braţ.

— Larrie!

— Înainte de şase nu putea fi gata montat parbrizul nou, aşa că am intrat cu Larrie să bem ceva. A avut şi el odată un parbriz spart, mai mult, dar la viteză mare. E mai puţin plăcut, fireşte. Eu mergeam în coloană.

— Ce mai e cu ei acum? Sunt iar împreună, sau tot despărţiţi? întrebă Kärstin.

— Nu, sunt iar împreună. Nu merge prea bine căsnicia, se-nţelege, dar îşi toarnă fiecare ceva apă în vin, de dragul copilului. Copilul e bolnav de câteva zile, adică vorba vine, bolnav: visează urât noaptea şi se trezeşte, plânge mult, şi are o spuzeală pe tot corpul, nişte bubuliţe cu puroi. Trebuie să fie dureros, sau enervant, aşa spun ei. Larrie şi Elke încearcă tot ce se poate, iar socrii lui fac şi ei tot ce pot ca să asigure fericirea conjugală, ştii tu cum vine asta. I-au cumpărat lui Larrie un echipament complet de cineamator: aparat de filmat de 8 mm, aparat de proiecţie, ecran, diaproiector, vizor, exponometru, genţi, şi speră că o să-l filmeze des pe copil, că o să facă excursii cu familia şi aşa mai departe. Dar din vorbele lui am simţit că Elke tot se mai duce din când în când la tipul ei şi că el regretă că a renunţat la fata aceea din Bruxelles.

Îl trezi plânsul Ulrikăi.

— Ulrika plânge, mormăi soţia. Du-te de vezi.

Ieşi din cameră la lumina lunii, bâjbâind, şi deschise cu băgare de seamă uşa camerei copilului. Ca să n-o trezească de-a binelea pe Ulrika, nu aprinse lumina. O văzu că stă în capul oaselor în pătuţ.

— Ce e, fetiţa tatii? şopti el şi o dezmierdă şi o sărută şi vru s-o învelească din nou.

Ea mai dormea pe jumătate şi se clătină, ca şi cum ar fi fost de p'aci să pice pe pernă şi să adoarmă.

— Am visat ceva urât, tăticule, şi m-am trezit şi tot l-am visat.

— Ce anume? mormăi el, mângâindu-i căpşorul blond, ca s-o liniştească.

— Ceva urât, ceva negru, răspunse ea cu sughiţuri.

— Lasă, e un vis urât, şi tăticu' visează urât câteodată, şi ceilalţi copii, tot aşa, uneori. Dar o fetiţă cuminte nu plânge pentru atâta lucru. Ce-ar spune Jennie dacă ar afla? Şi Patrik? Şi Krisje? Iar Johnnie ar râde cu poftă dacă te-

ar vedea că plângi pentru un vis. Hai, fii tu o fetiţă curajoasă de şase ani şi spune tu mâine la şcoală că nu eşti fricoasă şi nu plângi când visezi urât.

Îi puse capul pe pernă, o sărută încă o dată pe frunte, îi netezi codiţele spre spate şi rămase aşezat pe patul ei. Căscă de câteva ori, simţi frig la picioare, dar mai aşteptă. Când socoti că fetiţa doarme, se sculă binişor şi se duse spre uşă în vârful picioarelor. Când să iasă din cameră, o auzi pe fetiţă că mai mormăie ceva cu ton plângăreţ, dar o ultimă privire îl convinsese că Ulrika adormise numaidecât după aceea. Lăsă uşa întredeschisă şi se vârî în pat.

— Nu trebuie s-o sileşti dacă nu se simte bine, zise Kärstin.

Preston îi luă din farfurie tarta cu felii de banane şi cu miere şi începu s-o mănânce el.

La prânz, când veni acasă, Kärstin îi spuse:

— Cred că ai adus în casă boala copilului lui Larrie, pentru că acuma are şi Ulrika bubuliţe. I-au ieşit acum vreun ceas.

Se duse glonţ să le vadă.

— Scoate-ţi un pic bluziţa, zise el.

Privi petele roşii de pe burticică şi de pe coapse. Era ca o erupţie, dar cu bubuliţe multe şi mici.

— O să chemăm doctorul, fetiţa tatii. Te doare? Nu? Păi atunci nu e nimic, trece la iuţeală. O să-ţi dea doctorul o sticluţă cu ceva dulce.

— Iar plânge Ulrika, îl trezi Kärstin.

Se dădu jos din pat, aşteptă o secundă ca să se dezmeticească, încercă să se concentreze şi intră în camera fetiţei. Ulrika stătea iar în capul oaselor în pătuţ. Iarăşi visase urât şi, când se trezise, văzuse aceleaşi lucruri negre, urâte, care fugeau.

— Dar, fetiţa tatii, nu se poate, n-are ce să fie!

Îşi puse mâna pe fruntea ei şi avu impresia că fetiţa are temperatură. Încercă s-o liniştească şi o dezmierdă pe păr.

— Ia te uită la coana Luna, zise el arătându-i-o. I s-a şi dus o bucăţică, coanei Luna. Ieri era mai mare. Şi în fiecare zi se ascunde tot mai mult, şi în fiecare zi vezi mai puţin din ea, şi în cele din urmă zice: pac! şi nu mai e...

Luă termometrul de pe noptieră şi îl strecură la subsuoară.

— Şi pe urmă vine iar şi face pac! şi în fiecare zi, sau mai bine zis, în fiecare noapte, se arată tot mai mare şi după două săptămâni iarăşi râde coana Luna, iarăşi face pe nebuna. Acolo sus, printre stele, stă şi râde de copiii fricoşi. Dar de tine nu râde, pentru că eşti o fetiţă curajoasă, nu? Hai, închideţi-vă ochişorii şi pliscurile, zice coana Cucuvea.

— Tăticule, coana Cucuvea şi toate animalele alea nu există, aşa e?

— Sigur că nu, sunt doar nişte păpuşi caraghioase, care îi fac pe copii să râdă.

— Dar câteodată nu le înţeleg, tăticule.

— Păi da, pentru că ele vorbesc anapoda şi spun prostii.

Citi termometrul: 38,1 grade. Îl scutură şi zise.

— Hai, fă tu acuma nani şi vine tăticu' numaidecât înapoi.

— Numaidecât? mormăi ea.

— Da, numaidecât, zise el.

Şi veni după câteva minute în vârful picioarelor şi încercă să vadă de la distanţă pe întuneric dacă fetiţa doarme bine şi dacă e învelită. Şi atunci avu impresia că umblă ceva după pătuţ. Clipi din ochi şi se duse într-acolo. Se uită după pat şi sub pat, dar nu văzu nimic. Când se îndreptă din spate văzu cu coada ochiului că mişcă ceva la marginea câmpului său vizual. Întoarse capul şi văzu din nou că umblă ceva, ceva care iese prin uşa pe jumătate deschisă, spre podestul scării. Un şobolan! Se duse spre întrerupătorul basculant şi îl apăsă. Dar lumina nu se aprinse. Îşi roti atent privirea prin cameră, deschise uşa complet şi cercetă podestul şi propriul său dormitor. Nu găsi nimic.

Îşi puse pe el halatul de casă, îşi vârî picioarele în papuci şi se duse jos. Pe drum încercă şi celelalte întrerupătoare. Deschise uşa pivniţei şi-şi aminti că nu erau chibrituri în casă. De când aveau maşină de gătit electrică şi încălzire centrală şi de când nu mai fumau nu mai aveau nevoie de chibrituri. Poate că ştie Kärstin vreo cutie rămasă pe undeva, sau poate că are ea un pachet de rezervă. Tuşi încet şi-şi drese vocea. Se duse înapoi sus şi-şi trezi soţia.

— Kärstin, s-au topit toate siguranţele. Nu mai avem chibrituri în casă?

— Nu, mormăi ea.

Rămase câtva timp aşezat pe patul ei, se scobi în nas, apoi se duse s-o mai vadă pe Ulrika. După aceea se culcă şi el, mai trase câteva minute cu urechea şi în scurt timp, fără să-şi dea seama, adormi.

În noaptea următoare îşi azvârli brusc plapuma de pe el, când auzi vocea soţiei, care îi spuse limpede:

— Lasă-mă acum. Ai mâinile reci.

Apăsă pe întrerupător şi privi în jur. Nu era nimic. Se duse în camera Ulrikăi, unde domnea o linişte deplină. Se hotărî să închidă fereastra. Nu era deschisă decât de o palmă. Se îndreptă spre noptieră, luă de acolo lampa de buzunar pe care o cumpărase, şi o aprinse. Roti apoi lumina lămpii de buzunar prin cameră, stinse abia atunci veioza, roti încă o dată fasciculul de lumină al lămpii de buzunar prin cameră, căutând pe jos, pe sub uşă, pe

lângă Kärstin, care din cauza aceasta se întoarse pe partea cealaltă, mormăind, şi în sfârşit o stinse.

— Acum mi-au ieşit şi mie, zise Kärstin a doua zi, arătându-i braţul, pe care avea o pată roşie, cu bubuliţe ca ale Ulrikăi. E o boală molipsitoare. Tu ai adus-o!

Iar seara, când se întoarse de la serviciu, Preston îi povesti soţiei că şi alţi oameni, mai ales copii, prezentau aceleaşi simptome.

— Am adus câteva lumânări, zise el. Oricum avem nevoie de ele pentru sărbători; e drept că mai sunt câteva luni până atunci, dar e plăcut să poţi aprinde câteva lumânări când ai într-o seară musafiri. Am adus şi chibrituri. Dacă ne mai face cumva vreo figură tabloul electric, pot cel puţin să-l repar. Alaltăieri noaptea a fost o pană de la uzină, dar dacă era de la noi tot nu puteam face nimic.

Simţise clar că umblă ceva pe el. Lovi, datorită unui reflex rapid, şi atinse ceva cu muchea şi cu vârful degetului mic al mâinii drepte. Apăsă pe butonul veiozei şi, când văzu că lumina iar nu funcţionează, întinse repede mâna spre lampa de buzunar, care însă se rostogoli de pe noptieră şi căzu pe jos cu zgomot. Atunci văzu foarte precis că umblă ceva negru de-a lungul peretelui, sub fereastra pe jumătate luminată, şi văzu totodată cu coada ochiului ceva asemănător chiar lângă pat. Strigă:

— Kärstin!

Copilul începu să plângă în aceeaşi clipă. Sări din pat, bâjbâi după lampa de buzunar şi încercă întrerupătoarele de perete: în zadar. Îndreptă lumina lanternei spre pătuţul Ulrikăi. Sub pătuţ umbla ceva negru. O chemă pe Kärstin şi bătu din palme şi făcu şşşt! dar nu mai desluşi nimic, oriîncotro îşi îndrepta fasciculul luminos. Kärstin coborî cu el în bucătărie, luă lumânările din sertar şi desfăcu pachetul de chibrituri. Când flăcăruile lumânărilor începură să fumege şi să ardă mai intens, Kärstin îi arătă pardoseala.

— Ce-o mai fi şi asta? întrebă ea.

Pe pardoseala bucătăriei fusese împrăştiat nişte gunoi, mai ales lângă lada de gunoi, iar capetele de peşti şi crustele de raci duhneau îngrozitor.

— Vasăzică avem într-adevăr şobolani, zise el. Am atins unul; umbla pe mine. M-am trezit din cauza lui şi l-am lovit, dar am simţit ceva rece şi i-am văzut umblând, şi nu numai unul.

Îşi aminti acum că soţia, pe jumătate adormită, îi spusese: „Ai mâinile reci; lasă acum". El nici n-o atinsese. Ulrika văzuse bine şi ea ceva negru care umblă. Nu-i venea să creadă că în casa lor sunt şobolani. Nu văzuse nicăieri urme de şobolani; iar acum fusese împrăştiat gunoiul, dar poate că isprava

asta o făcuseră niscai pisici vagabonde. Spuse că se duce să controleze siguranţele. La lumina lanternei de buzunar putu constata că niciuna nu era topită.

Dimineaţa, primul buletin de ştiri de la radio aduse informaţia următoare: din nou pană de electricitate la uzină, pentru a treia oară în ultimele patru nopţi. Şi din nou apărură în ziare ştiri despre cutremurele de pământ: uşoare oscilaţii seismice.

În noaptea următoare se zvârcoli mult timp fără somn, se tot ducea mereu să se uite şi în cele din urmă se sili să stea liniştit şi adormi. Maşinile pompierilor goneau una după alta în direcţii necunoscute. Ceru fiecărui trecător lămuriri, puse întrebări, dar nimeni nu-i răspunse. Pretutindeni lumea măturа gunoi şi, în timp ce farul de la intrarea în port îşi rotea fasciculele de raze, mugi o sirenă, iar numeroşi oameni treceau enervant de încet chiar prin faţa picioarelor lui, de-a curmezişul. Se lovea de ei, îi împingea, dar ei nu se supărau. Nişte mini-vehicule circulau în toate direcţiile. Băgaţi de seamă, sunt bombe şi mine terestre rămase din timpul războiului, sunt şi capcane şi jucării mecanice otrăvitoare, şopti cineva. Bagă de seamă! o avertiză el pe o femeie bătrână, care se aplecase ca să ridice o asemenea jucărie explozivă. Se vârî în faţa ei iar bătrâna veni tot mai aproape şi plângea, şi lacrimile îi curgeau pe piept, pe faţă, şi se întristă şi el profund, încât nu-şi mai putu stăpâni nici el lacrimile, căci simţea în suflet aceeaşi mâhnire ca şi ea. Se întâmplase ceva foarte trist. Ulrike era şi ea de faţă şi se uita la el, plângând şi ea, şi îşi puse picioruşele reci pe obrazul lui, pipăindu-l ca să vadă dacă nu e încă mort. Şi vru să-i dezmierde picioruşele scumpe şi dragi, până se vor încălzi, şi să le sărute. Şi le luă în mâinile lui şi le dădu drumul speriat: erau în stare de descompunere şi simţi că...

— Kärstin!!! strigă el, aruncând din mână îngrozit picioruşul, care se înnegrise de tot.

Îşi privi cu scârbă mâna dreaptă când Kärstin aprinse lampa de buzunar, pe care o luase, scâncind, de pe noptiera lui, întinzându-se peste el. Pe cearşaf se agita ceva negru, un animal. Pe mână, Preston avea o substanţă unsuroasă, iar între degete i se strivise un fel de terci. Mâna îi era mânjită cu un fel de zeamă grasă, care ajunsese până pe dosul palmei. Animalul nu mai mişca. Îl priviră amândoi cu scârbă, la lumina lămpii de buzunar. Era o făptură mică, neagră şi slinoasă, pe jumătate strivită de mâna lui. Şi răspândea o duhoare de putregai. Era plată, ca o meduză neagră. Deodată văzură alte două alergând de-a lungul plintei. Azvârli cu veioza după ele. Firul se smulse din priză şi lampa se făcu praf sub fereastră, izbindu-se de plintă. Nimerise. Un al doilea animal negru, plat şi vâscos, se târî într-acolo.

Din cel ucis cu veioza se scurse un lichid puturos, care se închegă în formă de bulgăre. Preston apucă cearşaful, îşi şterse cu el mâna şi proiectă lumina lanternei asupra micului monstru. În primul moment nu văzu ochi, dar privind atent zări în capul satanic al animalului două gropiţe mucilaginoase. Se gândi la o mătrăgună.

Cutremurele de pământ nu fură simţite decât de foarte puţini oameni, dar în marile rampe de gunoi şi în cimitire ieşiră din pământ râme şi alte animale subterane mici. Ca atunci când grădinarul întoarce pământul cu hârleţul ca să iasă râmele, pentru găini. Milioane de mici vietăţi ieşiră la suprafaţă din pământul clătinat. În vecinătatea marilor rampe de gunoi şi a cimitirelor. O nouă rasă, născută din putregaiul civilizaţiei. O geneză a descompunerii, o antigeneză, o coagulare inversă în forme vii a murdăriei, a deşeurilor care acoperă şi copleşesc şi inundă şi îneacă totul, produse de către om, marele devastator. Un fel de autopedepsire a omenirii stupide. O reacţie biochimică a răzbunării naturii, un proces de descompunere invers.

Toate lămpile de buzunar fură vândute de îndată ce autorităţile încetară să mai dezmintă. Fură difuzate directive: toate gunoaiele se vor depozita afară din casă, ele fiind hrana naturală a noilor animale. Sugarii şi copiii şi bolnavii vor fi puşi în aceeaşi cameră. După atingere se va proceda la o spălare abundentă cu mult săpun, apoi se va fricţiona cu pomezi dezinfectante, iar în lipsă cu loţiuni sau cu apă de colonie. Se va chema doctorul. Alimentele vor fi păstrate bine închise.

Echipe de stârpire, alcătuite de către primării şi întărite cu voluntari, urmăresc micii monştri subterani până în cuiburile lor şi suflă gaz sub înaltă presiune în pământ, printre mormintele din cimitire.

Peste uriaşele mormane de gunoi care se înalţă în afara oraşelor, ca nişte coline fumegânde ale decadenţei, înconjurate de mii de pescăruşi şi de corbi, tancurile elicoptere presară un strat izolator de var nestins, iar în pământ se injectează sub înaltă presiune gaze toxice, până la zeci de metri adâncime, cu toate că se admite că straturile de provenienţă nu se află la o adâncime mai mare de aproximativ zece metri. Se emit ordonanţe privitoare la obligaţia crematiunii gunoaielor. Animalele domestice moarte trebuie îndepărtate imediat, la lumina zilei. Monştrii veniţi din pământ sunt maligni şi virulenţi. Locurile contaminate de pe corpul persoanelor atinse prezintă pete roşii mari, cu furunculi care cresc repede şi care supurează circular.

O saltă pe Ulrika în picioare în pătuţ, silindu-se să râdă, ca s-o liniştească. Starea ei este serioasă, şi el ştie asta, dar ei îi ascunde adevărul. Îi spune: hop! şi, cu mâinile în care o ţine şi o plimbă, o gâdilă un pic la subsuori; ea dă cu picioruşele în el, iar el îşi întoarce faţa, când simte că fetiţa are tălpile reci. O pune la loc în pătuţ, îi vorbeşte şi îi desface pansamentele. La ultimele spire ale feşei, fetiţa începe să plângă amarnic. Bubele se întrezăresc prin tifonul murdar. Îi dezlipeşte cu băgare de seamă capătul bandajului. Trei bube s-au spart. Puroiul este verde-albăstrui şi miroase groaznic. Împreună cu Kärstin îi pune bandaj curat, după ce au curăţit amândoi petele purulente şi au îndepărtat cu tampoane de vată larvele moarte. Înfăşoară larvele moarte în bandajele puturoase şi apoi pune totul într-o pungă de plastic.

— Acuşi vine doctorul, fetiţa tatii, şi te face repede bine, zice el anevoie, cu un nod în gât.

Îi priveşte faţa umflată, pleoapele inflamate, cearcănele din jurul ochilor. Le priveşte printre propriile sale lacrimi.

Invazie

Întrec orice măsură, în toate oraşele, aceşti exponenţi ai vremii noastre, aceste ciuperci urbane. Am fost la Londra şi am văzut acolo murdăria, infecţia. Am călătorit prin Franţa; acolo simptomul poate fi constatat pretutindeni, după cum ştim cu toţii, dar e în creştere şi la Bruxelles, la Anvers, la Amsterdam. Fenomenul: decăderea crescândă, poluarea. Îşi face loc în formele cele mai variate. Invocând tot felul de motive, înaintează, deghizându-se, aproape cerând scuze. Una din înfăţişările ei sunt lucrările stradale. *Nu poţi intra într-un oraş fără să dai de strangulări de străzi, pricinuite de lucrări de canalizare, ocoliri din cauza reparaţiei pavajului, străzi închise pentru fel de fel de lucrări. Activitate febrilă. Noroi, cărări pietonale înguste, ţevi, tuburi de beton, role de cabluri, mormane de bolovani, gropi adânci şi mirosul îngrozitor al pământului săpat, îmbibat cu gaze naturale. Lucrări pregătitoare pentru metro, – cine poate şti adevărul? – aşa-zisa refacere a tunelelor pentru circulaţia tramvaielor… Buldozerele şi screperele care răvăşesc oraşul săpând, găurind. Aceasta este poate cea mai nevinovată formă de degradare.*

Degenerescenţă

O altă faţetă este îngrijorătoarea evoluţie în sens invers a ceea ce fusese presupus, prescris, prezis: de când se tot vorbeşte că fabricile trebuie amplasate afară din oraş! Unele stabilimente mari se duc din proprie iniţiativă la periferie, şi ce vedem? Peste tot răsar mici ateliere noi, mici industrii noi, în mijlocul oraşului. *Depozite vechi, locuinţe dărăpănate şi părăsite devin industrii clandestine, întunecoase şi puturoase. Lângă mine, o casă obişnuită, reamenajată, a devenit spălătorie; în grădină s-a montat un fel de baracă. Deasupra a fost pus un tub de azbociment. Coşul acesta presară fulgi groşi şi graşi de funingine de păcură pe glafurile ferestrelor noastre, în chioşcuri, în curticică, în grădină. Înăuntru în dormitor, sub rama plasei de muşte, glaful ferestrei e negru-castaniu. Acoperişul barăcii are o ventilaţie. Pe acolo iese toată ziua un miros tare, scârbos, de săpun şi aburi de rufe murdare, iar vântul transportă aburii de săpun în grădina mea: pe frunzele plantelor s-a aşternut un strat alb-albăstrui, ca şi cum ar fi fost stropit cu pulverizatorul, şi au apărut găurele, clorofila dispare în multe locuri şi rămân vizibile schelete de nervuri subţiri ca firul de păianjen.*

Gălăgie, deranj

Vara nu mai pot nici măcar să stau în grădina mea, nu numai din cauza aburilor de săpun, dar şi din cauza maşinilor care ambalează tot timpul motorul, de tremură pământul. Prea de tot. Peste drum de noi sunt două ateliere de reparaţii auto. De câte ori patronul unuia din ele nu-şi dă prea bine seama ce defecţiune are un motor, îl lasă să meargă în gol şi apasă pe accelerator, încât ai impresia că motorul e gata-gata să se facă fărâme. Şi aşa toată ziua bună ziua. Cam aceasta e metoda lui de a stabili diagnosticul. Peste drum de noi pe diagonală e o distilerie de cafea. Nu mai am nevoie să adaug nimic, puteţi să vă închipuiţi singuri. Un mic amănunt: fiul patronului a murit acum două luni, la vârsta de patruzeci de ani, de cancer la plămâni. În colţul format de strada noastră cu prima stradă laterală, la aproximativ o sută de metri de locuinţa mea, e o cârciumă infectă. Cum a ajuns ea acolo nu înţeleg, pe strada noastră nu e nici un alt local, nu e o stradă potrivită pentru localuri. La început au avut un tonomat care urla, dar acela a dispărut repede, clienţii localului sunt de cea mai ordinară speţă. Acuma rage acolo o flaşnetă mecanică. M-am uitat când au cărat-o înăuntru şi au instalat-o. Enorm de înaltă şi de mare, cu ornamente aurii mate. Celălalt atelier de reparaţii auto se ocupă cu maşini de ocazie. Patronul cumpără mereu câte o vechitură, câte o maşina tamponată sau fărâmată. Odată am văzut pe scaune pete de sânge. Garajul lui fiind plin ochi, staţionează întotdeauna câte o maşină stricată în faţa casei noastre, aşa că nici propria mea maşină n-o mai pot parcă în faţa porţii mele. Uneori trebuie s-o las la câteva sute de metri mai încolo, atâta e de plină strada de maşini care intră şi ies din cele două garaje. E strict interzis să laşi o maşină mai mult de douăzeci şi patru de ore în faţa unei locuinţe străine. Am discutat de două ori cu proprietarul. De câteva ori am constatat că am un cauciuc dezumflat, dimineaţa, când eram grăbit să plec. Într-o altă dimineaţă aveam o adâncitură lată pe maşină, pe portieră, iar lângă maşină erau cioburi roşii, provenite de la un stop. Patronul atelierului nu ştia nimic. Am cercetat prin împrejurimi. Pe unul din cioburi se puteau citi literele Glar...; am găsit un Volvo fără stopul din dreapta. Pe celălalt stop era scris Glarus, iar pe caroserie avea o dungă de culoarea maşinii mele etc. Patronul mi-a spus că nu scosese maşina din garaj. L-am aşteptat pe proprietar: a susţinut şi el acelaşi lucru. A venit poliţia. Măsurători: înălţimea înfundăturii, a barei de protecţie, a stopului. Mi s-au dat despăgubiri. După câteva zile, motorul meu a făcut urât, apoi deodată o pocnitură formidabilă: toba de eşapament arsă. M-am băgat sub maşină ca să văd unde e spartă toba: un ghemotoc de hârtie ud, în ţeava de eşapament. Dacă toba mea de eşapament n-ar fi fost atât de uzată, mi s-ar fi făcut praf motorul din cauza ghemotocului.

Nepăsare, murdărie, poluare

Poate că cea dintâi măsură care se impune este interzicerea de a ţine animale domestice la oraş. E nemaipomenit, trotuarele sunt mânjite cu aşa cantitate de bălegar de căţei de casă, încât te apucă nevricalele. Grădinile şi curţile sunt infestate de pisicile dezgustător de puturoase, care noaptea ţipă ca nişte copii scoşi din minţi. Ziua motoarele maşinilor în garaje, spălătoria, circulaţia; seara, prin peretele din stânga şi prin peretele din dreapta, urletele surde ale televizoarelor stimaţilor mei vecini, până la ultimul cuvânt al ultimei emisiuni. Şi noaptea pisicile. Îngrozitoarea murdărie a trotuarelor de către nenumăraţii câini de casă; e inadmisibil. E pur şi simplu o nebunie că se permite. Ce-ar fi dacă dumneata sau eu am face pe trotuar ceea ce face un câine: am ajunge la puşcărie. Dacă băieţaşul sau fetiţa dumitale ar face pe stradă o mică băltoacă, ştii foarte bine ce s-ar întâmpla dacă ar fi un poliţist prin apropiere. Dar un câine are voie. Iubitorii de animale se opresc atunci în loc lângă jivina lor încovrigată. N-o trag pe o ulicioară laterală, se prefac că n-au habar de nimic, se uită în văzduh, la copaci, sau privesc stăruitor chiar deşeurile care ies lent la iveală. Plaga porumbeilor agasanţi, care murdăresc totul. Pentru a izgoni stolurile de porumbei care murdăresc cu excreţiile lor monumentele şi clădirile în aşa măsură, încât piatra clădirilor istorice este activată de gunoiul coroziv, pentru a izgoni aceste păsări s-a aplicat peste tot, în locurile cheie, un strat de clei. Scopul: să sperie zburătoarele. Dar ce s-a întâmplat? La mică distanţă de parcurile Muzeului de artă plastică din Anvers şi în apropiere de Bursa din Bruxelles, păsările au căutat să îndepărteze cleiul de pe picioruşe, cu ciocul. Ciocul s-a lipit, porumbeii şi alte păsări nu s-au mai putut hrăni şi au murit de foame. Micile parcuri sunt acum pline cu păsări muribunde, moarte sau în curs de putrezire. Tot aşa şi în alte puncte ale oraşelor.

Dezgustător

Scria în ziar despre o altă plagă care a fost descoperită. S-a stabilit că un număr necrezut de mare de câini sunt striviţi pe noua autostradă Anvers-Liège-Aachen, pe pantele din apropiere de Anvers. Apoi a venit cel dintâi protest din partea jandarmului uneia din comunele limitrofe cu autostrada. Este vorba aici de o nouă metodă de a scăpa de propriul câine. De obicei în concediu. Pleci cu maşina undeva afară din oraş şi pe autostradă dai jos câinele din maşină. Circulaţia rapidă îi seceră şi-i ciopârţeşte pe câini. Zeci de hoituri de câini zac pe partea carosabilă, sau pe acostamente, din ce în ce mai multe. Şobolani graşi ies din canalele de la baza taluzurilor ca să roadă carnea câinilor morţi, dar în goana lor peste partea carosabilă a drumurilor sunt surprinşi de vehicule şi călcaţi. Năvălesc gândacii şi muştele. Şi în oraşe,

accidentele, urletul azi neîncetat al sirenelor ambulanţelor: în orice moment zace undeva un om sau un copil care sângerează pe asfalt. Un număr de copii, egal cu efectivul câtorva şcoli primare, sunt ucişi sau schilodiţi lunar, aşa am citit, şi m-am îngrozit. Şi noul carburant, cu miros ameţitor, în motorete şi maşini sport şi utilaje. Şi goana, goana nebună, demenţa febrilă.

Decădere fatală

Şi apoi degenerarea cărţilor pentru copii. Ce înseamnă povestirile erotice în imagini, colecţia Miller-Omnibus pentru tineret, cultul nudului în cărţile pentru cei mici? Ţările noastre au început să putrezească! Fiinţe vii, oameni, sunt împuşcaţi în plină stradă cu puşti cu lunetă şi surdină. Sălbăticirea, decăderea, stricăciunea, degenerarea se întind. Pe stradă, în parcuri, în beciuri, putrezesc: pisici otrăvite, şoareci scoşi din capcane şi azvârliţi pe stradă. Şi murdăria, gunoiul, care zace pretutindeni în mormane pe străzi, serviciile de salubritate rămase mult în urmă. Fenomenul sporește înspăimântător, se întinde. Am zărit în rigolă un deget smuls. Am rămas năuc. M-am întors după aceea. Dispăruse. Dar acum câtva timp am observat în rigolă un braţ, seara, pe stradă, pe vreme de ceaţă, în gunoi. Gunoiul se grămădește, mormane, pe stradă. Am văzut în gunoi şi un cap de om, un cap desfigurat. În sălbăticia asta plină de murdărie, de scuipat, de gunoaie, de resturi omeneşti, nu mai vreau să trăiesc!